

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	2
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	30
3	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	60
4	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	65
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	70
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	75
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	109
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	126

**Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów
żywnościowo – żywnościowych
na terenie miasta Gliwice 2017 r.**

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) jako wyspecjalizowana instytucja wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, poprzez sprawowanie kontroli i nadzoru nad warunkami higieny w różnych dziedzinach życia. W 2017 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Gliwicach (dalej: PSSE w Gliwicach) realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

Głównym celem polityki Unii Europejskiej (dalej: UE) w dziedzinie bezpieczeństwa żywności jest zapewnienie jak najlepszej ochrony zdrowia ludzkiego i interesów konsumentów oraz jednoczesne zagwarantowanie niezakłóconego działania jednolitego rynku. Bezpieczeństwo artykułów spożywczych i produktów żywnościowych sprzedawanych w UE może być zagwarantowane poprzez spełnienie szeregu wymogów, które nakładane są na przedsiębiorców poprzez akty prawne, nad egzekwowaniem których czuwają pracownicy Inspekcji Sanitarnej. Polityka bezpieczeństwa żywności opiera się na zintegrowanym podejściu „**od producenta do konsumenta**”, która obejmuje bezpieczeństwo żywności, zdrowie i dobrostan zwierząt oraz zdrowie roślin jak również gwarantuje możliwość śledzenia pochodzenia żywności od momentu jej wyprodukowania, aż do chwili gdy pojawi się na stole konsumenta. Zakłada przestrzeganie norm zarówno w odniesieniu do żywności wyprodukowanej w Unii Europejskiej, jak i do żywności importowanej. Podstawowymi aktami prawnymi określającymi wymogi zdrowotne żywności oraz wymagania dotyczące przestrzegania zasad higieny są: ustawa z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, która reguluje zagadnienia urzędowej kontroli żywności, a także rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych.

Zagrożenia dla żywności występują już na poziomie **produkcji podstawowej** produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym celu podstawowym działaniem służb

kontrolnych jest intensyfikacja ich wspólnych działań kontrolnych i szkoleniowych mających na względzie właściwą ochronę zdrowia publicznego. Istotną rolę również odgrywa świadomość przedsiębiorców ponieważ, muszą przestrzegać właściwe wspólnotowe i krajowe przepisy prawne odnoszące się do kontroli zagrożeń w produkcji podstawowej i powiązanych działań.

W związku z powyższym w celu ułatwienia kontaktów z podmiotami opracowano informację skierowaną do producentów sektora spożywczego - w zakresie produkcji podstawowej produktów pochodzenia roślinnego oraz dostaw bezpośrednich środków spożywczych, którą umieszczono na stronie internetowej PSSE w Gliwicach.

W ww. informacji pouczono ww. podmioty działające na rynku spożywczym o konieczności złożenia **wniosku o wpis do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Na terenie działania tutejszej Stacji znajdują się gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego i sprzedażą bezpośrednią. W 2017 r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli ujętych było **77** gospodarstw rolnych.

W „Planie działania na 2017 r.” dotyczącym produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia w sprawie współdziałania PIS, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa działania kontrolne w zakresie bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

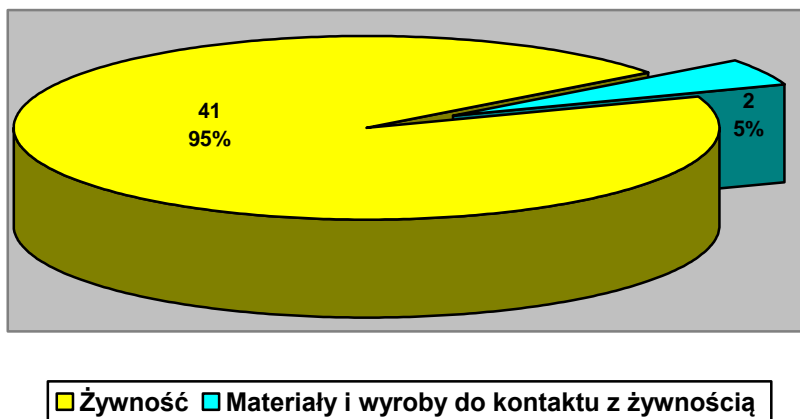
Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje **System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach** (dalej: RASFF), który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych. W ramach RASFF w 2017 r. ogółem otrzymano **43** powiadomienia, w tym **23** alarmowe i **20** informacyjnych dotyczyły one w **41** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **2** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród

otrzymanych powiadomień **20** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **9** z UE i **14** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień RASFF w 2017 r. przeprowadzono łącznie **32** kontrole interwencyjne. Obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych.

Tab.1. Ilość powiadomień RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	43	41	2

Ilość powiadomień RASFF - Żywność / Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

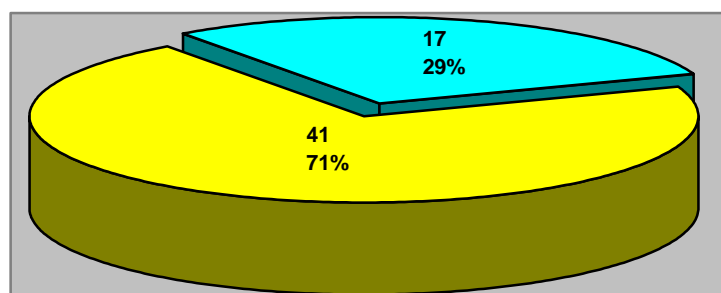

W roku 2017 z **41** powiadomień RASFF dotyczących żywności, aż **17** dotyczyły suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie m. nn. w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Tab. 2. Ilość powiadomień RASFF z podziałem na kategorie artykułów.

	Żywność	Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	41	17

Ilość powiadomień systemu RASFF - Żywność /Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

■ Żywność ■ Suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Sekcja HŻŻiPU w 2017 roku w ramach urzędowej kontroli żywności sprawowała nadzór nad **5142** obiektami żywieniowo-żywnościowymi w tym **2270** usytuowanymi na terenie miasta Gliwice.

Tab.3. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2017 r.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	103	86	11	13	2750
2	Zakłady żywienia zbiorowego	939	388	28	42	7750

3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1228	534	24	49	9300
RAZEM		2270	1008	63	104	19800

W ocenianym okresie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach (dalej: PPIS w Gliwicach) na terenie miasta Gliwice wydał **63** decyzje administracyjne w tym **54** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, oraz **9** przedłużających wykonanie nakazów. Natomiast osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **104** mandatami na łączną kwotę **19 800 zł**. Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie właściciela zgłaszającym się podmiotom wydano **205** decyzji zatwierdzających zakład do prowadzenia działalności.

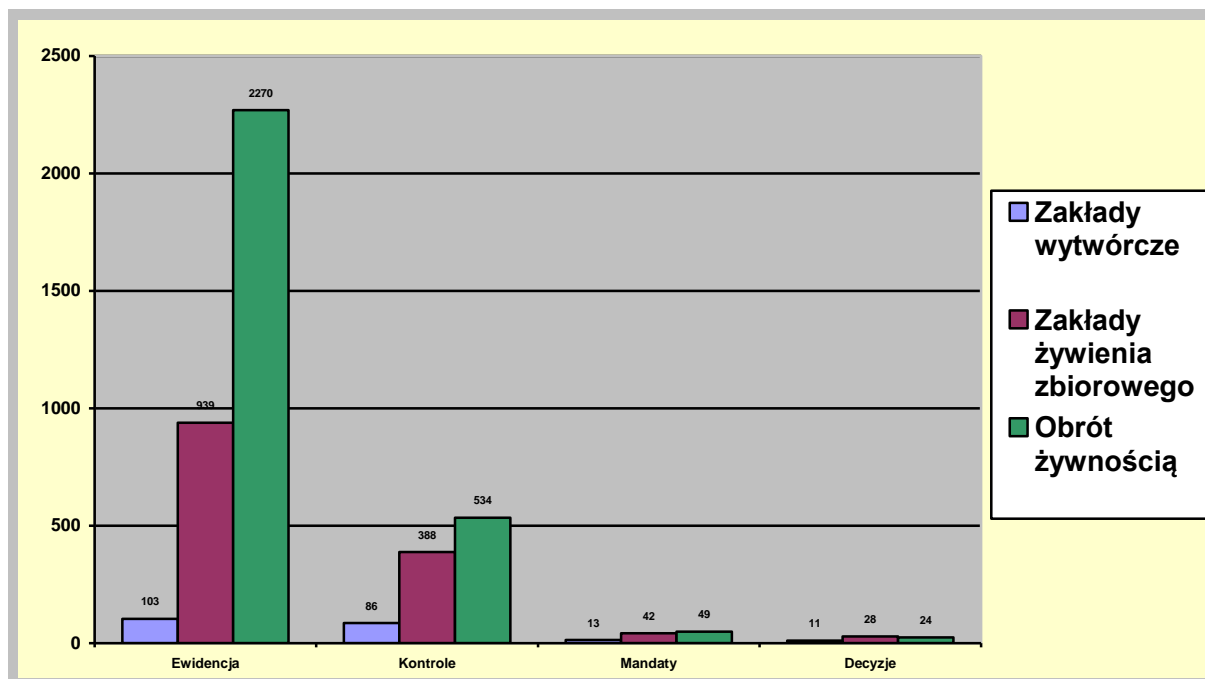
W zakładach do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu.

Wyniki działalności Sekcji HŻŻIPU na terenie miasta Gliwice w 2017 r.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury i ich realizacja w zakresie GHP i GMP HACCP,
- brak prowadzonych badań właścicielskich.

W 2017 r. na terenie miasta Gliwic PPIS w Gliwicach wydał **205** decyzji zatwierdzających w zakładach wytwórczych, żywienia zbiorowego i obrotu.

W ramach urzędowej kontroli żywności zgodnie z planem poboru próbek na 2017 r. ww. okresie pobrano **323** próbki środków spożywczych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, pozostałości pestycydów, metali skażeń promieniotwórczych itd.

Zakłady Wytwórcze

Na terenie działania PSSE w Gliwicach znajdują się głównie małe i średnie zakłady wytwórcze przeważnie zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, w zwartej zabudowie miasta lub w domach jednorodzinnych, co w większości przypadków pozbawia je możliwości rozbudowy i modernizacji. Nadal funkcję podstawową pełnią małe zakłady produkcyjne zatrudniające od 1-10 osób. W ww. zakładach opracowane i stosowane są

procedury oraz instrukcje dotyczące zasad GHP i GMP, jednakże nie zawsze prowadzone są systematyczne zapisy potwierdzające ich realizację.

W 2017 r. w zakładach wytwórczych przeprowadzono **86** kontroli sanitarnych w trakcie, których nałożono **13** mandatów karnych na kwotę **7 750 zł.** oraz wydano **11** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W omawianym okresie skontrolowany **1** zakład zgodnie z harmonogramem kontroli uzyskał **wysoką** kategorię ryzyka i oceniony jako niezgodny z wymaganiami. W ocenionym zakładzie produkcyjnym – ciastkarni w obszarze stanu technicznego oraz obszarze utrzymania czystości i porządku stwierdzono rażące nieprawidłowości.

Powyższe dotyczyło ciastkarni prowadzącej produkcję i sprzedaż trwałych i nietrwałych mikrobiologicznie zlokalizowanej w Gliwicach. Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej na podstawie arkusza oceny zakładu produkcji zakład uzyskał **70** punktów za stwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego, w zakresie higieny produkcji oraz prowadzonej kontroli wewnętrznej. Nieprawidłowości stanu technicznego dotyczyły brudnych ścian, sufitów, okien, drzwi, ubytków w posadzce w części produkcyjnej. Komora chłodnicza przeznaczona do przetrzymywania gotowych wyrobów ciastkarskich o skorodowanych drzwiach, wewnętrznych ścianach i sufitach brudnych oraz zawilgoconych. We wszystkich pomieszczeniach zakładu stwierdzono znaczną ilość owadów latających tj.: much i os, ponieważ obiekt nie był zabezpieczony przed ich dostępem – brak było siatek w oknach oraz lamp owadobójczych.

W magazynie surowców przetrzymywane były brudne nieużywane w zakładzie urządzenia i sprzęty. Ponadto właścicielka ciastkarni nie przedłożyła do wglądu dokumentacji w zakresie GHP, GMP i systemu HACCP brak było zapisów z opracowanych procedur w zakresie zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników oraz traceability.

W związku z powyższym na stwierdzone nieprawidłowości stanu technicznego i sanitarnego wydano decyzję represyjną nakazującą w krótkim terminie zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami – owadami latającymi oraz przeprowadzenia skutecznej dezynsekcji i dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu zakładowego. Natomiast w przypadku pozostałych nieprawidłowości technicznych ustalono późniejszy termin. Ponadto za stwierdzone uchybienia sanitarne właścicielkę zakładu ukarano mandatem karnym w wysokości 300zł. Podczas przeprowadzonych kontroli sprawdzających stwierdzono wykonanie nakazów dotyczących zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami – owadami latającymi oraz przeprowadzenia skutecznej dezynsekcji i dezynfekcji pomieszczeń

i sprzętu zakładowego, które zostały potwierdzone stosownymi zapisami i przedłożoną dokumentacją.

Stan techniczny zakładów produkcyjnych ulega pogorszeniu w związku z niskimi nakładami na bieżące remonty. Wynika to z przyczyn ekonomicznych między innymi z małej podaży na określone produkty żywności i konkurencją dużych dyskontów.

Na terenie Gliwic zlokalizowany jest zakład produkcyjny „**UNIFET**”, prowadzący działalność w zakresie mieszania tłuszczów roślinnych i zwierzęcych stałych. W ofercie firmy znajdują się głównie: margaryny do wyrobów cukierniczych, frytury, tłuszcze specjalistyczne: kokosowe, palmowe, mieszanki tłuszczów w blokach oraz w płynie, tłuszcze do pieczenia i smażenia: frytek, ryb, mięs, chipsów, pączków i innych produktów smażonych. Zakład zatrudnia około 60 osób, w tym 23 bezpośrednio przy produkcji. W 2016 r. zakład uzyskał Certyfikat w zakresie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Żywności ISO 22000:2005, certyfikat potwierdzający spełnianie wymagań standardu IFS Ford oraz GLOBAL STANDARD for FOOD SAFETY wydane przez DQS CFS GmbH, August-Schanz-Strabe 21, 60433 Frankfurt Am Main, Germany w zakresie produkcji margaryn i tłuszczów 100 % dla przemysłu spożywczego.

W 2017 roku w zakładzie garmażeryjnym „**KUCHNIA CENTRALNA**” PSS „**SPOŁEM**” Gliwice przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną planowaną. Zakład ten prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży wyrobów garmażeryjnych np.: pierogi, gołąbki, kluski, naleśniki, krostki przygotowywanych od surowca do gotowego wyrobu oraz ich dystrybucji do odbiorców własnych i zewnętrznych na terenie miast Gliwice, Zabrze, Knurów w opakowaniach jednostkowych oraz transportowych zbiorczych wielokrotnego użytku. Dzienna produkcja wynosi ok. 300 kg w tym ok. 12% wyrobów garmażeryjnych z udziałem mięsa. W zakładzie przy produkcji zatrudnionych jest 9 osób, a działalność ww. zakładzie odbywa się głównie w godzinach nocnych tj. od 22.00 do 6.00. Dystrybucja gotowych wyrobów w ramach usług zlecona jest firmie zewnętrznej dysponującej samochodem izotermicznym.

Natomiast na terenie miasta Gliwice zakładem produkującym mieszanki cukierniczopiekarnicze, dodatki do pieczywa oraz w ograniczonym asortymencie koncentraty spożywcze oparte na bazie mąki sojowej jest firma „**ecoTrade**”. Do produkcji swych wyrobów firma stosuje mąkę sojową dostarczaną od kilku dystrybutorów, którzy podlegają

ciągłej ocenie i weryfikacji. W zakładzie w ramach opracowanego systemu HACCP, prowadzona jest stała ocena dostawców. Wszystkie surowce posiadają niezbędne świadectwa jakości oraz certyfikaty analizy dostarczane wraz z surowcem przez producenta, w ramach opracowanych procedur w systemie HACCP ustalony został roczny harmonogram i sposób weryfikacji surowców mogących zawierać GMO. W związku z powyższym w ramach własnych działań zlecane są do zewnętrznego laboratorium posiadającego akredytację w tym zakresie badania laboratoryjne pozyskiwanej do produkcji mąki sojowej.

Ponadto w Gliwicach usytuowane są dwa zakłady piekarnicze zaopatrujące w pieczywo sieć sklepów **Biedronka**.

Jednym z nich jest firma **MDJ** Spółka Jawna zatrudniająca 191 pracowników produkcyjnych pracująca w systemie na trzy zmiany. W zakładzie produkowane jest pieczywo w szerokim asortymencie dla ww. sieci sklepów na terenie województwa śląskiego i małopolskiego – zaopatrując 112 placówek. Ponadto ww. firma posiada własną sieć 20 sklepów zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice i Zabrze. Ponadto produkowane jest pieczywo w szerokim asortymencie dziennie w ilości około 30 ton. Firma rozwija się ekspansywnie otwierając sukcesywnie nowe placówki firmowe prowadzące nie tylko sprzedaż pieczywa i wyrobów ciastkarskich, ale również produkcji na miejscu kanapek oraz przygotowania świeżo wyciskanych soków owocowo - warzywnych.

Drugim zakładem o dużej produkcji piekarniczej jest piekarnia **PSS „SPOŁEM” Gliwice**, która zaopatruje sieć sklepów „Stokrotka” na terenie miasta Gliwice, „Carrefour” w Zabrzu, Tarnowskich Górach i Pyskowicach oraz „Kaufland”, „Od i Do” w Zabrzu i Tarnowskich Górach. Ogółem do ww. placówek oraz firmowych sklepów, dostarczanych jest miesięcznie około 30 ton pieczywa w różnym asortymencie. W zakładzie zainstalowano komorę do wypieku z opóźnionym rozrostem pieczywa. Planowany jest zakup pieców do odpieku pieczywa we własnych placówkach. W zakładzie piekarniczym zgodnie z wcześniej opracowanym planem remontów prowadzone są prace mające na celu podniesienie standardu poszczególnych pomieszczeń. Ponadto w zakładzie usytuowana jest ciastkarnia zaopatrująca w większości w wyroby ciastkarskie własne sklepy firmowe. Łącznie produkowanych miesięcznie jest ok 5,5 tony produktów tj. ciastka kruche , drożdżowe, deserowe z kremami na zimno i po obróbce termicznej.

Na terenie miasta Gliwice działalność prowadzi Zakład substancji dodatkowych stosowanych w przemyśle spożywczym oraz Zakład konfekcjonowania substancji dodatkowych dla przemysłu spożywczego firmy **Avantor Performance Materials Poland S.A.** Ww. zakład produkcyjny zajmuje się produkcją substancji dodatkowych stosowanych w przemyśle spożywczym tj.: di-sodu wodorofosforan 12. Hydrat E 339[ii], tri-sodu cytrynian 2. Hydrat E 331 [iii] w ciągu linii technologicznej zamkniętej. Natomiast w drugim zakładzie konfekcjonowane są substancje dodatkowe stosowane w przemyśle spożywczym tj.: benzoosan sodu E 211 oraz kwas cytrynowy E330 zgodnie z zamówieniami klientów. W zakładzie prowadzone są procedury oparte na systemie zasad HACCP, GMP, RL oraz FAMI – QS, ISO 9001 znajduje się również laboratorium analityczne, w którym prowadzone są badania fizyko – chemiczne i mikrobiologiczne.

Ponadto w ocenianym okresie w 2 zakładach młynarskich będących pod nadzorem tutejszej Stacji. pobrano do badań laboratoryjnych 4 próbki mąki pszennej oraz 4 próbki zbóż (pszenicy i żyta) w kierunku mikro toksyn oraz skażeń promieniotwórczych – badania próbek nie wykazały przekroczeń badanych parametrów Podczas przeprowadzonych w ww. zakładach kontroli sanitarnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w ramach obowiązujących procedur w zakładach dokonywana jest ocena organoleptyczna surowców oraz w laboratoriach zakładowych przeprowadzane są analizy jakościowe tj.: zawartość glutenu, wilgotność, liczba opadania, jakość glutenu itp., a dla wyrobów gotowych wystawiane są świadectwa jakości.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **939** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego. W 2017 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **388** kontroli sanitarnych w trakcie, których nałożono **42** mandaty karne na kwotę **7750 zł** oraz wydano **28** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie stwierdzonych nieprawidłowości podczas kontroli.

W Gliwicach zlokalizowane są m.in. **3** duże zakłady prowadzące tzw. „działalność cateringową” w zakresie produkcji dań od surowca do gotowego wyrobu, usług w zakresie przygotowywania posiłków na zamówienie dla stałych odbiorców i indywidualnych zleceń konsumentów. Posiłki transportowane są przeważnie do wydawalni szkolnych, przedszkolnych, żłobków oraz innych zakładów pracy. W zależności

od odbiorców oraz warunków technicznych panujących w wydawalniach posiłki wydawane są naczyniach wielokrotnego lub jednorazowego użytku. Zakłady te inwestują w nowoczesny sprzęt i aparaturę potrzebną do obsługi cateringu oraz transport. Do zakładów świadczących usługi w zakresie dostaw potraw gotowych należą „**FUZJA**”, „**Pracownia Dobrego Smaku**”, „**Twoje Zdrówko**”. Ogółem dziennie przygotowywanych było około **1750** posiłków.

W Gliwicach znajduje się stołówka studencka, w której zatrudnionych jest **13** pracowników przygotowujących ok. **400** posiłków obiadowych na dobę. Z posiłków korzystają głównie studenci znajdującej się w pobliżu Politechniki Śląskiej. Ponadto na terenie ww. zakładu organizowane są również przyjęcia okolicznościowe. W 2017 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli sanitarnej stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną represyjną nakazującą odnowienie zniszczonych ścian i sufitów w pomieszczeniach żywnościowych zakładu.

W 2017 roku dokonano łącznie oceny **36** jadłospisów pobranych podczas bieżącego nadzoru, a także kontroli wynikających w ramach „Akcji” oraz interwencji wniesionych do sekcji żywienia.

Dokonano oceny laboratoryjnej **3** próbek posiłków obiadowych pobranych w kierunku ilościowej zawartości podstawowych składników pokarmowych (białek, tłuszczu, węglowodanów). Próbkę posiłków obiadowych pobrano w **2** placówkach oświatowych, które dostarczane były przez firmę cateringową. Pozostała próbka posiłków obiadowych pobrano w ramach nadzoru nad żywieniem pacjentów w szpitalach posiadających żywienie w systemie cateringowym w ramach „**Akcja Szpitale - żywienie w systemie cateringowym**”.

Przedmiotowe próbki pobrano w **2** wydawalniach usytuowanych w Gliwicach i w Zabrze. Próbkę laboratoryjną stanowił posiłek obiadowy, tj. zupa i drugie danie wraz z napojem. W pobranych próbkach posiłków obiadowych przeprowadzono analizę laboratoryjną w zakresie kaloryczności, zawartości białka, tłuszczu, węglowodanów oraz procentowego udziału energii z białka, tłuszczu, węglowodanów.

Pierwszą próbkę posiłku pobrano z wydawalni w przedszkolu usytuowanym w Gliwicach. Próbkę posiłku stanowił obiad tj. zupa – botwinka z ziemniakami i ½ szt. jajka - 250 ml. i drugie danie – makaron penne 100 g z sosem bolońskim 80 g., napój- kompot owocowy 250 ml oraz ½ szt jabłka. Przeprowadzono analizę laboratoryjną w zakresie badania parametrów: kaloryczności, zawartości białka, tłuszczu, węglowodanów oraz

procentowego udziału energii z białka, tłuszczu i węglowodanów. W badanym posiłku obiadowym - **wartość kaloryczna w przeliczeniu na masę posiłku wyniosła 446 kcal/1884 kJ.**

W analizowanym posiłku stwierdzono zbyt małą ilość tłuszczu. Analiza wykazała nierównomierne rozłożenie energii z białka, tłuszczu i węglowodanów. Zbyt niska zawartość tłuszczu mogła wynikać z technologii przygotowywania posiłku - duszenie oraz użycia produktów o niskiej zawartości tłuszczów. W wyżej wymienionej placówce dokonano oceny jadłospisu dekadowego pobranego z okresu wiosennego. Ocenę przeprowadzono w programie Wikt 3,0 oraz uwzględniono wytyczne Instytutu Żywności i Żywienia - Normy żywienia z 2012 roku. Analiza nie wykazała nieprawidłowości pod kątem jakościowym. Potrawy dla dzieci w wieku 3-7 lat charakteryzowały się różnorodnością, dostarczały odpowiedniej ilości energii. Posiłki zawierały porcję ryby raz w tygodniu, warzywa lub owoce, różne produkty zbożowe z pełnego przemiału. Ocena ilościowa wykazała zbyt małą ilość mleka i produktów mlecznych. W jadłospisie wyżej wymienionej placówki zawartość wapnia była zbyt mała i wynosiła poniżej 500 mg. wapnia na dzień. Wynikało to z podawania jednej porcji mleka w posiłkach przedszkolnych w ciągu dnia. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 2016 roku zalecono dwie porcje mleka lub produktów zastępujących mleko, które zapewnią minimum 600 mg podaży wapnia dla dzieci w podawanych posiłkach. Zalecono zwiększyć dzienną ilość porcji mleka lub produktów zastępujących mleko tj. serów, jogurtów lub kefirów, maślanek.

W placówkach oświatowych posiłki sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach .

W 2017 roku dokonano oceny ilościowej i jakościowej 17 jadłospisów pobranych w placówkach oświatowych co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Grupa placówek oświatowych	Ilość analizowanych jadłospisów
Stołówki szkolne	5
w tym wydawalnie szkolne	2
Stołówki przedszkolne	11

w tym wydawalnie przedszkolne	2
Bursy i internaty	1
RAZEM	17

W ocenie ilościowej jadłospisów w przedszkolach i szkołach stwierdzono co następuje:

- dobowe zapotrzebowanie na energię dla grupy dzieci analizowanych jadłospisów było wystarczające, pokrywało normy żywienia człowieka,
- posiłki były prawidłowo zbilansowane,
- procentowy udział podstawowych składników pokarmowych był prawidłowo rozłożony,
- posiłki były zróżnicowane pod względem doboru produktów z poszczególnych grup.

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego (dalej: GIS) na polecenie Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS) dotyczącego żywienia pacjentów w szpitalach przeprowadzono czynności kontrolne w placówkach prowadzących zamknięte żywienie zbiorowe we własnym zakresie oraz w systemie cateringowym. W kontrolowanych szpitalach dokonywano **16** ocen teoretycznych jadłospisów dekadowych z uwzględnieniem norm zalecanych przez Instytut Żywności i Żywienia. Zgodnie z wyznaczonym planem pobrano **1** próbkę posiłku obiadowego do badania laboratoryjnego ze szpitala prowadzącego żywienie pacjentów w systemie cateringowym.

W związku z przeprowadzonymi ocenami jadłospisów dekadowych z poszczególnych diet do ww. **6** placówek szpitalnych oraz do firm dostarczających posiłki przekazano informacje z zaleceniami związanymi z żywieniem pacjentów. Natomiast w jednym przypadku stwierdzono znaczne nieprawidłowości w przygotowywanych posiłkach, których dostawcą była firma zlokalizowana na terenie Gliwic. Na podstawie przeprowadzonych ocen jadłospisów z poszczególnych diet ww. firma wdrożyła działania naprawcze.

W przekazanych informacjach zawarto uwagi dotyczące:

- urozmaicenia posiłków z punktu widzenia doboru produktów z uwzględnieniem ich sezonowości,
- uwzględnienia dodatku warzyw i owoców do każdego posiłku,
- uwzględnienia produktów mlecznych, szczególnie fermentowanych,
- rodzaju i ilości używanego tłuszczu – masło i smalec zastępować olejami roślinnymi i miękkimi margarynami; wszystkie posiłki powinny być przyrządzane z małą ilością

tłuszczu; tłuszcze w postaci niezmienionej termicznie należy dodawać do gotowych już potraw,

- większej ilości spożycia ryb (w tym głównie morskich),
- zmniejszenie ilości soli (sodu) z uwagi na jej zawartość w innych produktach,
- wyeliminowania produktów niewskazanych,
- wyeliminowania potraw ciężko strawnych, wzdymających.

Ponadto w pismach pouczono, że osoby odpowiedzialne za żywienie zobligowane są do edukowania, doskonalenia i stosowania posiadanej wiedzy. Prawidłowe żywienie jest jednym

z najważniejszych czynników środowiskowych, wpływających na rozwój i utrzymanie przez niego dobrego stanu zdrowia, a także istotne w procesie leczenia i rekonwalescencji. Polega ono na całkowitym pokryciu zapotrzebowania organizmu na energię i wszystkie niezbędne składniki pokarmowe. Nieprawidłowe żywienie w czasie leczenia prowadzi do niedożywienia organizmu w składniki odżywcze i wydłuża proces leczenia.

W związku z powyższym w ramach prowadzonych działań w zakresie kontroli wewnętrznej i wytycznych dotyczących norm żywienia i zaleceń żywieniowych dla poddanych analizie diet zalecono utrzymać jakość posiłków, a wykazane błędy wyeliminować.

Ponadto dokonano oceny jadłospisów w 3 blokach żywienia usytuowanych w domach opieki społecznej prowadzących żywienie we własnym zakresie. Ocena jakościowa posiłków opierała się na sprawdzeniu zgodności wykorzystywanych produktów z zaleceniami żywieniowymi dotyczącymi systemu dietetycznego oraz ogólnymi zasadami planowania jadłospisów. Dobbowe zapotrzebowanie na energię dla grup w badanych dietach było wystarczające i spełniało normy żywienia człowieka

Miejsca obrotu żywnością

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **1 228** zakładów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **534** kontrole, nałożono **49** mandatów karnych na kwotę **9 330zł** oraz wydano **49** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

Na terenie miasta **Gliwice** zlokalizowanych jest **5** dużych centrów handlowych „**FORUM**”, „**ARENA**”, „**TESCO**”, „**EUROPA CENTRALNA**” i „**AUCHAN**” przy trasie A4 z kompleksami handlowo – usługowymi.

W Centrum Handlowym „**FORUM**” przy ul. Lipowej w Gliwicach pod nadzorem znajduje się 18 zakładów żywienia – żywnościowych z czego 11 zakładów to obiekty żywienia zbiorowego, 6 obrotu żywnością oraz apteka zakwalifikowana jako inne obiekty obrotu żywnością. Ogółem w ww. Centrum Handlowym przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych, nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł, głównie za niewłaściwy stan higieniczno – sanitarny obiektu. Kontrole sanitarne zostały przeprowadzone zgodnie z planem pracy Sekcji HŻŻiPU w tym planowanym poborem próbek żywności oraz powiadomieniami systemu RASFF, a także złożonymi interwencjami klientów. Na terenie Centrum Handlowego FORUM znajduje się hipermarket Carrefour W ww. hipermarkecie ogółem pobrano do badań 2 próbki środków spożywczych w kierunku zawartości azotanów. Wyników badań nie kwestionowano w zakresie badanych parametrów.

Na terenie centrum handlowego „**ARENA**” zlokalizowanych jest 7 zakładów żywienia – żywnościowych, 5 obiektów obrotu żywnością, innych oraz 3 obiekty z materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Obiekty żywienia –żywnościowe ulegają systematycznej likwidacji, a głównym obiektem handlowym jest hipermarket Carrefour. W 2017 r. w centrum handlowym ogółem przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych, w tym 5 kontroli w hipermarkecie. Podczas kontroli w hipermarkecie za stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego w wyniku czego została wydana decyzja administracyjna represyjna. Kontrole sanitarne zostały przeprowadzone zgodnie z planem, a także dotyczyły interwencji klientów, również poboru prób do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli. Kontrole interwencyjne dotyczyły niewłaściwej jakości sprzedawanych wyrobów cukierniczych (obecność szkodników) interwencja niepotwierdzona oraz niehigienicznego przechowywania serów twarogowych w skorodowanych urządzeniach chłodniczych w tym przypadku interwencja potwierdzona. W ww. hipermarkecie ogółem pobrano do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano 10 próbek żywności, w tym 4 w kierunku metali, 4 w kierunku substancji dodatkowych oraz 2 próbki suplementów diety w kierunku zawartości kwasów Omega – 3.

Na terenie centrum handlowego „**TESCO**” w Gliwicach znajduje się hipermarket Tesco Extra, 1 zakład małej gastronomii oraz 1 stoisko sprzedaży artykułów spożywczych. Hipermarket Tesco Extra na swoim terenie posiada piekarnię oraz zakład małej gastronomii,

w której oferowane są potrawy w systemie samoobsługi. Obiekty te posiadały wystarczającą ilość pomieszczeń, wyposażone były w odpowiednią ilość urządzeń i sprzętów, zapewniając prawidłowe warunki do produkcji żywności. W 2017 r. zostało przeprowadzonych 11 kontroli sanitarnych na terenie centrum handlowego w tym 8 w hipermarkecie. W związku ze złożonymi interwencjami dotyczącymi niewłaściwej jakości mięsa surowego oraz obecności szkodników w grzybach suszonych w hipermarkecie przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne. W związku z pogorszeniem stanu technicznego w piekarni hipermarketu wydano 1 decyzję administracyjną, której zalecenia zostały wykonane. Ze względu na cieszącą się dużą popularnością sprzedaż internetową zakupiono 7 środków transportu. Ponadto w dalszym ciągu, celem usprawnienia odbioru zamówień internetowych przez klientów indywidualnych na parkingu centrum handlowego Tesco Extra działa punkt odbioru ww. zamówień.

W omawianym okresie do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano 14 próbek, w tym 4 próbki w kierunku metali, 3 w kierunku azotanów, 3 suplementy diety w kierunku zawartości witamin oraz składników mineralnych, 1 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, a także 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 1 próbkę kosmetyku. Przedmiotowych próbek nie kwestionowano w badanych zakresach.

Centrum Handlowe „**EUROPA CENTRALNA**” jest największym kompleksem zakładów żywnościowo-żywnościowym na terenie miasta Gliwice, w którym zlokalizowanych jest 30 zakładów żywnościowych w tym 5 zakładów prowadzących sprzedaż materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Najlicniejszą grupę obiektów żywnościowych stanowi 17 zakładów małej gastronomii. W bieżącym roku przeprowadzonych zostało 21 kontroli, podczas których nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. oraz wydano 1 decyzję terminową na poprawę stanu technicznego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie zarządzeń. W okresie od 24.07.2017 r. do 03.08.2017 r. przeprowadzono kontrole sanitarne w lokalach gastronomicznych, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie mycia i dezynfekcji tac przeznaczonych dla klientów. Stwierdzono, iż w sposób rażąco zmienia to funkcję zakładów, co mogło stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów.

W związku z powyższym PPIS w Gliwicach zobowiązał Dyrektora Centrum Handlowego Europa Centralna do zajęcia stanowiska w ww. sprawie. Dyrektor CH Europa Centralna

w złożonym piśmie poinformował, że z dniem 02.11.2017 r. zostanie uruchomiona zmywalnia tac. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły przywrócenie pierwotnych funkcji zakładów zgodnie z uzyskanymi opiniami sanitarnymi, oraz mycie i dezynfekcję tac w wydzielonej zmywalni. W zakładzie małej gastronomii Lodziarnie Grycan

w ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Salmonella*, *Listeria monocytogenes*, *Enteronacteiacea*) Sorbet z wiśni –lody bez udziału mleka – próbki nie kwestionowane. W sklepie Rossmann przeprowadzono kontrolę w sprawie stosowania oświadczeń dotyczących produktów kosmetycznych oraz znakowania wybranego losowo produktu kosmetycznego. Przeprowadzono ocenę produktu kosmetycznego zgodnie z Listą Pytań Kontrolnych dotyczącą oceny zgodności oznakowania opakowania jednostkowego kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa, nieprawidłowości nie stwierdzono.

W ramach urzędowej kontroli żywności pobrano również w ww. zakładzie suplementy diety w kierunku zawartości kwasów Omega-3 i znakowania.

Na terenie centrum znajduje się hipermarket Tesco Extra Helical, obrębem którego, znajduje się piekarnia oraz zakład małej gastronomii, w którym odbywa się sprzedaż oferowanych potraw w systemie samoobsługi. W związku z zbyt małą frekwencją klientów w roku 2017 zmieniono godziny otwarcia hipermarketu, zaprzestano sprzedaży całodobowej. Ponadto w piekarni Tesco ograniczono produkcję wyłącznie do odpieku wyrobów piekarniczych z produktu głęboko mrożonego. Usytuowany na terenie bistro automat do lodów na czas nieokreślony został wyłączony z użytku ze względu na zbyt małą frekwencję klientów. W obiektach tych przeprowadzono łącznie 9 kontroli.

W miesiącu marcu przeprowadzono kontrolę interwencyjną w związku z petycją w sprawie niewłaściwej jakości mięsa oferowanego do sprzedaży, kontrola nie potwierdziła wniesionych zarzutów. Przeprowadzono również kontrolę sanitarną w związku z rzekomym zakupem przez klienta przeterminowanego kremu do twarzy.

Przeprowadzone dochodzenie oraz ustalenia w toku kontroli nie potwierdziły faktu wprowadzania do obrotu przeterminowanych kosmetyków. Do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano 17 próbek, w tym 10 próbek w kierunku metali, 4 próbki w kierunku zawartości substancji dodatkowych, 2 próbki w kierunku zawartości azotanów oraz 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Centrum Handlowe „**AUCHAN**” skupia obiekty produkcyjne żywności, obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego, w tym punkty małej gastronomii. W 2017 roku hipermarkecie Auchan, piekarni, ciastkarni oraz punkcie małej gastronomii przeprowadzono **12** kontroli, w tym **4** planowane. Pozostałe to kontrole tematyczne w związku z poborem próbek żywności oraz systemem RASFF. Ponadto w pomieszczeniach hipermarketu AUCHAN na bieżąco dokonywane są niezbędne prace remontowe, a tym samym stan techniczny pozostaje w dobrej kondycji, a wydzielony dział mięsny nadzorowany przez Rejonowy Inspektorat Weterynarii w Gliwicach

Do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli pobrano w sumie 27 próbek, z czego 15 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 3 próbki w kierunku 3-MCPD, 3 próbki w kierunku GMO, 2 próbki żywności wzbogacanej oraz 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W znaczącym stopniu istotnym elementem zaopatrzenia klientów stanowią sklepy sieciowe typu: **TESCO, LIDL, CARREFOUR, SIMPLY, BIEDRONKA, POLOMARKET, NETTO, Stokrotka, Eko, Fresh Market, Żabka, Małpka.**

Na terenie miasta Gliwice znajdują się obecnie 4 place i 1 hala targowa. W 2017 r. na targowiskach przeprowadzono ogółem **27** kontroli sanitarnych w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień wydano 1 decyzję terminową i nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 2200 zł.

Jednym z miejsc dokonywania zakupów przez mieszkańców Gliwic jest hala targowa usytuowana przy ul. Pod Murami. Wraz z wprowadzeniem strefy płatnego parkowania zmniejszyła się liczba klientów dokonujących zakupów. W związku z powyższym właściciele obiektów zawieszali działalność lub ograniczali godziny handlu oraz asortyment sprzedawanych środków spożywczych lub dokonują zmiany branży na artykuły przemysłowe. W hali targowej znajdują się 22 boksy handlowe z artykułami spożywczymi takimi jak: warzywa, owoce, słodczyce, wyroby ciastkarskie i piekarnicze, wędliny oraz 4 punktów sprzedaży mięsa. Ogółem przeprowadzono **3** kontrole sanitarne, w tym **2** prowadzących sprzedaż mięsa z uwzględnieniem jego legalności pochodzenia i jakości zdrowotnej w związku z przypadkami wystąpienia w Polsce afrykańskiego pomoru świń (dalej: ASF) - nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Na targowisku przy ul. Lipowej usytuowanych jest 21 punktów handlowych, w tym 13 z mięsem i jego przetworami. Punkty te posiadają dostęp do bieżącej wody i energii elektrycznej. Sprzedaż odbywa się dwa razy w tygodniu, ogółem przeprowadzono 20 kontroli, w tym 2 interwencyjne w związku ze złożonymi petycjami klientów na nieodpowiednie warunki sprzedaży wędlin na straganie oraz ryb wędzonych w których klient stwierdził obecność robaków. Podczas kontroli po dokonaniu oceny organoleptycznej ryb wędzonych nie stwierdzono zanieczyszczeń tj. robaków. Niemniej w pomieszczeniu kiosku stwierdzono dużą ilość much za co właściciela obiektu ukarano mandatem karnym na kwotę 100 zł. Podczas kontroli stwierdzono sprzedaż wędlin na straganie. W związku z powyższym za prowadzenie działalności w niehigienicznych warunkach oraz w temperaturze otoczenia właściciela obiektu ukarano mandatem karnym na kwotę 200 zł. i polecono niezwłocznie do zaprzestania działalności. Podczas 2 kontroli sprawdzających stwierdzono, że nadal była prowadzona ww. działalność w niehigienicznych warunkach za co nałożono 3 mandaty karne w sumie na kwotę 1400 zł. Ponadto w związku z przypadkami wystąpienia w Polsce przypadków ASF w ramach współpracy przy współudziale przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej w Gliwicach przeprowadzono 6 kontroli w kioskach mięsno wędliniarskich i za stwierdzone nieprawidłowości właścicieli ww. obiektów ukarano 5 mandatami karnymi na kwotę 500 zł.

W 2017 r. istniejący plac handlowy przy ul. Czajki w Gliwicach został przebudowany na kompleks pawilonów handlowych na podstawie projektu uzgodnionego w zakresie wymogów higienicznych i zdrowotnych. Zlokalizowane na placu wszystkie kioski posiadają podłączenia do instalacji wodociągowej kanalizacji i elektrycznej. W ubiegłym roku dokonano 3 odbiorów kiosków handlowych, pozostałe 4 punkty tj. 3 kioski sprzedaży oraz zakład małej gastronomii rozpoczęły działalność w omawianym okresie.

Nadzór nad obrotem grzybami

W PSSE w Gliwicach w Sekcji HŻŻiPU **dwóch pracowników** posiada uprawnienia klasyfikatorów grzybów świeżych. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach udostępniono ulotkę pt. „**Podstawowe Zasady Bezpiecznego Grzybobrania**” opracowaną przez GIS.

W okresie letnio – jesiennym w siedzibie tutejszej Stacji prowadzone były konsultacje dla zainteresowanych osób na temat grzybów. Udzielono **54** konsultacje prywatnym osobom w sprawie klasyfikacji gatunkowej przyniesionych do oceny grzybów. Natomiast dla osób zbierających indywidualnie grzyby rosnące w warunkach naturalnych przeznaczone do celów handlowych nie wydawane były **atesty** na grzyby świeże potwierdzające ich zgodność gatunkową.

Akcje

W 2017 r. podejmowano wiele dodatkowych działań wynikających między innymi z sytuacji bieżącej tj.:

- kontroli punktów sprzedaży żywności trakcie trwania tzw. „Igrach” w Gliwicach,
- kontroli zakładów w ramach akcji „Tłuszcze smaźalnicze”,
- kontynuacji „Akcji Mklik próchniczek” w zakładach piekarniczych,
- przeprowadzenia analizy jadłospisów dekadowych w zakładach żywienia zbiorowego w szkołach i przedszkolach,
- zbierania danych i pobór posiłków do przeprowadzenia analizy jadłospisów z wyznaczonych diet w zakładach żywienia zbiorowego szpitalach, które prowadziły żywienie pacjentów we własnym zakresie oraz cateringowym,
- wzmożonych i wnikliwych kontroli głównie na targowiskach, w zakładach żywienia zbiorowego celem wykrycia nielegalnej sprzedaży produktów pochodzenia wieprzowego oraz dziczyzny w związku wystąpieniem w Polsce przypadków ASF,
- nadzoru w zakresie obrotu jajami i wyrobami jajecznymi,
- nadzoru nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności niepakowanej, w tym informowania o obecności alergenów,
- nadzoru nad jednostkami systemu oświaty dotyczącego grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży,
- nadzoru dotyczącego zamieszczenia informacji dotyczącej maksymalnego spożycia pestek moreli wprowadzanych do obrotu w placówkach handlowych,
- kontroli w sklepach typu „Biedronka” w sprawie transportu żywności i odpadów,
- kontroli w sklepach sieci POLO market dotyczących stosowania niedozwolonych praktyk związanych ze znakowaniem i wprowadzaniem do obrotu żywności,

Akcja „ASF”

W 2017 r. nadal prowadzono nadzór w związku z występowaniem w Polsce przypadków wystąpienia ASF, GIS polecił w piśmie Nr GIS-BŻ-WS-073-20/EN/1613 z dnia 09.09.2016 prowadzenie wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz odpadami gastronomicznymi w zakładach żywienia zbiorowego, a także przekazywania informacji o przeprowadzonych kontrolach. Szczególnie polecono aby przeprowadzić wzmożone i wnikliwe kontrole :

- targowisk, w celu wykrycia nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny (mięsa z dzika i produktów z niej otrzymywanych,
- zakładów żywienia zbiorowego - w celu weryfikacji źródeł pozyskiwania mięsa wieprzowego, dziczyzny produktów z nich otrzymanych, sposób zagospodarowania odpadów z uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności częstotliwości odbierania odpadów,
- zakładów handlu detalicznego w ramach nadzoru bieżącego, zwracać uwagę na powyżej aspekty.

W związku z powyższym przesyłano co dwa tygodnie raporty w formie tabeli dotyczących kontroli przeprowadzonych przez organy PIS ww. zakładach i zakresie.

W omawianym okresie PSSE w Gliwicach skontrolowała ogółem 131 zakładów żywnościowo - żywnościowych, w 3 sklepach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikowalności wędlin, mięsa, brak etykiet, sprzedaż przeterminowanych parówek XXL Morliny oraz brak umowy na odbiór odpadów lat. III- nałożono 3 mandaty karne na sumę 950 zł. oraz wydano 2 decyzje o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi.

Ponadto w 2017 r. przeprowadzono wspólne kontrole z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej w kioskach oferujących do sprzedaży mięso i wędliny, zlokalizowanych na targowisku w Gliwicach przy ul. Lipowej. Przeprowadzono 6 kontroli, w wyniku których stwierdzono sprzedaż mięsa bez prawidłowej dokumentacji tj. na fakturach zakupu znajdowały się całe półtusze a nie wyszczególnione elementy, oraz nieprawidłową sprzedaż przelyków wieprzowych zakwalifikowanych jako odpad kategorii III. W związku z powyższym osoby odpowiedzialne ukarano 5 mandatami karnymi na kwotę 500 zł. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały usunięcie nieprawidłowości.

Ogółem w omawianym okresie przeprowadzono 140 kontroli w zakładach żywnościowych tj. w 15 kioskach na targowiskach, 69 zakładach żywienia zbiorowego oraz 47 innych zakładach (3 hurtownie, 3 zakłady garmazeryjne, 35 sklepów, 6 hipermarketów) za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 1350 zł. Ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikowalności dziczyzny oraz produktów, wyrobów z nich pozyskanych.

Ocena przestrzegania wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów

W ramach prowadzonych działań kontrolnych w roku 2017 r. przeprowadzono **957** kontroli sanitarnych planowanych w tym 57 w piekarniach, 32 ciastkarniach, 12 w automatach do lodów, 326 w sklepach i kioskach, 160 restauracjach, 177 zakładach małej gastronomii, 193 zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, w czasie których wypełniano arkusze oceny, dokonując tym samym między innymi, oceny znakowania. Ponadto kwestie przekazywania konsumentom informacji odnośnie środków spożywczych nieopakowanych były poruszane w czasie pozostałych typów kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekazywania powyższej informacji w **14** zakładach: w **5** sklepach oraz w **9** zakładach żywienia zbiorowego otwartego.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień należało:

- niespełnienie warunku bezpośredniej dostępności informacji dla klienta, bez dodatkowego angażowania personelu zakładu,
- częściowe spełnienie warunku bezpośredniej dostępności np. informacje o alergenach dostępne bezpośrednio, pozostałe na życzenie klienta,
- brak aktualizacji przy zmianie asortymentu, lub pominięcie niektórych środków spożywczych w wykazie,
- pominięcie przy wykazywaniu zawartości alergenów niektórych składników mogących wywoływać objawy alergii lub nietolerancji pokarmowej,
- podanie informacji o alergenach przy braku pozostałych danych np. wykazu składników,
- niepełne lub nieprawidłowe podanie składników w wykazie składników np. brak składu składników złożonych

oraz sporadycznie: brak informacji w formie pisemnej, informacja przekazywana ustnie przez personel zakładu.

Osoby odpowiedzialne zostały pouczone w zakresie prawidłowego przekazywania informacji na temat środków spożywczych sprzedawanych bez opakowania w trakcie przeprowadzonych kontroli oraz zobligowane do usunięcia uchybień w tym zakresie. W 6 przypadkach usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie znakowania potwierdzono w czasie przeprowadzonych kontroli sprawdzających.

Import

PPIS w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzono przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych lub importerów, eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wykonano **411** kontroli, w tym **149** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **370** partii środków spożywczych, **41** partii przedmiotów użytku w wyniku czego wydano **411** świadectwa jakości zdrowotnej. W ramach granicznych kontroli przywiezionych z zagranicy (importu) dokonano oceniono **283** partie ww. produktów, natomiast w przypadku wywozu za granicę (eksport) unii europejskiej środków spożywczych oceniono **128** partii.

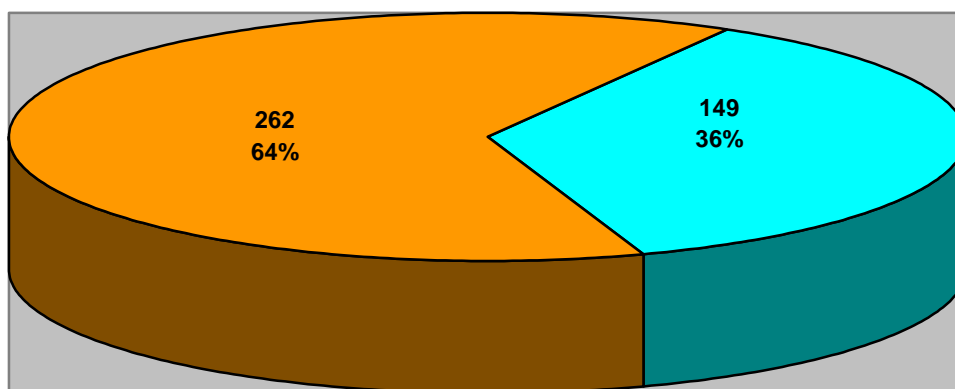
Tab.5. Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli importowych	411	370	41

Tab. 6. Ilość kontroli importowych z podziałem na miejsce kontroli środek transportu / magazyn.

	Środek transportu (samochód, kontener)	Magazyn w urzędzie celnym lub importera
Ilość kontroli	149	262

Kontrole z podziałem na miejsce
środek transportu / magazyn

■ środek transportu ■ magazyn

Od 2017 r. na terenie działania PSSE w Gliwicach funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej **MIESZKO S.A.** z Raciborza. W roku 2017 przeprowadzono w tym magazynie aż **128** kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich w łącznej ilości **1 414 946 kg**. Tym samym ww. magazyn był miejscem gdzie najczęściej dokonywany kontroli granicznej w 2017 r.

Współpraca z innymi służbami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W 2017 r. Sekcja HŻŻiPU kontynuowała realizację porozumienia ramowego zawartego w 2008 r. pomiędzy PPIS w Gliwicach i Powiatowym Lekarzem Weterynarii.

Zgodnie z ww. porozumieniem w styczniu i lipcu 2017 r. przedstawiciel Sekcji HŻŻiPU przesłał Inspekcji Weterynaryjnej listę zakładów produkujących i przechowujących środki spożywcze wspólnie nadzorowanych przez inspekcje oraz listę zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują i wprowadzają na rynek pasze dla zwierząt.

Organy szczebla powiatowego obu inspekcji w ramach współdziałania i współpracy, przekazywały sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów: w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Ponadto w 2017 r. przeprowadzono wspólne kontrole z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej w kioskach oferujących do sprzedaży mięso i wędliny, zlokalizowanych na targowisku w Gliwicach przy ul. Lipowej. Ogółem przeprowadzono 6 kontroli, w wyniku których stwierdzono sprzedaż mięsa bez prawidłowej dokumentacji tj. na fakturach zakupu znajdowały się całe półtusze a nie wyszczególnione elementy, oraz nieprawidłową sprzedaż przelyków wieprzowych zakwalifikowanych jako odpad kategorii III. W związku z powyższym osoby odpowiedzialne ukarano 5 mandatami karnymi na kwotę 500 zł., a przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały usunięcie nieprawidłowości.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Porozumienie o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i PIS w województwie śląskim w 2017 r. było ściśle realizowane.

PPIS w Gliwicach na bieżąco powiadamiał pisemnie Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o zamiarze przeprowadzania kontroli w aptekach zlokalizowanych na obszarze tutejszej Stacji w zakresie poboru próbek, wynikających z aktualnej sytuacji.

W związku z powyższym przekazywano sobie również informacje i dokumenty dotyczące naruszeń przepisów w związku ze zgłoszonymi interwencjami oraz uzyskania wyników badań laboratoryjnych.

Współpraca z Policją

W styczniu oraz marcu 2017 r. otrzymano pismo z Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach z prośbą o przesłanie rejestru podmiotów z terenu miasta Gliwice i powiatu gliwickiego prowadzących sprzedaż suplementów diety przez domy sprzedaży wysyłkowej lub sieć Internet. W związku z powyższym w dniu 26.01.2017 r. oraz 06.03.2017 r. przesłano ww. wykaz podmiotów.

W związku z pismem Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach i Zabrze przeprowadzono wspólne kontrole sanitarne w klubach typu „go-go” (agencjach towarzyskich) w lutym 2017 r. skontrolowano 2 obiekty zlokalizowane na terenie miasta Gliwice i 1 na terenie Zabrze. W 1 zakładach (po 1 na terenie Gliwic oraz Zabrze) stwierdzono uchybienia tj.: brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu, nieodłączone zmywarki do mycia naczyń stołowych. W związku z powyższym na osoby odpowiedzialne w zakładach nałożono ogółem 2 mandaty karne na kwotę 200 zł.

W trzecim skontrolowanym zakładzie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Skargi i wnioski

W Sekcji Higieny Żywności i Żywienia w 2017 r. ogółem zgłoszono **176 wniosków o interwencję**, co skutkowało przeprowadzeniem **181** kontroli interwencyjnych, w 8 przypadkach spraw nie rozpatrzono z uwagi na brak możliwości tj. obiekt został zlikwidowany lub np. nie stwierdzono prowadzenia działalności we wskazanym miejscu. Ponadto 12 spraw jest w trakcie realizacji.

W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono 62 mandaty karne na kwotę 10 650 zł. oraz wydano 6 decyzji administracyjnych.

W 2017 r. na **162** rozpatrzone wnioski o interwencję:

- 69 uznano za uzasadnione,
- 87 za nieuzasadnione.

Petycje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2017 r. dotyczyły głównie:

- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- niewłaściwą jakość produktów oraz potraw w zakładach żywienia zbiorowego otwartego np. o niewłaściwych cechach sensorycznych,
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigieniczną sprzedaż środków spożywczych,
- niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny pomieszczeń zakładu.

W związku ze zgłoszonymi interwencjami na nieprawidłową jakość zdrowotną środków spożywczych w ramach urzędowej kontroli celowanej pobrano do badań laboratoryjnych 3 próbki produktów m.in. wodę mineralną „Cisowiankę”, chleb firmowy mieszany oraz kielbasę wieprzową w kierunku oceny organoleptycznej. Wyniki badań nie zakwestionowano w zakresie badanych parametrów.

Ocena i wnioski końcowe

Działalność Sekcji HŻŻiPU PSSE w Gliwicach w 2017 r. miała za zadanie sprawowania nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu, poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej w podległych zakładach. Głównym zamierzeniem było wyegzekwowanie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru stwierdzono, że stan sanitarny zakładów utrzymuje się na porównywalnym poziomie w stosunku do 2016 r.

Potwierdzeniem powyższego faktu jest porównanie wynikowości kontroli w stosunku do roku ubiegłego. W 2016 r. wynikowość wynosiła **24,45 %** natomiast w ocenianym okresie 26,57% pomimo wcześniej opisanej trudnej sytuacji kadrowej. Wynikowość kontroli jest rezultatem prowadzonych intensywnych działań kontrolnych w latach ubiegłych. Procent próbek kwestionowanych z **1,2 %** uległ zwiększeniu do **2,4 %**. Powyższe wynikało z kwestionowania próbek do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

W omawianym okresie ilość wniosków o interwencję wynosiła 176 i była porównywalna do ubiegłego roku gdzie wniesiono ich 169.

Ekspansja handlu elektronicznego od wielu lat stanowi nadal realne zagrożenie w zakresie zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego żywności. Potwierdzeniem powyższego jest wzrastająca ilość oferowanych przez Internet, a szczególnie na **portalu allegro** środków spożywczych w tym suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Produkcja i sprzedaż ww. produktów rozwija się bardzo dynamicznie, a ponadto w dużej mierze powiązana jest z agresywnymi kampaniami reklamowymi mającymi na celu zwiększenia zainteresowania konsumentów. Przedsiębiorcy aktywnie rywalizując o swoich klientów nie zawsze pamiętają o przepisach prawa oraz nie zawsze rzetelnie informują o cechach i właściwościach suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, żywności wzbogaconej witaminami i składnikami mineralnymi. Ponadto oferenci ww. produktów mając na względzie korzyści finansowe często poprzez reklamę i ich opisy wprowadzają w błąd konsumentów, co do ich właściwości przypisując im działanie lecznicze.

W 2017 r. prowadzono działania kontrolne w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat składu żywności. Niemniej nie wszyscy dysponenci skontrolowanych zakładów posiadali pełną wiedzę na temat przekazywanych informacji klientom dla asortymentów żywności nieopakowanej zwłaszcza wykazu składników alergennych dotyczyło to również zakładów żywienia zbiorowego. Wychodząc naprzeciw przedsiębiorcom na stronie internetowej tutejszej Stacji umieszczono informację dotyczącą znakowania żywności pakowanej i nieopakowanej. W opracowaniu zawarto najistotniejsze wymogi przepisów prawa unijnego i krajowego obejmujące zasady przekazywania informacji konsumentom na temat żywności, w tym zawartości alergenów.

Nadal istotnym problemem jest **brak uregulowań prawnych** w przypadku żywienia pacjentów w szpitalach gdzie wydawane mogły być jedynie zalecenia żywieniowe na podstawie norm żywieniowych. W przypadku żywienia pacjentów w szpitalach korzystających głównie z usług cateringowych stwierdzono, więcej nieprawidłowości w porównaniu do przygotowujących posiłki we własnym zakresie. Osoby odpowiedzialne za żywienie pacjentów podjęły działania mające na celu wyeliminowanie wykazanych nieprawidłowości w ramach posiadanych środków finansowych zapewniając jedynie **dostateczną** jakość posiłków.

Natomiast w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży jednostkach oświatowych uregulowano w sposób jasny zasady żywienia tej grupy konsumentów. W przypadku przeprowadzonych ocen sposobu żywienia dzieci i młodzieży stwierdzono nieliczne odchylenia nie mające istotnego wpływu na kształtowanie zachowań żywieniowych, a wszelkie nieprawidłowości były eliminowane na bieżąco.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych dla miasta Gliwice za rok 2017

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Gliwice przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia MZ-56.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w formie tabelarycznej (Rys.1).

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w mieście Gliwice w 2017 r. należy uznać za ogólnie dobrą. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, zaś wzrost liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne, przebiegał podobnie jak w latach ubiegłych i miał charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich.

Poza znacznym wzrostem zapadalności na grypę i schorzenia grypopodobne sytuacja epidemiologiczna w mieście Gliwice nie wykazywała znaczących zmian.

Od szeregu lat obserwuje się tendencję spadkową w występowaniu wielu chorób zakaźnych a od kilku lat niektórych chorób nie rejestruje się tj. błonica, porażenie dziecięce.

Nie odnotowano również zachorowań na szczególnie groźne choroby zakaźne tj. dżumę, wąglik, wściekliznę oraz wirusowe gorączki krwotoczne.

Stale obserwuje się kontynuację korzystnych tendencji zapadalności na te choroby zakaźne, którym można zapobiegać przez szczepienia w tym objęte programem szczepień obowiązkowych. Nadzór nad tą grupą chorób jest szczególnie ważny ze względu na to, iż dane o zapadalności na te choroby mają bezpośrednie przełożenie na politykę szczepień.

Spowodowało to spadek zachorowań na choroby m.in. różyczkę, krztusiec.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenia zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Ogółem w mieście Gliwice w 2017 r. odnotowano **33 829** zachorowań na choroby zakaźne z czego 95,45% (32291 zachorowań) stanowiły zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne. Wśród pozostałych rejestrowanych chorób zakaźnych ok. 44,5% stanowiły zachorowania na ospę wietrzną.

Ogólna liczba zachorowań w porównaniu z rokiem 2016 (25038 – zachorowań) wzrosła o ok. 35%.

W 2017 r. przeprowadzono 786 wywiadów epidemiologicznych. Nadzorem epidemiologicznym objęto 225 osób z kontaktu z chorymi.

Liczba osób hospitalizowanych nieznacznie wzrosła. W 2017 r. hospitalizowano 264 osób (w 2016 – hospitalizowano 234 osób), co stanowiło 0,78% wszystkich chorych.

W 2017 r. dominowały zachorowania na grypę i schorzenia grypopodobne oraz choroby wieku dziecięcego tj. ospa wietrzna, płońca.

W odniesieniu do roku ubiegłego odnotowano znaczny wzrost zapadalności m.in. w przypadku zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe.

Śmiertelność z powodu chorób zakaźnych, w porównaniu z rokiem ubiegłym, spadła o ponad 50%. W 2017 r. odnotowano 4 zgony. 2 zgony spowodowane były zakażeniem *Clostridium difficile*, przyczyną 2 zgonów była posocznica wywołana przez *Streptococcus pneumoniae*.

W 2016 r. odnotowano 9 zgonów z powodu choroby zakaźnej.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowią poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje ona również duże straty ekonomiczne związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa. Nadzór epidemiologiczny nad grypą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym wzmożeniem nadzoru wirusologicznego w okresie zwiększonej liczby zachorowań, która zwykle trwa od września do kwietnia.

Na terenie miasta Gliwice odnotowano **32 291** zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne,

w tym **13 506** dzieci do lat 14. Nastąpił wzrost liczby zachorowań o ok. 39%. Problemem pozostaje niski odsetek potwierdzonych rozpoznań grypy. W 2017 r. odnotowano 1 zachorowanie na grypę potwierdzoną badaniami laboratoryjnymi.

Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji i zgonu z powodu tej choroby. Nie tylko zmniejszają one koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

Pomimo spadku ilości zachorowań na gruźlicę stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności gruźlicy są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych
- stosowanie leczenia przeciwprątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych odnotowuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Kolejnym problemem zdrowia publicznego są zakażenia krwiopochodne, tj. wirusowe zapalenia wątroby typu B i C. W porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano nieznaczny spadek zachorowań na wirusowe zapalenia wątroby typu B i C. Spośród nich najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi wirusowe zapalenie wątroby typu C. Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na WZW typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, jak również poprzez działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym.

Tendencja spadkowa jest zjawiskiem budzącym nadzieję na dalszą poprawę związaną z higieną i jakością sterylizacji w instytucjach medycznych. Jednak ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń oraz narastający problem związany z leczeniem powikłań WZW typu C stanowi nadal zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Sytuacja epidemiologiczna zakażeń WZW typu B jest kształtowana przede wszystkim przez możliwość czynnego uodpornienia, gdzie istotną sprawą jest utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia przeciwko WZW B.

Problemy związane z zakażeniami wirusami hepatotropowymi wymagają usprawnienia działań profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

W 2017 r. PPIS w Gliwicach brał udział w Kampanii „HCV Jestem Świadom” dotyczącej dystrybucji materiałów informacyjnych i edukacyjnych podwyższających świadomość społeczeństwa. W Gliwicach materiały przekazano do 14 placówek medycznych.

Ponadto w 2017 roku odnotowano znaczny wzrost zachorowań w stosunku do roku poprzedniego, zarejestrowano na terenie miasta Gliwice i zarejestrowano 8 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu A. WZW typu A jest groźną chorobą zakaźną wymagającą w każdym przypadku hospitalizacji.

W zakresie zatruc pokarmowych i zakażeń pokarmowych w 2017 r. liczba zachorowań uległa znacznemu wzrostowi, tj. o ok. 67%. Spośród wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych dominującymi są zakażenia o etiologii wirusowej przede wszystkim zachorowania wywołane przez rotawirusy oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Natomiast w zakresie bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych dominowały zakażenia wywołane przez odzwierzęce pałeczki z rodzaju *Salmonella* oraz *Clostridium difficile*.

Zanotowano znaczny wzrost przypadków jelitowych zakażeń bakteryjnych wywołanych przez *Clostridium difficile* i znaczny spadek liczby zakażeń wywołanych przez odzwierzęce pałeczki z rodzaju *Salmonella*.

Istotnym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych są zachorowania u dzieci do lat dwóch, a więc w przedziale wiekowym, w którym biegunki mogą mieć groźny przebieg prowadząc do ciężkiego odwodnienia oraz do zaburzeń elektrolitowych.

Do zachorowań dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Znaczący wpływ na kształtowanie zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków ma oświata zdrowotna, a także propagowanie szczepień ochronnych małych dzieci przeciwko rotawirusom.

Na terenie miasta Gliwice stale prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrym porażeniem wiotkim (dalej: OPW). Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej, a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych w NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na OPW.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy ŚPWIS i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach, wysłała się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z zaistnieniem zagrożenia dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dzienne i tygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Na terenie miasta Gliwice w 2017 r. nastąpił wzrost liczby zatruc o ponad 150%, odnotowano 33 przypadki.

Ponadto na bieżąco informowano podległe placówki lecznicze o zasadach i procedurach postępowania, możliwości przeprowadzania badań, nowych regulacjach prawnych, a także przekazywano aktualne dane kontaktowe jednostek specjalistycznych pełniących całodobowe dyżury.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Korzystna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych nie zwalnia z konieczności systematycznego monitorowania zachorowań i prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego nad tymi chorobami.

Tab. 1. Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne w 2017 r. i 2016 r. w Gliwicach

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2017r	Zapadalność na 100 000 ludności w 2017r	Liczba zachorowań w 2016r	Zapadalność na 100 000 ludności w 2016r	Spadek/wzrost zapadalności
Grypa	32291	18512,19	23095	13067,76	+5444,43
Wirusowe zakażenia jelitowe	162	92,87	97	54,88	+37,99
Bakteryjne zakażenia jelitowe	48	27,52	14	7,92	+19,6
<i>Streptococcus pyogenes</i>	72	41,28	61	34,51	+6,77
WZW A	8	4,59	0	0	+4,59
Świnka	11	6,31	6	3,40	+2,91
<i>Neisseria meningitidis</i>	1	0,62	0	0	+0,62
Inne Neuroinfekcje	17	9,75	17	9,62	+0,13
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	5	2,86	5	2,83	+0,03
Błonica	-	-	0	0	0
Tężec	-	-	0	0	0
Odra	-	-	0	0	0
Gruźlica	47	26,9	51	28,86	-1,96
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	181	103,76	187	105,81	-2,05
WZW C	9	5,16	15	8,49	-3,33
Różyczka	1	0,62	8	4,53	-3,91
Krztusiec	-	-	7	3,96	-3,96
WZW B	11	6,31	19	10,75	-4,44
Salmonelozы	14	8,03	34	19,24	-11,21
Płonica	163	93,45	197	111,47	-18,02
Borelioza	89	51,02	167	94,49	-43,47
Ospa wietrzna	685	392,7	1024	579,40	-186,7

Pomyślna sytuacja może być utrzymana w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry

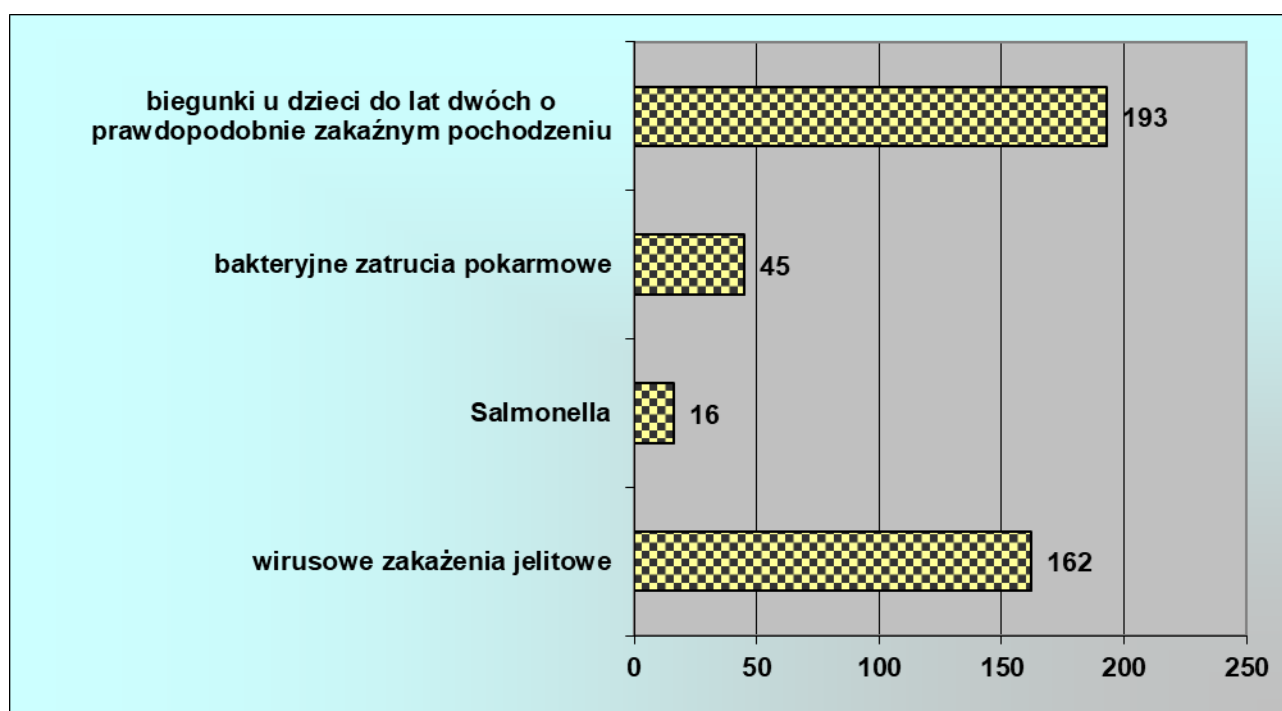
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w formie tabelarycznej (Tab.1).

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA POKARMOWE I ZAKAŻENIA JELITOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w ostatnich latach poprawy w tym zakresie nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Rys. 1. Liczba zakażeń i zatruc pokarmowych w 2017 r.

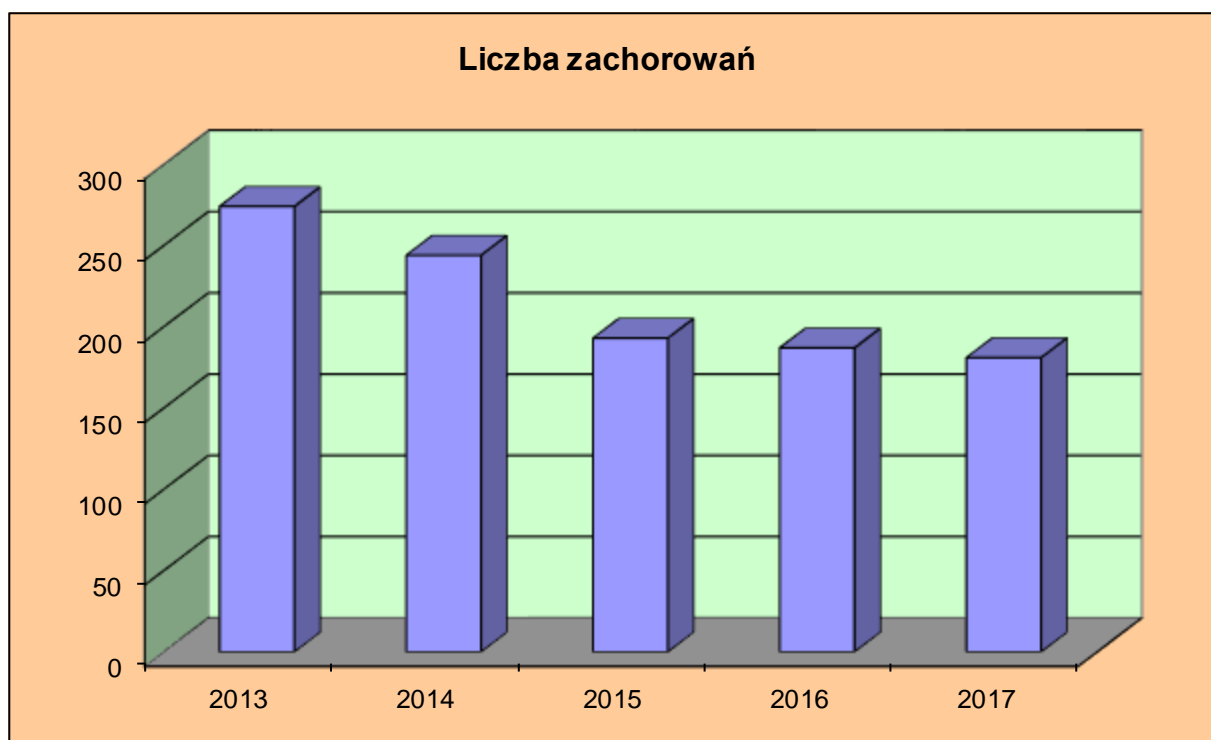
Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (Rys.1).

Głównym problemem w zakresie nadzoru nad zatruciami i zakażeniami pokarmowymi jest problem niedodiagnozowania. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie, a objawy pomimo wdrożonego leczenia nie ustępują. Natomiast osoby z nieżytym żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu przeważnie nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 55% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunka w szczególności u dzieci może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienia organizmu i zaburzenia metaboliczne.

Rys.2. Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2013-2017

W **2017** r. odnotowano **181** przypadków biegunek, w tym **62** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 18 osób, w tym 6 dzieci.

W **2016** r. zarejestrowano **187** zachorowań, w tym **27** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 10 osób, w tym 6 dzieci.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat obserwuje się sukcesywny spadek liczby zachorowań, co może świadczyć o wzroście świadomości społeczeństwa w zakresie higieny i opieki nad dziećmi (Rys. 2).

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny.

Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień zalecanych przeciwko rotawirusom. W 2017 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 617 dzieci.

Liczba zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe uległa znacznemu wzrostowi (Rys.3). W **2017 r.** zarejestrowano **162** zachorowania na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym **92** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem **145** osób, w tym **86** dzieci do lat dwóch. W **2016 r.** odnotowano **97** przypadków, w tym **44** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 69 osób, w tym 34 dzieci do lat dwóch.

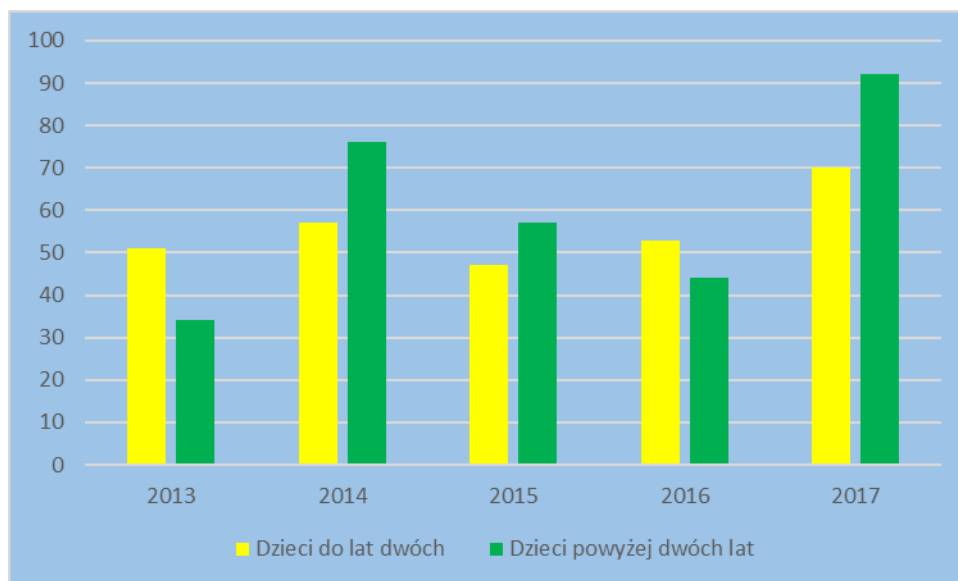
Ponad połowę wszystkich zachorowań stanowią zachorowania wywołane przez rotawirusy.

W 2017 r. 104 zachorowania wywołane były przez rotawirusy, 17 zachorowań przez norowirusy, a 41 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nie określone.

67% chorych hospitalizowano z powodu infekcji rotawirusowej. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały głównie dzieci w wieku od 0 do 6 lat.

Dzieci, które zachorowały nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych.

Pozostałe zachorowania stanowiły zakażenia wirusowe, nieokreślone. Zachorowania te wystąpiły głównie u osób dorosłych leczonych ambulatoryjnie, u których nie wykonano badań diagnostycznych, a rozpoznanie postawiono na podstawie objawów klinicznych.

Rys.3. Liczba zachorowań na wirusowe określone zakażenia jelitowe w latach 2013-2017

Salmonellozy

Salmonellozy są nadal znacząco najczęściej rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym.

W zakresie zachorowań na salmonellozę zarejestrowano spadek o ok. 60%. W **2017 r.** odnotowano **14** zachorowania na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* - z czego **6** osób wymagało hospitalizacji. W **2016 r.** odnotowano **33** zachorowania na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* - z czego 21 osób wymagało hospitalizacji. Ponadto odnotowano 1 przypadek salmonellozy pozajelitowej.

Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn jak i u kobiet.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr. *D enteritidis* i stanowiła ponad 90% wszystkich zachorowań.

Zachorowania wystąpiły głównie w okresie od maja do października.

W ramach działań przeciwepidemicznych nadzorem epidemiologicznym objęto 41 osób ze styczności, badania laboratoryjne kału przeprowadzono u 40 osób ze styczności z chorymi, w wyniku czego wykryto 2 osoby z bezobjawowym nosicielstwem pałeczek *Salmonella*.

Pozostałe zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu były również zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nie przestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Zapadalność na bakteryjne zakażenia pokarmowe wzrosła 2-krotnie.

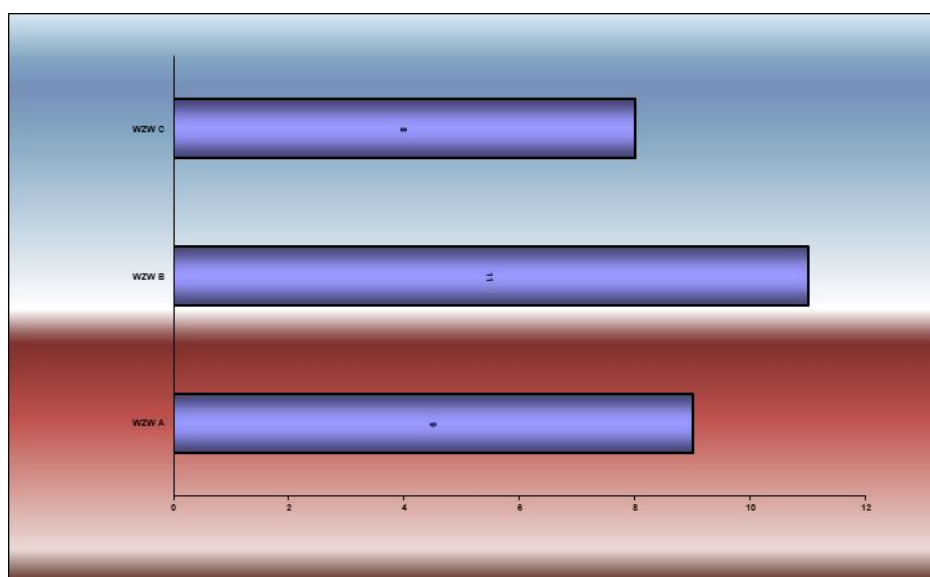
Jedynym czynnikiem chorobotwórczym wywołującym zachorowania było *Clostridium difficile*.

W **2017 r.** zarejestrowano **48** przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*. Zachorowania wystąpiły głównie u osób starszych obciążonych innymi jednostkami chorobowymi poddawanych długotrwałej antybiotykoterapii.

W **2016 r.** odnotowano **13** przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile* oraz **1** zachorowanie na nieokreślone zakażenia jelitowe.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby

Rys.4. Liczba zachorowań na WZW w 2017 r.

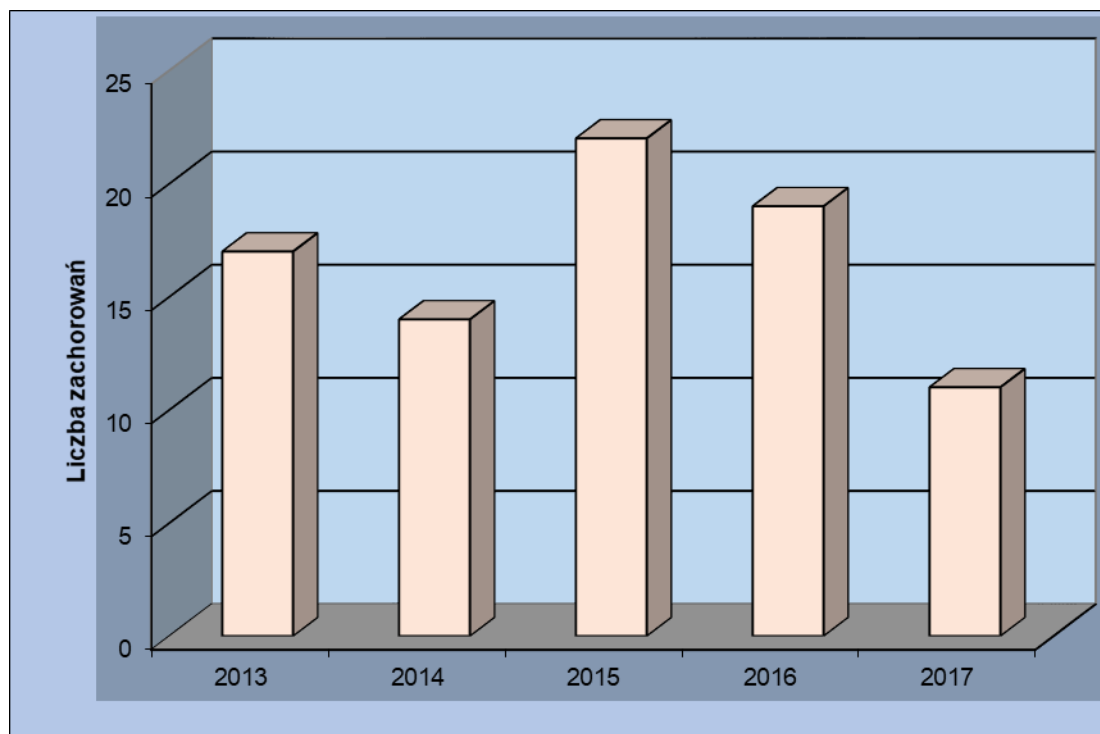
stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Z ogólnej liczby zarejestrowanych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby ok.40% stanowią zakażenia wirusem żółtaczkowy typu B. Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C (Rys.4), przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2017 r.** odnotowano **11** przypadków przewlekłego WZW typu B. Hospitalizowano 2 osoby. Ostrego przypadków nie zanotowano.

W **2016 r.** zarejestrowano **17** przypadków zachorowań na przewlekłe WZW typu B oraz **2** przypadki ostrego WZW typu B. Hospitalizowano 4 osoby.

Liczba zachorowań uległa spadkowi (Rys.5).

Rys.5. Liczba zachorowań na WZW typu B w latach 2013 – 2017

Zapadalność jest ponad czterokrotnie większa u mężczyzn niż u kobiet.

Zachorowania wystąpiły tylko wśród osób dorosłych, nie odnotowano zachorowań wśród dzieci i młodzieży. Najwięcej zachorowań odnotowano u osób pomiędzy 35 a 60 rokiem życia.

Zachorowało 8 osób nie szczepionych przeciwko WZW B, natomiast 3 osoby były zaszczepione pełnym cyklem szczepień.

U 90 % chorych na przewlekłe WZW B nie wystąpiły objawy chorobowe, u 1 osoby wystąpiły objawy dyspeptyczne. Chorych hospitalizowano w oddziałach zakaźnych.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż większość chorych korzystało z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek.

Ponadto u 27% chorych były również wykonywane zabiegi niemedyczne m.in. kolczykowanie, tatuaże, usługi kosmetyczne.

Osoby ze styczności z chorymi na WZW B zostały objęte nadzorem epidemiologicznym oraz skierowane pod nadzór lekarski celem zaszczepienia przeciwko WZW B. W 2017r nadzorem epidemiologicznym objęto 26 osób.

Jedno zachorowanie odnotowano u pracownika służby zdrowia.

Wpływ na zapadalność na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

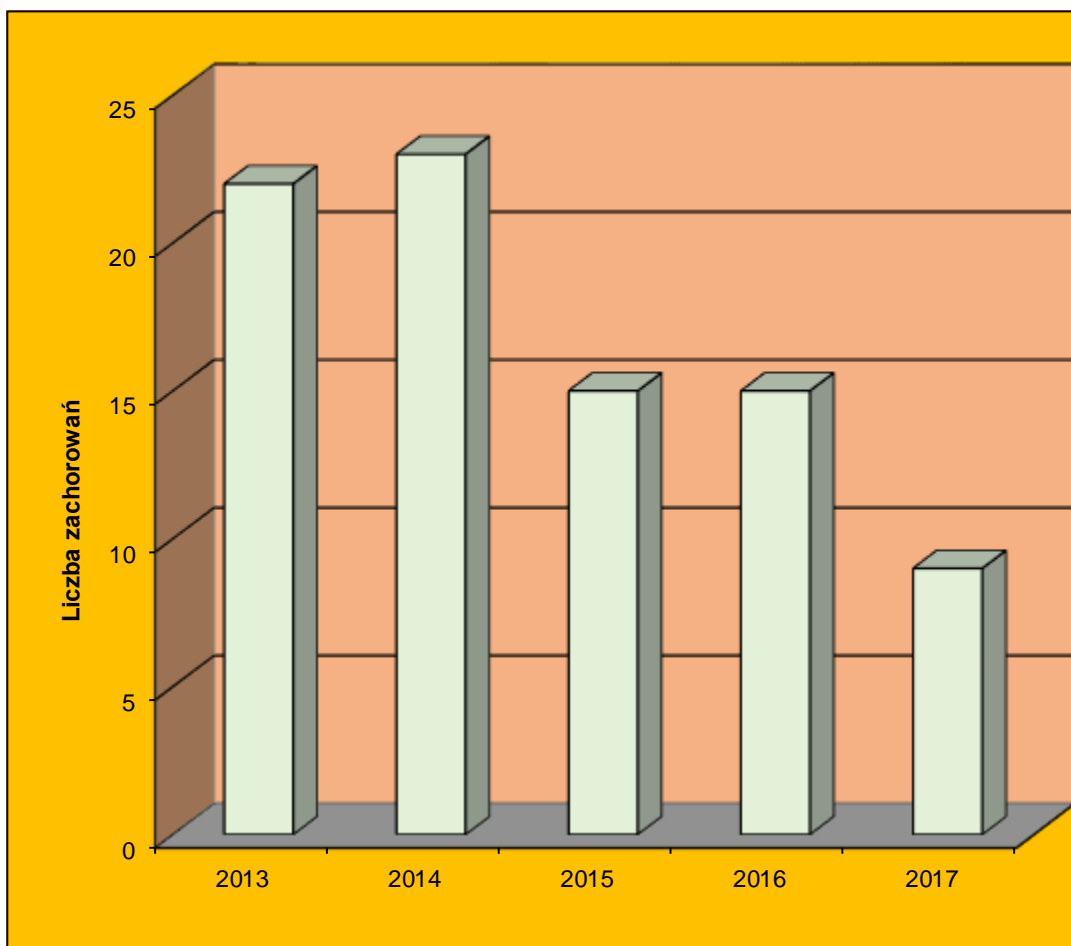
Ponadto ze względu na wzrost zachorowań nabywanych drogą pozamedyczną uzasadnionym jest również zalecanie szczepień ochronnych osobom nieszczepionym szczególnie narażonych na zakażenie ze względu na styl życia.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

Rejestrowane w 2017r zakażenia WZW C przebiegały w większości przypadków bezobjawowo, czasami z podwyższonym poziomem transaminaz, rzadziej były to przypadki objawowe. Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż inne typy WZW. Prawie wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Liczba zachorowań na WZW typu C uległa znacznemu spadkowi (Rys.6).

W 2017 r. zarejestrowano 9 przypadków zachorowań, w 2016r odnotowano 15 zachorowań.

Rys.6. Liczba zachorowań na WZW typu C w latach 2013 – 2017

Zapadalność jest mężczyźni, zachorowało 6 kobiet i 9 mężczyzn. Żadnej osoby nie poddano hospitalizacji.

Największą liczbę zachorowań odnotowano u osób od 45-65 lat oraz powyżej 70 roku życia.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika iż, wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek.

W grupie osób młodych obserwuje się wzrost udziału zachorowań nabytych drogą niemiedyczną poprzez wykonywanie tatuaży, kolczykowania, przyjmowanie dożylnie narkotyków oraz w drodze kontaktów seksualnych (ok. 45% chorych).

Nie odnotowano zachorowań wśród pracowników służby zdrowia.

Wszystkie przypadki zostały potwierdzone badaniami genetycznymi potwierdzającymi obecność kwasu nukleinowego wirusa HCV.

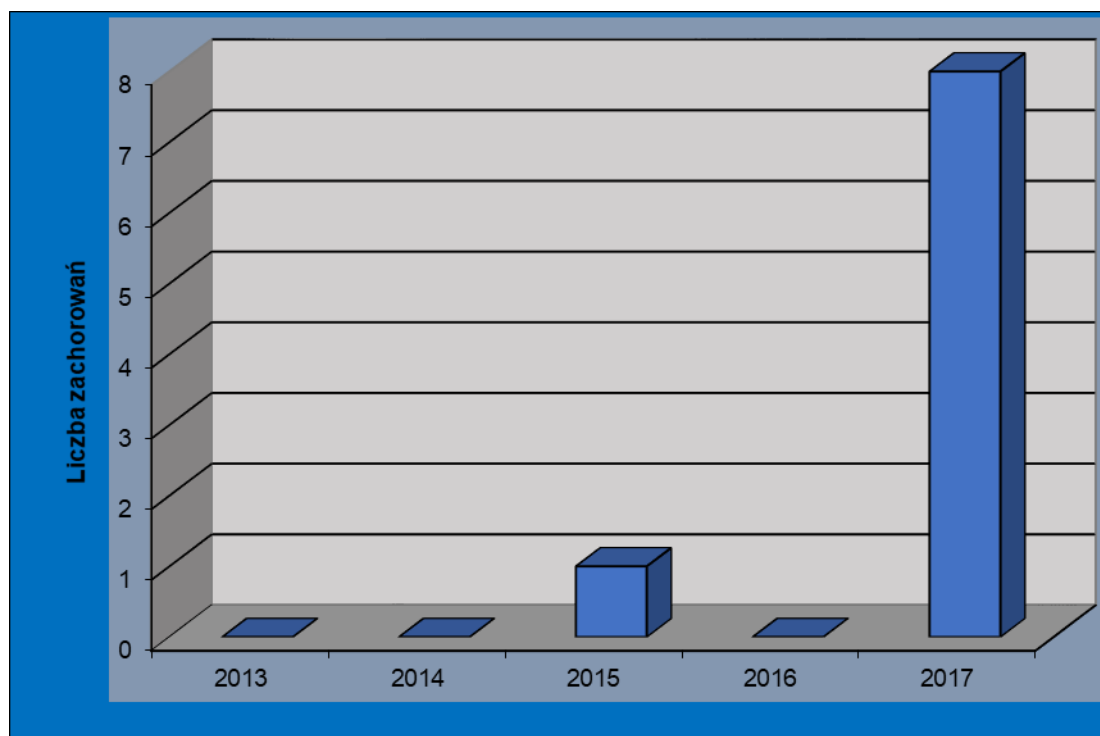
Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równolegle do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2017 r.** zarejestrowano **8** zachorowań, natomiast w **2016 r.** nie odnotowano żadnych przypadków. Na wirusowe zapalenie wątroby typu A zachorowało **5** mężczyzn i **3** kobiety. Liczba zachorowań na WZW typu A uległa znacznemu wzrostowi (Rys.7).

U chorych wystąpiła podwyższona temperatura ciała, zażółcenie powłok skórnych i twardówek oczu, objawy dyspeptyczne, wymioty, ogólne złe samopoczucie oraz wysokie

Rys.7. Liczba zachorowań na WZW typu A w latach 2013 – 2017

poziomy transaminaz. Po kilkunastodniowej hospitalizacji w stanie dobrym zostali wypisani do domu. W trakcie przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego stwierdzono, że 4 chorych wyjeżdżało poza granice kraju, 3 w celach rekreacyjnych, 1 osoba w celach zarobkowych. Natomiast 4 nie opuszczało kraju. Chorzy nie byli szczepieni p/WZW A.

We wszystkich przypadkach nie ustalono źródła zakażenia.

NEUROINFEKCJE I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

Zapadalność na neuroinfekcje utrzymywała się na stałym poziomie. Podobnie jak w 2016 r., w **2017 r.** zarejestrowano **17** zachorowań na neuroinfekcje, w tym **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **9** zachorowań o etiologii wirusowej, w pozostałych **5** przypadkach etiologii nie ustalono.

W **2016 r.** zarejestrowano **17** zachorowań na neuroinfekcje, w tym **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **12** zachorowań o etiologii wirusowej, w pozostałych **2** przypadkach etiologii nie ustalono. Ponadto odnotowano **5** przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej.

Etiologia wszystkich zachorowań została ustalona na podstawie badania ogólnego i mikrobiologicznego płynu mózgowo-rdzeniowego. W 2017 r. odnotowano dwa zgony z powodu posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i ogólnego badania płynu mózgowo-rdzeniowego.

Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

Na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorowało 9 osób, u 2 osób stwierdzono wirusowe zapalenie mózgu. Wszystkie zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

Zapadalność u kobiet była wyższa niż u mężczyzn, zachorowały 3 kobiety i 4 mężczyzn.

U 5 chorych rozpoznano nieokreślone wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, u 2 osób limfocytarne zapalenie opon mózgowych.

Chorzy byli hospitalizowani w oddziałach neurologicznych. Wszyscy pacjenci po kilkudniowej hospitalizacji zostali wypisani w stanie dobrym, bez powikłań do domu.

U 1 osoby rozpoznano zapalenie mózgu w przebiegu półpaśca.

Zachorowała 64-letnia kobieta. Chora uskarżała się na bóle głowy. Ponadto wystąpiło u niej porażenie nerwów czaszkowych kończyn oraz objawy mózdkowe. Została hospitalizowana w oddziale neurologicznym.

Chora z następstwami pochorobowymi została przekazana do innego ośrodka leczniczego celem leczenia i rehabilitacji.

Tab.2. Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu

	2017		2016	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Limfocytarne	2	-	2	-
Nieokreślone	5	1	8	-
Opryszczkowe	-	-	-	2
Kleszczowe	-	-	-	-
W przebiegu półpaśca	-	1	-	-

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenie opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym

rokowaniu.

W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych (OUN) jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj drobnoustroju i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

Tab.3. Zachorowania na bakteryjne zapalenie opon, mózgu i posocznicy

	2017		2016	
	Zapalenie Opon/mózgu	posocznica	Zapalenie opon/mózgu	posocznica
Nieokreślone	1	-	-	-
gronkowcowe	1	-	1	-
paciorkowcowe	-	-	1	-
<i>Neisseria meningitidis</i>	-	-	-	-
<i>Listeria monocytogenes</i>	-	-	1	-
W przebiegu boreliozy	1	-	-	-

Na gronkowcowe zapalenie opon mózgowych zachorowała 34-letnia kobieta, którą hospitalizowano w oddziale neurologii z objawami tj. gorączką, bólem głowy i stanem zamroczenia. W płynie mózgowo-rdzeniowym stwierdzono obecność *Staphylococcus epidermidis*. Po 16 dniach hospitalizacji wypisano ją w stanie ogólnym dobrym bez powikłań.

Na zapalenie opon mózgowo –rdzeniowych w przebiegu boreliozy zachorował 31-letni mężczyzna. Mężczyznę z bólami głowy i osłabieniem hospitalizowano w oddziale neurologii. W pobranym płynie mózgowo-rdzeniowym stwierdzono zwiększone miano przeciwciał w klasie IgG. Po 16-dniowej hospitalizacji został wypisany do domu w stanie dobrym bez powikłań.

Inwazyjna choroba pneumokokowa

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą : zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Na inwazyjną chorobę pneumokokową w **2017 r.** zachorowało **5 osób**.

Tab.4. Zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową

	2017	2016
Zapalenie Opon/mózgu	-	1
Posocznica	3	2
Zapalenie płuc	2	4

- Na posocznicę pneumokokową zachorowały 3 osoby: 65-letni mężczyzna, 49-letni mężczyzna oraz 67-letnia kobieta, których hospitalizowano w oddziałach neurologicznych. U chorych wystąpiły m.in. gorączka 39°C, osłabienie, wybroczyny na ciele, biegunka, duszności. W badaniu bakteriologicznym krwi wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*. 49-letniego mężczyznę po kilkunastodniowej hospitalizacji wypisano bez powikłań do domu. Natomiast u pozostałych osób przyczyną zgonów było zakażenie.

-Na pneumokokowe zapalenie płuc zachorował 64-letni mężczyzna oraz 49-letni mężczyzna. Mężczyźni byli hospitalizowani w oddziałach wewnętrznych. U chorych wystąpiła niewydolność oddechowa oraz objawy infekcji górnych dróg oddechowych. Z pobranego materiału tj. aspiratu tchawiczego wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*.

Poza tym w **2017 r.** odnotowano **72** przypadki choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*. Były to zachorowania na różę. Wszystkie zachorowania na różę miały przebieg łagodny, hospitalizowano 2 osoby, a zachorowania zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W **2016 r.** zarejestrowano **61** przypadków róży.

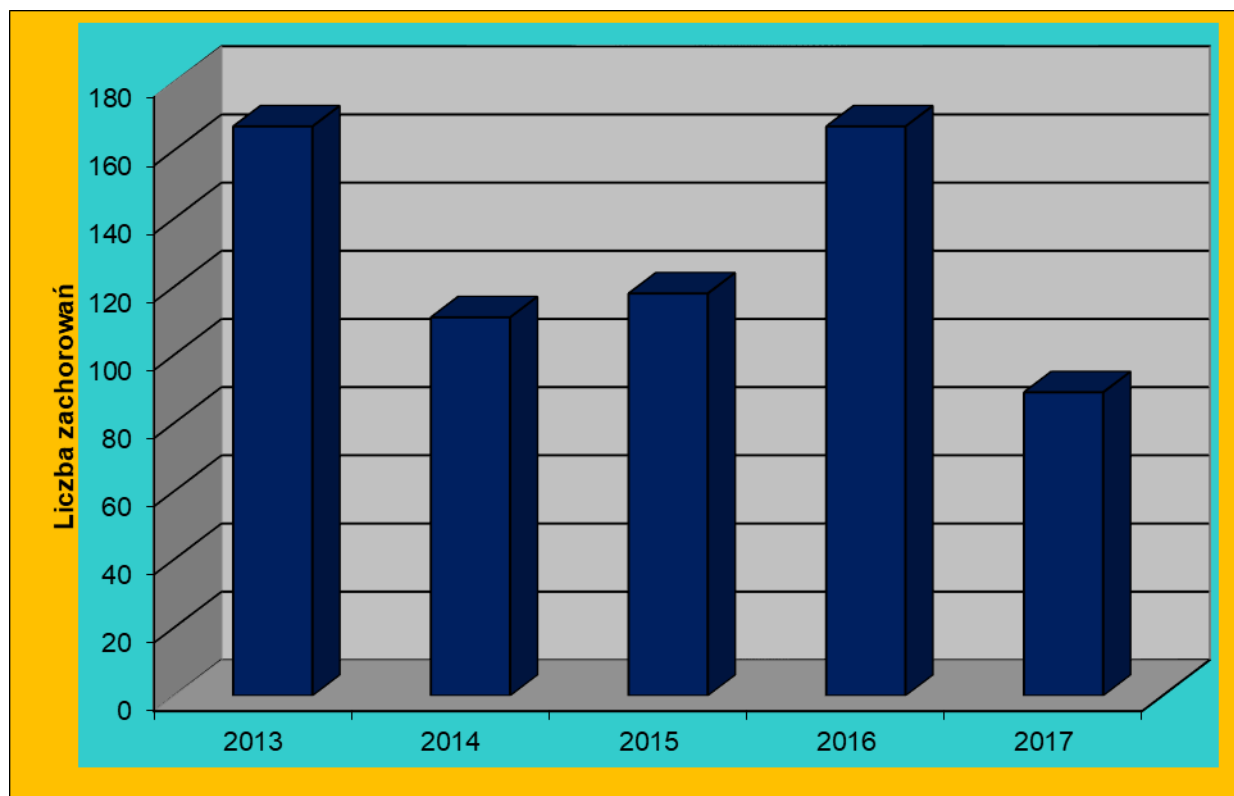
CHOROBA Z LYME

Borelioza jest odzwierzęcą wieloukładową chorobą zakaźną przenoszoną przez kleszcze. W Polsce zakażenia szerzą się w obszarach do tej pory nieendemicznych. Stała się chorobą ogólnopolską. Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

Zapadalność na boreliozę w ostatnich 5- latach utrzymuje się na wysokim poziomie (Rys.8)

W 2017 r. zarejestrowano **89** zachorowań.

W 2016 r. odnotowano **167** przypadków boreliozy.

Rys.8. Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2013-2017

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż najczęstszą postacią boreliozy jest postać skórna w postaci rumienia wędrującego we wczesnej fazie choroby. Chorzy są leczeni ambulatoryjnie. Natomiast borelioza późnej fazy tj. borelioza układu kostno-stawowego najczęściej wymaga leczenia szpitalnego.

W oddziałach chorób zakaźnych hospitalizowano 6 osób.

Zachorowania wystąpiły głównie u osób dorosłych, jednakże, podobnie jak w roku ubiegłym, zanotowano również 11 zachorowań u dzieci do 18 roku życia.

Zapadalność na boreliozę jest nieco wyższa u kobiet. Zachorowały **52** kobiety i **37** mężczyzn.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane z częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Do największej liczby ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

Przyczyny wzrostu zachorowalności należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Ponadto wzrost zachorowań może być wynikiem nie tylko rzeczywistego wzrostu zachorowań, ale również lepszej diagnostyki i wzrostu świadomości społeczeństwa.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiamą populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nimfy, które również przenoszą krętki wywołujące boreliozę, a które nie są zauważalne gołym okiem.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi to do lekooporności. Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia, co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2013 - 2017 zarejestrowano następującą liczbę chorych.

w roku 2013 - 84 osób

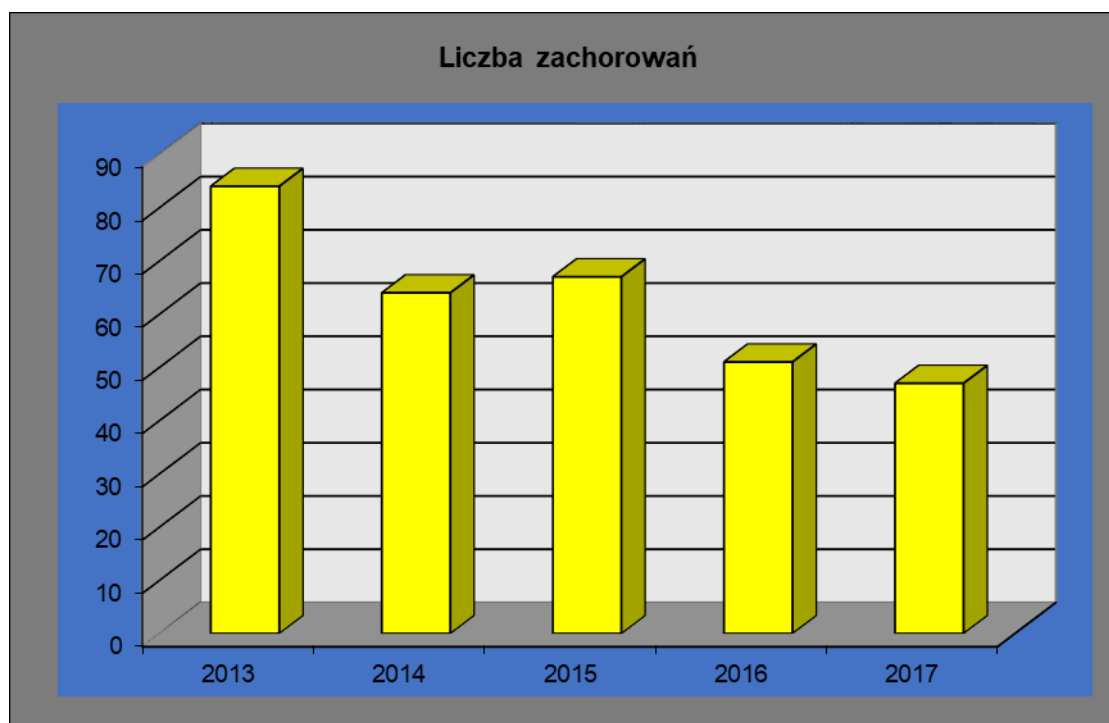
w roku 2014 – 64 osoby

w roku 2015 – 67 osób

w roku 2016 – 51 osób

w roku 2017 – 47 osób

W 2017 r. zapadalność na gruźlicę spadła (Rys.9).

Rys.9. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2013-2017

99% wszystkich zachorowań stanowiła gruźlica układu oddechowego. Odnotowano 1 zachorowanie na gruźlicę pozapłucną.

Mężczyźni chorują 2-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 31 mężczyzn i 16 kobiet. Najwięcej zachorowań wystąpiło u mężczyzn w wieku średnim i podeszłym. Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem. Najwyższa zapadalność rejestrowana jest wśród osób w wieku 20-44 oraz 45-64 lat.

Większa zapadalność na gruźlicę u mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u nich czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia.

U 10 osób wystąpiła wznowa choroby, co stanowi ok. 21% wszystkich zachorowań. Wznovy wystąpiły głównie u osób wcześniej leczonych, które przerwały leczenie, nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie.

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2017 r. pod nadzór lekarski skierowano 42 osoby. Zarejestrowano 1 zgon z powodu gruźlicy płuc.

Zgon jest najczęstszą przyczyną zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

Zachorowania wystąpiły przeważnie u osób o niskim statusie społecznym. 19% stanowiły osoby bezrobotne, 32% to osoby przebywające na rentach i emeryturach, 32% osoby pracujące zawodowo. Wśród osób czynnych zawodowo odnotowano zachorowania u osób pracujących fizycznie, które lekcewały swój stan zdrowia i objawy chorobowe. 17% wszystkich zachorowań wystąpiło wśród osób bezdomnych.

CHOROBY WENERYCZNE

W roku **2017 r.** zarejestrowano **6** przypadków zachorowań na kiłę.

W roku **2016 r.** odnotowano **2** zachorowania na kiłę, **4** przypadki rzeżączki.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza.

Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną ma wpływ niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 roku życia. Od 2002 r. obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Gliwice zaszczepiono **630** dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie za wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

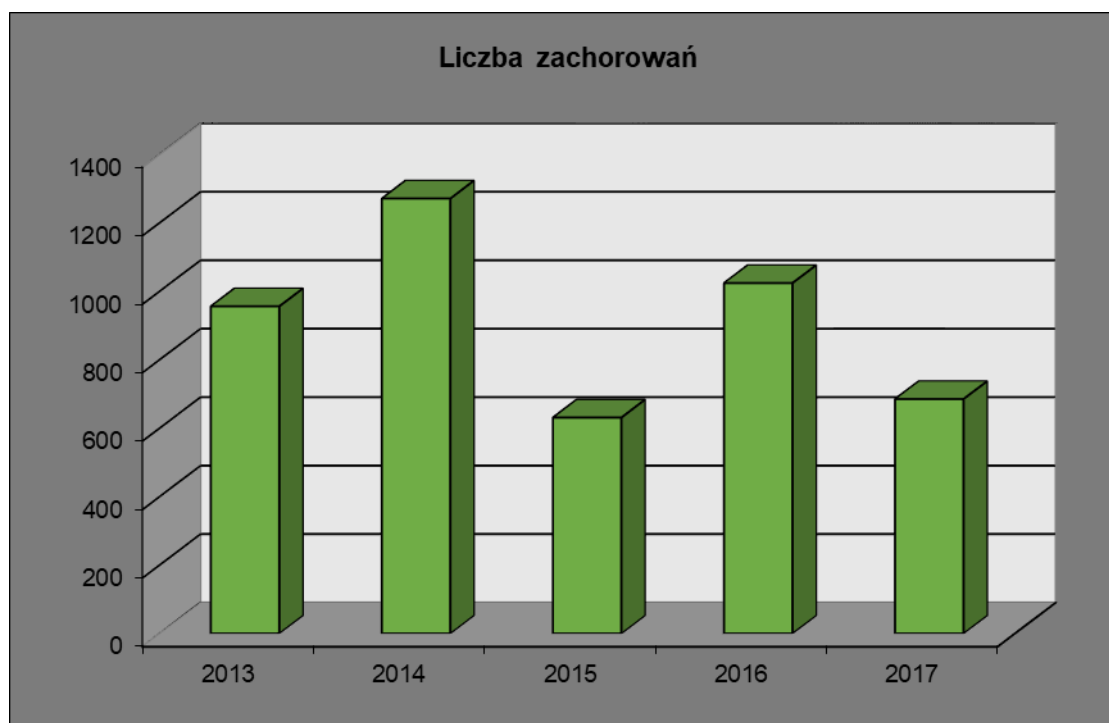
W **2017** r. odnotowano **685** zachorowań na ospę wietrzną.

W **2016** r. zarejestrowano **1024** przypadki ospy wietrznej.

Liczba zachorowań spadła o ok. 33%. Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet.

Największą zapadalność odnotowano u dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Najwięcej zachorowań odnotowano w I półroczu. Przebiegały łagodnie nie odnotowano powikłań pochorobowych, a hospitalizacji wymagała 1 osoba.

Zachorowania wystąpiły głównie u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie. Obserwowany spadek zachorowań na ospę potwierdza okresowość epidemiczną choroby (Rys.10).

Rys.10. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2013-2017

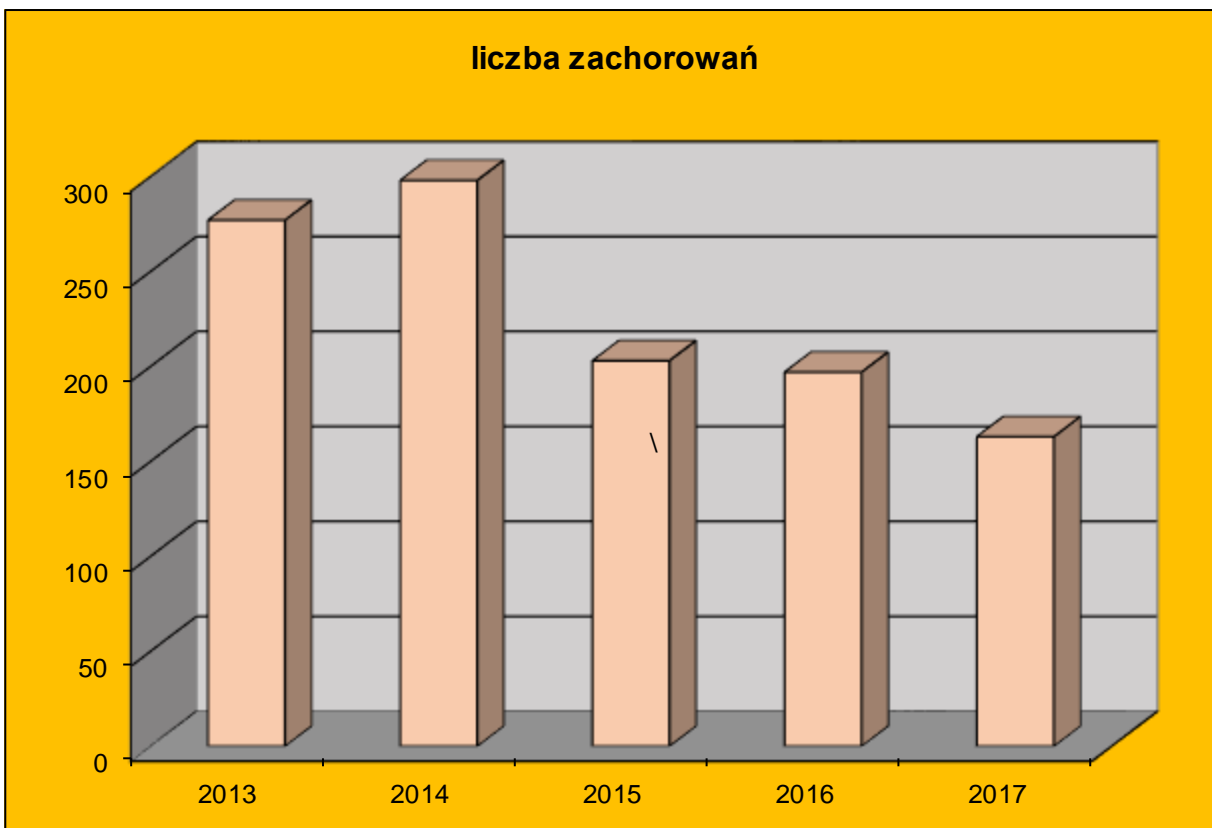
Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W **2017** r. zarejestrowano **163** przypadków. W **2016**r odnotowano **197** zachorowań.

Zapadalność uległa spadkowi (Rys.11). Zachorowania mają charakter łagodny, nikogo nie hospitalizowano.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły, głównie w przedziale wiekowym 3-6 lat. Największą liczbę zachorowań odnotowano w I półroczu.

Rys.11. Liczba zachorowań na płonicę w latach 2013 -2017

ODRA, ŚWINKA I RÓŻYCZKA

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki (Rys.12) jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988 r. szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006 r. dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

Od **2009 r.** nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

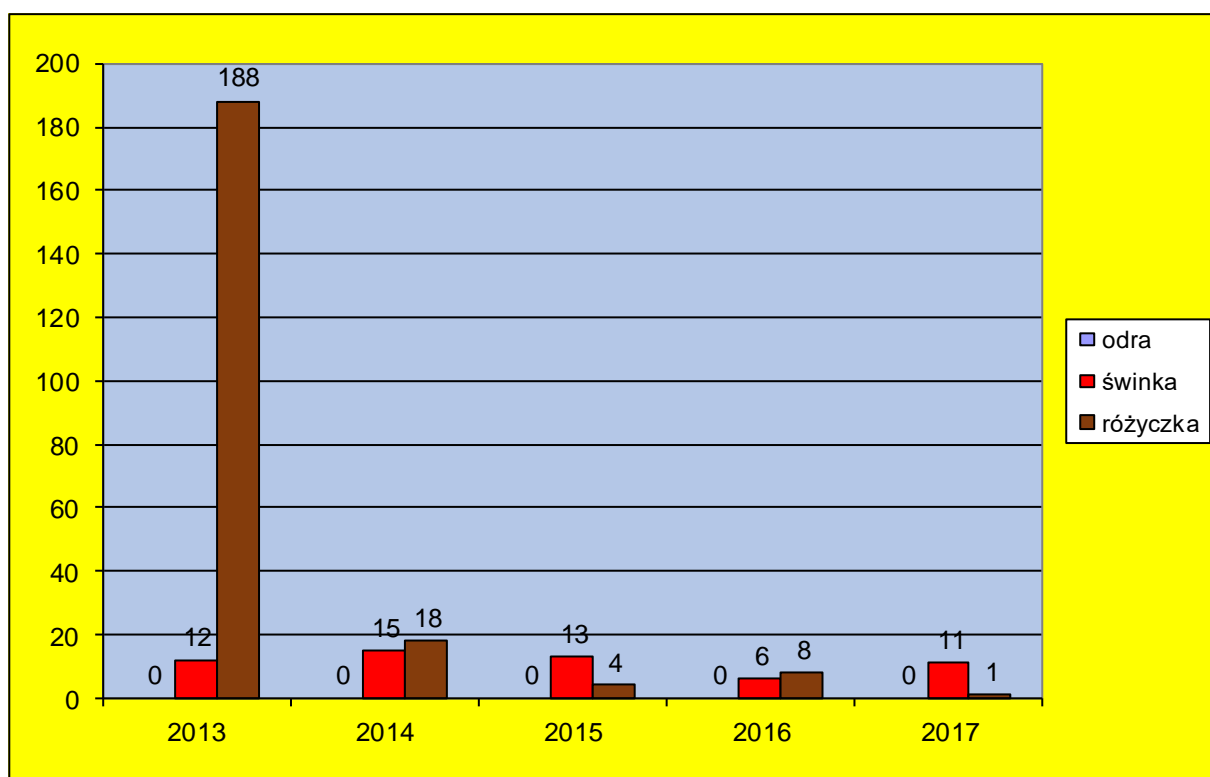
Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie. Zapadalność w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa dwukrotnemu spadkowi.

W **2017 r.** zarejestrowano **11** przypadków świnki, w **2016 r.** odnotowano **6** zachorowań.

Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i kobiet. Zachorowało 6 kobiet i 5 mężczyzn. Zachorowało 9-miesięczne dziecko i 8 dzieci do 14 lat. Pozostałe zachorowania wystąpiły u osób dorosłych.

Spośród ogółu zachorowań 8 dzieci było szczepionych szczepionką skojarzoną przeciwko śwince. Pozostałe osoby nie były szczepione.

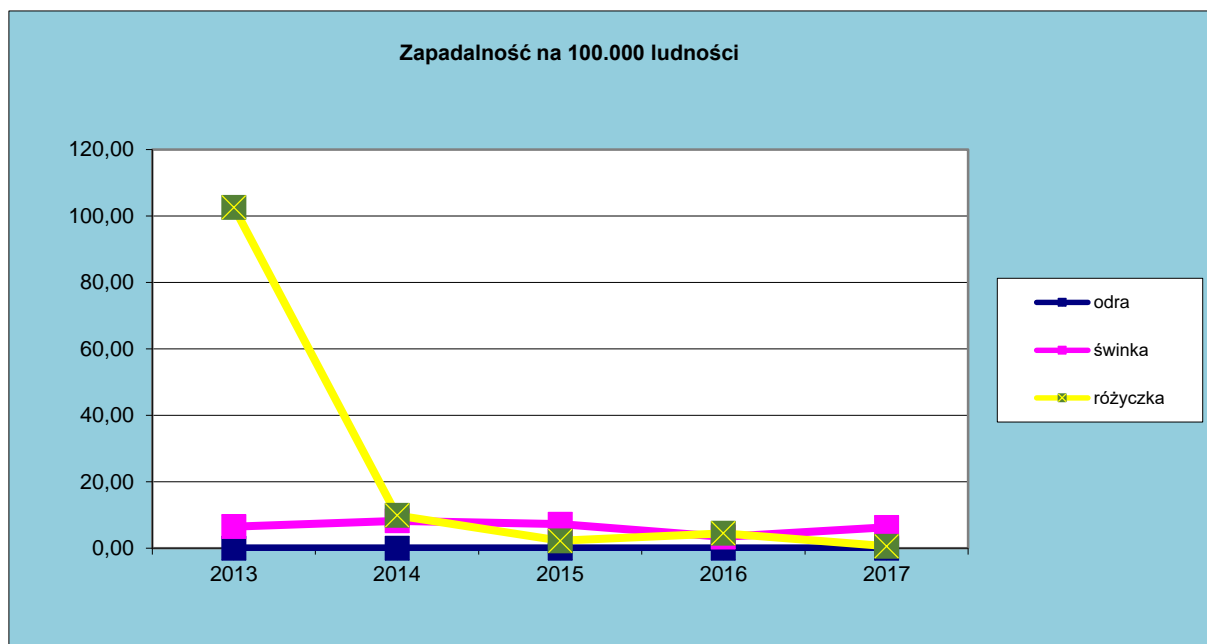
Różyczka

Rys.12. Liczba zachorowań na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2013-2017

W **2017 r.** odnotowano **1** przypadek, w **2016 r.** zarejestrowano **8** zachorowań na różyczkę. Zachorował 8-miesięczny chłopiec. Dziecko nie było szczepione. Przypadek został rozpoznany na podstawie objawów klinicznych.

Chorujący chłopcy i młodzi mężczyźni stanowią zagrożenie dla dziewczynek i młodych kobiet, które mogą pozostać nieuodpornione m.in. z powodu zaniechania lub przeciwwskazań do szczepienia. Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu to zakażenie wirusem różyczki może stanowić poważne zagrożenie dla kobiet w ciąży.

Rys. 13. Zapadalność na 100 000 mieszkańców na odrę, świnkę i różyczkę w latach 2013-2017

BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie Gliwic ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertussis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztusca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. W **2017 r.** nie odnotowano zachorowań na krztusiec.

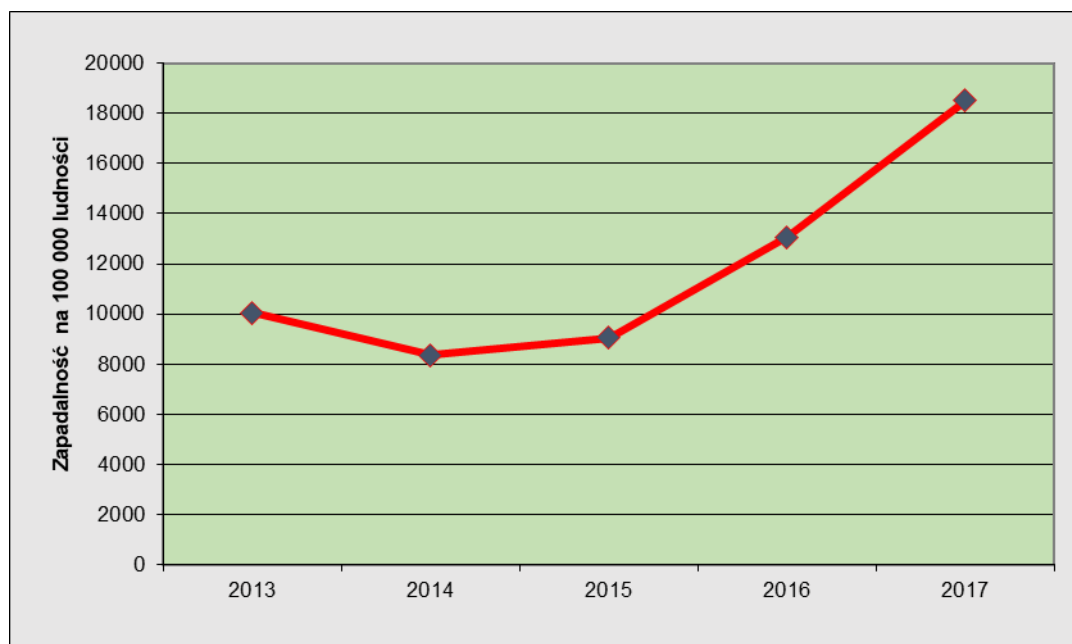
W **2016 r.** zarejestrowano **7** przypadków.

Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Rok	Liczba zachorowań na krztusiec
2013	4
2014	2
2015	6
2016	7
2017	0

GRYPA

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Rys.14. Zapadalność na grypę w latach 2013 - 2017

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W Gliwicach na grypę zaszczepiono **4 634** osób.

W **2017 r.** zachorowało **32 291** osób, w tym **13 506** dzieci do lat 14.

W **2016 r.** odnotowano **23 095** zachorowań, w tym **9 933** dzieci do lat 14.

W 2017 r. odnotowano 1 przypadek zachorowania na grypę AH1N1, potwierdzony badaniami wirusologicznymi.

Zapadalność wzrosła o ok. 39% (Rys.14). Pozostałe zachorowania były rozpoznane jako przypadki grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego. Szczyt zachorowań na grypę przypada w miesiącach od listopada do marca.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2017 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice prowadził nadzór nad 51 punktami szczepień. Przeprowadzono 45 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli z wyjątkiem 1 zakładu opieki zdrowotnej. W 1 punkcie szczepień stwierdzono nieprawidłowości dotyczące zaszczepienia dziecka niezgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (dalej: PSO).

Wydano decyzję administracyjną z natychmiastowym terminem wykonania. Dokonano kontroli sprawdzającej, podczas której stwierdzono wykonanie zaleceń decyzji.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i zapewnia potrzeby zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczony i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury postępowania zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE w Gliwicach od 2012r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji PSO w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

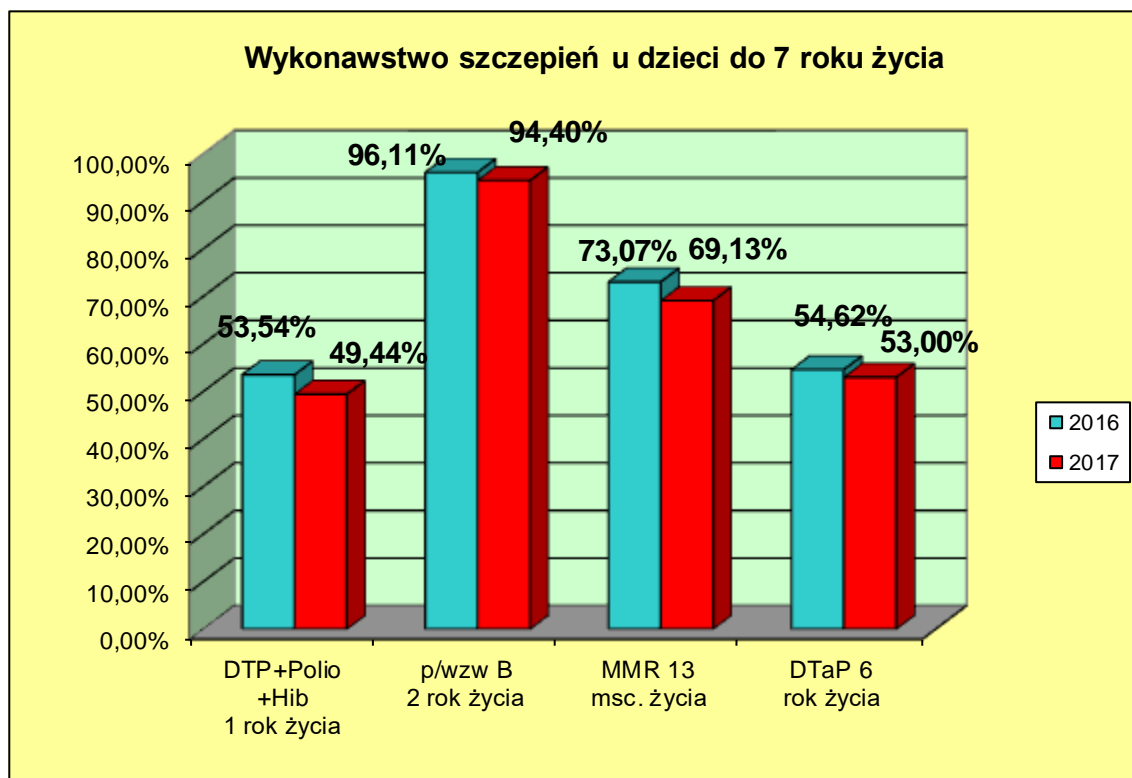
W 2017 roku do PSO zostało wprowadzone szczepienie przeciwko *Streptococcus pneumoniae* u dzieci urodzonych od 01.01.2017r.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie działalności PSSE w Gliwicach spadło w stosunku do roku poprzedniego. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia uległo spadkowi - o 3,94% w stosunku do roku ubiegłego. Szczepienie przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi u dzieci w 6 roku życia uległo nieznacznemu spadkowi - o 1,62% w stosunku do roku ubiegłego (Rys.1).

W 2017 roku wzrosła ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci. Wzrasta również ilość rodziców uchylających się od szczepień ochronnych na skutek dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi jak również decyzją rodziców o rozdzieleniu

poszczególnych szczepień oraz przesuwaniu terminów szczepień, co skutkuje większą ilością wizyt w poradni.

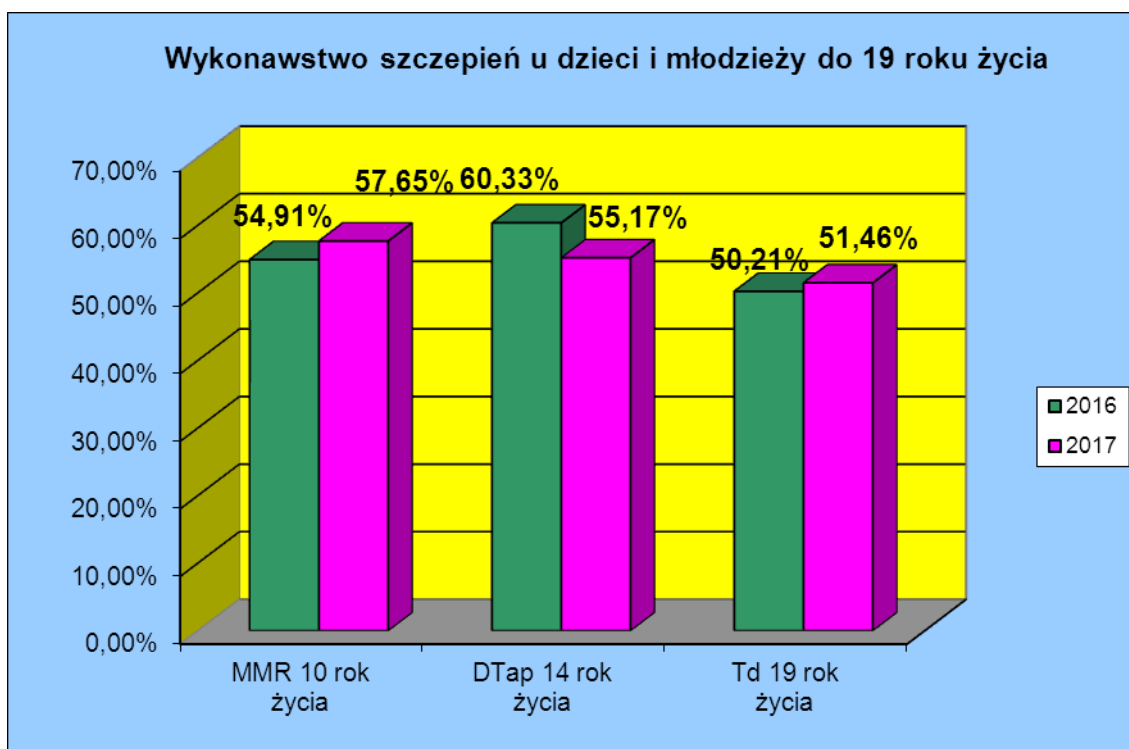
Do osób uchylających się w 2017 r. wysłano 1 wezwanie do wykonania szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej.

Rys.1. Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

Od momentu zmiany organizacji szczepień ochronnych polegającej na przeniesieniu realizacji szczepień ze szkół do zakładów opieki zdrowotnej odnotowuje się stały poziom wykonawstwa szczepień. (Rys.2).

W 2017 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku wzrosło o 1,25%. Szczepienie dzieci w 10 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce w porównaniu do roku poprzedniego uległo wzrostowi o 2,74%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 55,17%.

Rys.2. Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2017 roku uodporniono p/gruźlicy 98,06 % noworodków. Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

W 2017 roku uodporniono p/wzw B 15 pracowników służby zdrowia.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 4634 osoby
- p/wzw typu A 413 osób
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 178 osób
- p/*Streptococcus pneumoniae* 1475 osób
- p/*Neisseria meningitidis* 393 osoby
- p/rotawirusom 617 dzieci
- p/ospie wietrznej 630 osób
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 20 osób
- p/cholerze 16 osób
- p/durowi brzuszemu 171 osób

- p/żółtej gorączce 83 osób.

Na terenie miasta Gliwice w Poradni Chorób Zakaźnych prowadzone są szczepienia p/wścieklicznie osób po ekspozycji. W 2017 roku uodporniono po narażeniu 38 osób. Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 2252 osobom.

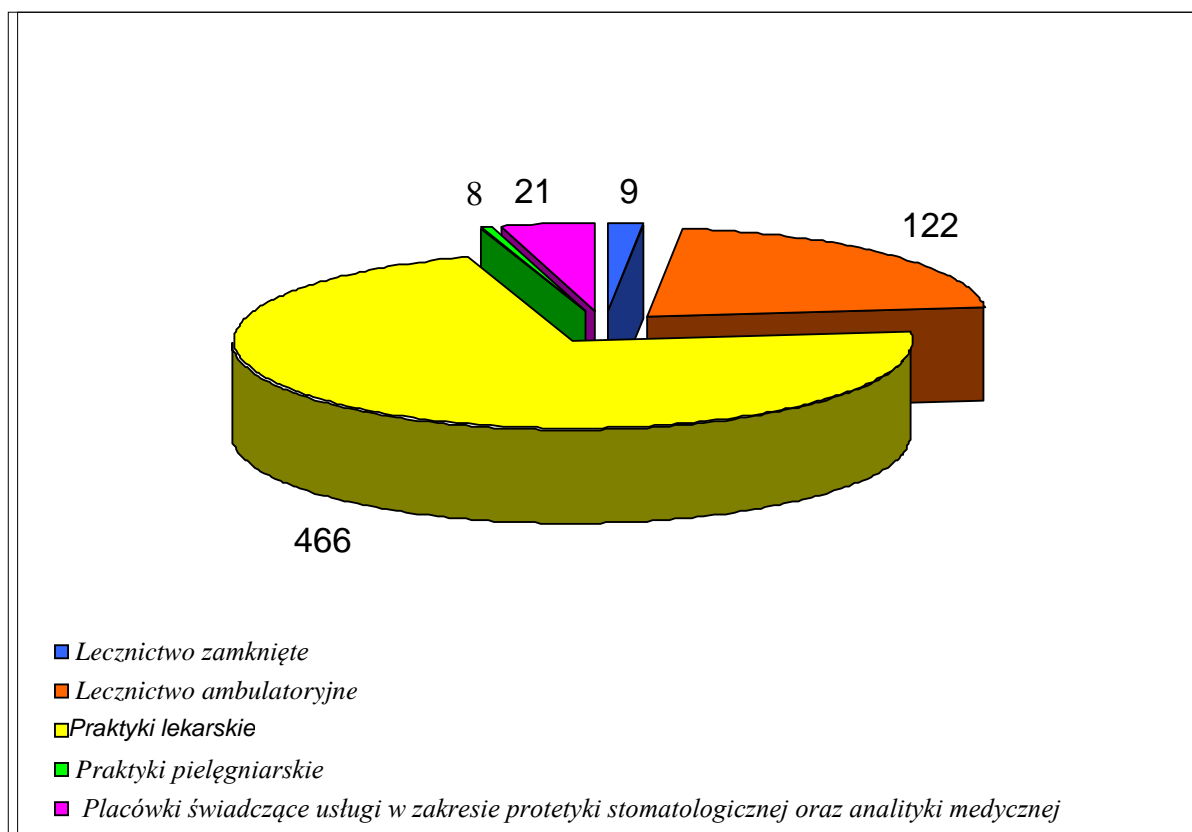
PSSE w Gliwicach prowadzi rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (dalej:NOP).

W 2017 roku zgłoszono 12 przypadków NOP, w tym 10 miało przebieg łagodny oraz 2 poważny, wszystkie z pełnym powrotem do zdrowia. Większość odczynów miała postać odczynów miejscowych, niektóre w przebiegu z gorączką. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki.

W stosunku do roku poprzedniego ilość zgłoszeń NOP utrzymuje się na podobnym poziomie.

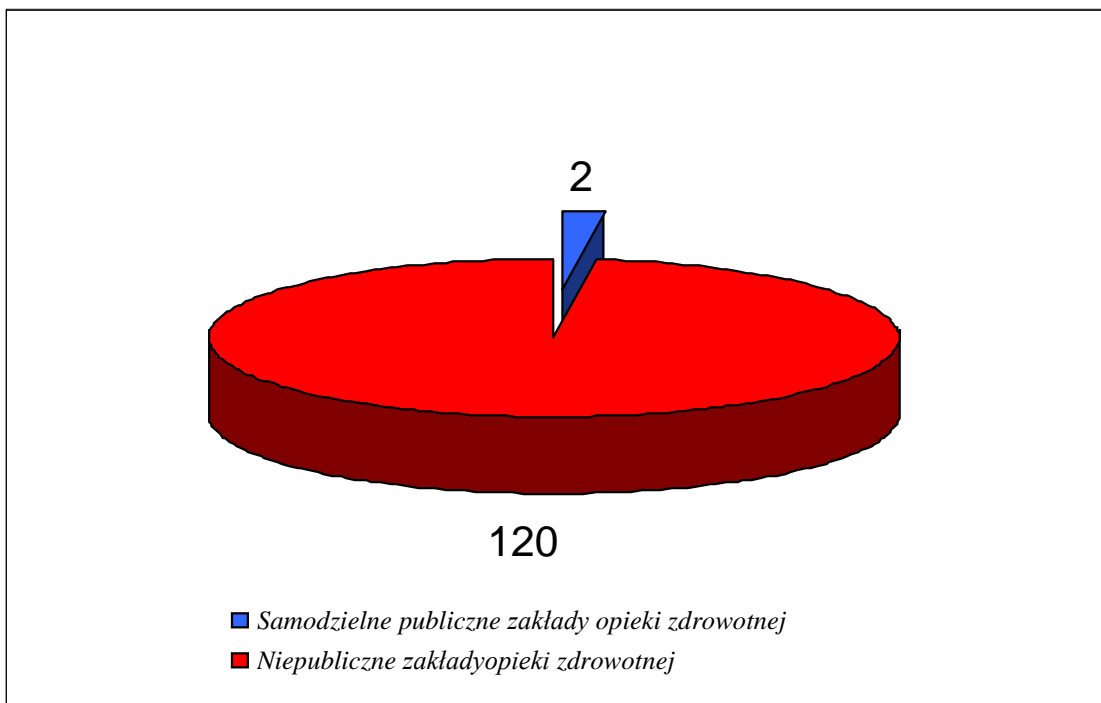
Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2017 na terenie miasta Gliwice sprawowano nadzór sanitarny nad (Rys.1):

Rys.1. Placówki ochrony zdrowia działające na terenie Miasta Gliwice

- 9 zakładami leczenia zamkniętego tj. 5 szpitalami z 1obiektem oraz 1 obiektem szpitala jednego dnia, 1 zakładem opiekuńczo-leczniczym wraz z 1 obiektem, 2 ośrodkami leczenia uzależnień z 1 obiektem i 1 hospicjum,
- 122 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 29 obiektami i 29 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 2 zakłady oraz 4 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (Rys.2),
- 466 praktykami lekarskimi, w tym 134 indywidualnymi praktykami lekarskimi,
- 324 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi,8 grupowymi praktykami lekarskimi
- 8 praktykami pielęgniarskimi,
- 21 placówkami świadczącymi usługi w zakresie protetyki stomatologicznej oraz analityki medycznej.

Rys.2. Zakłady leczenia ambulatoryjnego Miasta Gliwice

Lecznictwo zamknięte

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono ogółem 24 kontroli, w tym skontrolowano 5 szpitali wraz z 1 obiektem, zakład opiekuńczo- leczniczy wraz z jego obiektem, hospicjum oraz 2 ośrodki leczenia uzależnień.

W ramach prowadzonego nadzoru w jednym szpitalu stwierdzono naruszenie wymagań techniczno – sanitarnych, wszczęto postępowanie administracyjne, wydano decyzję administracyjną, nakazującą poprawę stanu technicznego pomieszczeń w terminie do dnia 30.03.2018r. Na negatywną ocenę placówek miały wpływ nieprawidłowości m.in. brudne powierzchnie ścienne i sufitowe, uszkodzone powierzchnie drzwi, uszkodzone powierzchnie mebli, brak dostosowanego pomieszczenia higieniczno – sanitarnego dla potrzeb osób niepełnosprawnych w oddziale.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne

środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W 2017 r. w podmiotach leczniczych udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych nie odnotowano wystąpienia ogniska epidemicznego.

Przeprowadzono kontrolę tematyczną w pomieszczeniach oddziału noworodków, oddziału ginekologiczno-położniczego oraz traktu porodowego jednego ze szpitali. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. stan techniczny pomieszczeń, zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylny, zaopatrzenie w zestawy do pielęgnacji noworodków, ilość środków dezynfekcyjnych, w tym środków do przeprowadzania zabiegów Credego, zaopatrzenie oddziału w laktatory, sprzęt do mierzenia ciepłoty ciała noworodków, dostępność środków ochrony osobistej. Sprawdzono także postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami, w tym procedury kąpieli noworodka, dekontaminacji inkubatorów, postępowania z laktatorami.

W jednym ze szpitali przeprowadzono kontrolę tematyczną w zakresie wypełniania obowiązku zgłaszania zachorowania na grypę i zachorowania grypopodobne. W wyniku przeprowadzonej kontroli wezwano dyrekcję szpitala do podjęcia konstruktywnych działań celem wzmocnienia nadzoru nad zgłaszalnością zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne.

Odnotowano jedną interwencję dotyczącą złych warunków higieniczno-sanitarnych w pomieszczeniach pracowni fizjoterapii szpitala. Interwencja w trakcie rozpatrywania.

W 2 szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, które nie spełniają wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 739), natomiast dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych.

3 szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast obiekt - szpital jednodniowy sterylizuje we własnym zakresie. W zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej zainstalowanych jest 12 autoklawów parowych, 2 urządzenia na tlenek etylenu oraz 1 komora dezynfekcyjna.

W placówkach lecznictwa zamkniętego prowadzone są nadal prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r. poz. 739), termin realizacji programów dostosowania upływa z dniem 31.12.2017 r.

Lecznictwo ambulatoryjne

W przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych przeprowadzono 103 kontrole. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 3 przychodniach stwierdzono nieprawidłowości. W dwóch przypadkach wydano decyzje z natychmiastowym terminem realizacji, nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowych zasad dokumentowania przeprowadzonych szczepień ochronnych, niezagwarantowania użycia wyrobu medycznego sterylnego w trakcie wykonywania zabiegów odczulających. Nakazy decyzji wykonano, decyzje zakończono. Trzecia decyzja dotyczyła nieprawidłowości w zakresie odmalowania powierzchni ściennych i sufitowych przychodni. Decyzja z terminem realizacji do 30.03.2018 r.

Przeprowadzono 4 kontrole tematyczne w zakresie wypełniania obowiązku zgłaszania zachorowania na grypę i zachorowania grypopodobne. W wyniku przeprowadzonych kontroli trzy dyrekcje podmiotów leczniczych wezwano do podjęcia konstruktywnych działań celem wzmożenia nadzoru nad zgłaszalnością zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne.

W zakładach zainstalowanych jest 86 autoklawów parowych, 39 zakładów posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

W 2017 r. w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Przyjęto i rozpatrzono 3 zgłoszenia interwencyjne.

1 interwencja dotyczyła nieprawidłowego stanu sanitarnego pomieszczeń przychodni, w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono jej niezasadność. 2 zgłoszenia uznano za zasadne i wydano decyzje administracyjne opisane wyżej.

Praktyki lekarskie, pielęgniarskie oraz inne usługowe obiekty medyczne

Przeprowadzono 17 kontroli w ramach bieżącego nadzoru. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W praktykach lekarskich zabiegowych zainstalowanych jest 69 autoklawów parowych, 54 praktyki ma podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki o charakterze zabiegowym korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia. Dokumentacja w zakresie wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

Reasumując w 2017 roku w porównaniu z rokiem poprzednim stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarno – technicznego wielu obiektów. Uzyskano ją w dużej mierze poprzez realizację zadań ujętych w programach dostosowawczych, a także zakup nowego, coraz nowocześniejszego sprzętu medycznego.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE miasta GLIWICE
za 2017 rok**

W ciągu ostatnich dziesięcioleci stan bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia poprawił się. Liczba stwierdzanych chorób zawodowych stopniowo ulega zmniejszeniu. Dla poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy Sekcja Higiena Pracy podejmuje działania prewencyjne, oparte na partnerskiej współpracy, które na bieżąco pomagają rozwiązywać zaistniałe problemy.

Podstawowym zadaniem Sekcji Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu lub stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy, nadzorem nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 oraz środkami zastępczymi.

Na terenie miasta Gliwice, nadzorem sanitarnym objęte są 574 zakłady pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 52700 pracowników.

W 2017 r. skontrolowano 103 zakłady pracy, zatrudniających 16 186 pracowników. Przeprowadzono 158 kontroli.

Na stwierdzone uchybienia wydano 63 decyzje administracyjne oraz 35 decyzji płatniczych.

Sekcja Higieny Pracy prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

Lp	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle tworzyw sztucznych.	2	1
2.	Kontrole warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami.	3	3
3.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	94	5
4.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	8	3
5.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	65	24
6.	Kontrola prekursorów narkotyków (substancji sklasyfikowanych) kategorii 2 i 3 w zakresie handlu z państwami trzecimi	14	14 (decyzji zezwalających na wywóz prekursorów narkotyków do krajów spoza Unii Europejskiej)
7.	Kontrole dot. wprowadzania środków zastępczych.	7	7
8.	Kontrole w związku z prośbą o interwencje.	12	Wydano 2 decyzje na stwierdzone nieprawidłowości, w pozostałych przypadkach interwencje okazały się niezasadne

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

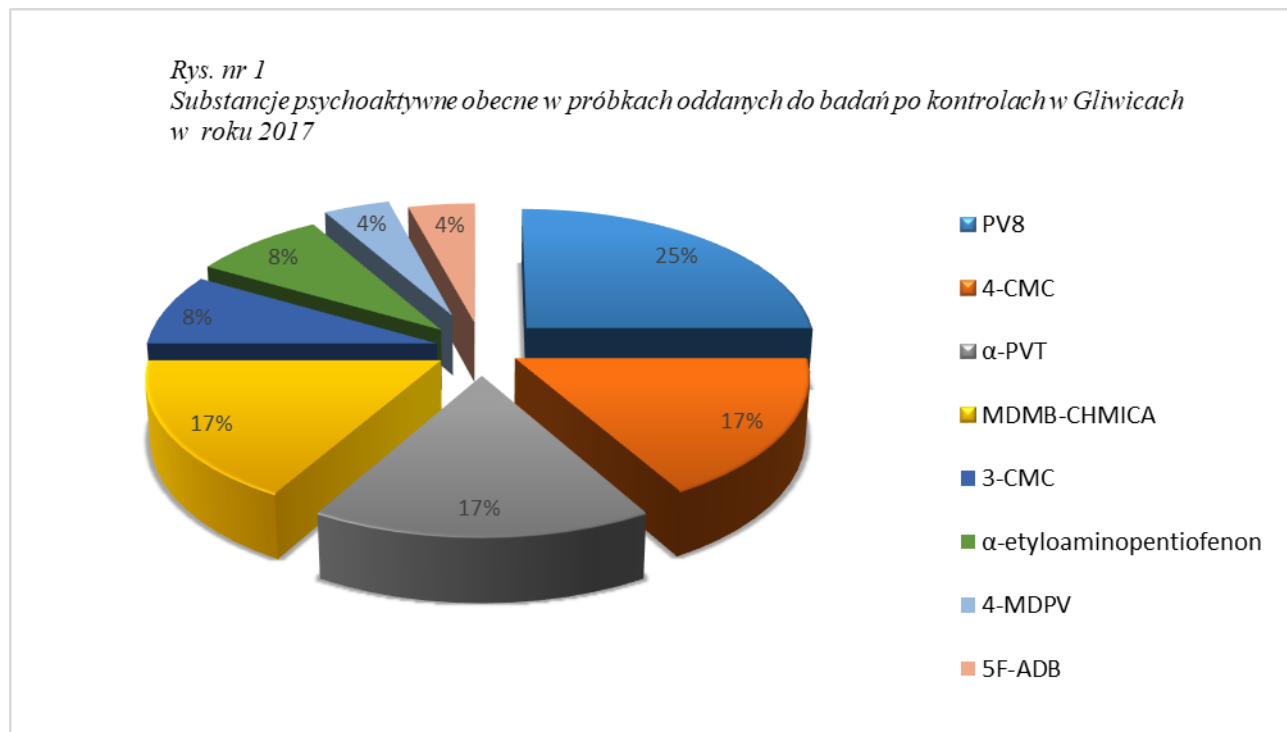
Jak większość miast w Polsce, Gliwice zmagają się z problemem wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”. Postępowania w tym zakresie prowadzą przedstawiciele PIS oraz Policji.

Pracownicy Sekcji przeprowadzili 7 kontroli w sklepach na terenie Gliwic, dotyczących wprowadzania do obrotu w/w produktów przy współpracy z funkcjonariuszami

Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach. Wydano 7 decyzji nakazujących wstrzymanie wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz 6 kar pieniężnych na łączną sumę 130 000 zł. Podczas kontroli zabezpieczono 439 sztuk środków zastępczych oraz pobrano 33 próbki do badań.

Wydano 5 decyzji nakazujących zaprzestania działalności sklepu wprowadzającego do obrotu środki zastępcze w Gliwicach.

W ramach wymiany informacji otrzymane wyniki analiz toksykologicznych przekazywane były przedstawicielom Policji oraz Prokuraturze.

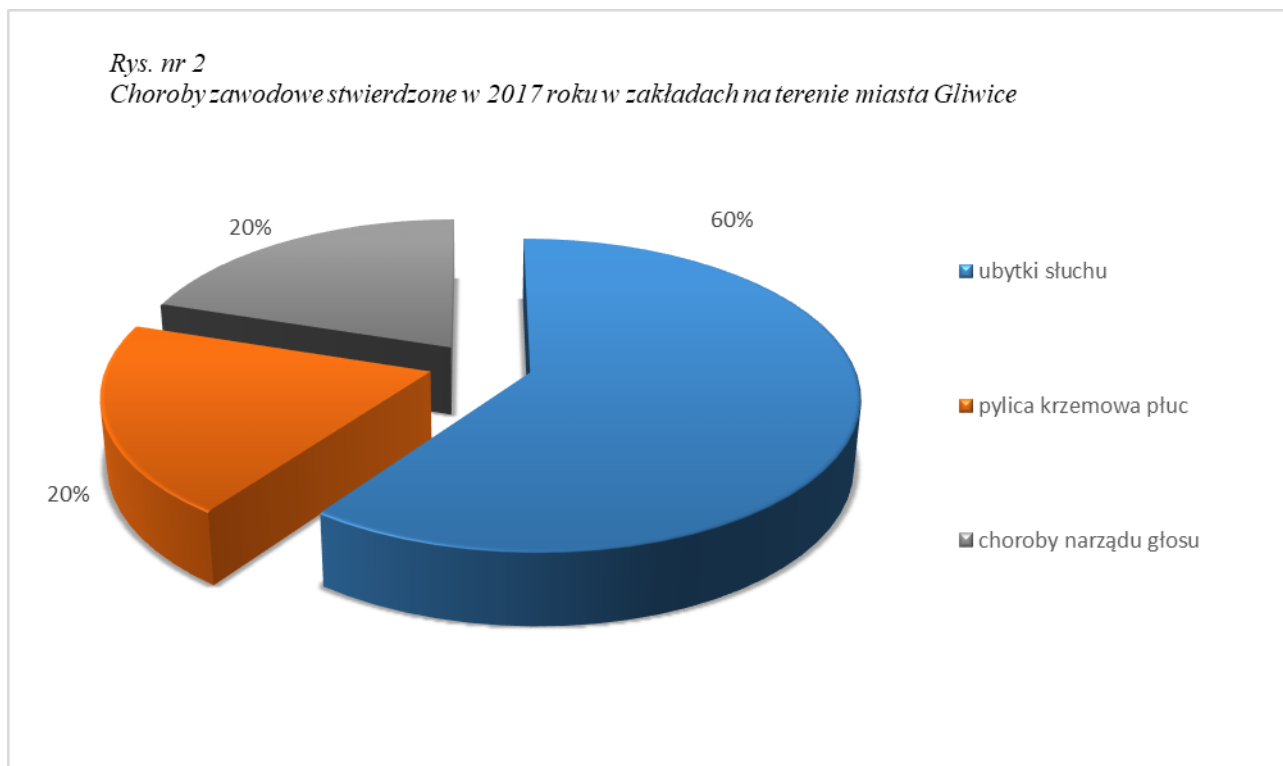

Powyższy wykres obrazuje iż najczęściej wykrywaną substancją w badanych próbkach był organiczny związek chemiczny PV8 , pochodna katynonu, tzw. syntetyczny katynon, wykazujący działanie stymulujące i empatogenne, przypominające działanie efedryny i amfetaminy. Podobne działanie wykazywały substancje 4-CMC oraz α-PVT. Czwarta z kolei substancja pod względem wykrywalności, to substancja MDMB-CHMICA, syntetyczny kanabinoid, który wykazuje działanie psychoaktywne, analgetyczne oraz przeciwbólowe, naśladujące działanie składników marihuany.

W związku z pojawieniem się nowego problemu z pracownikami przystępującymi do pracy pod wpływem dopalaczy przeprowadzono szkolenie dla członków Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP Oddział w Katowicach, pt. „Negatywny wpływ dopalaczy na zdrowie i życie ludzi”, w którym wzięło udział 80 pracowników służb BHP.

W 2017 r. stwierdzono 5 chorób zawodowych w 5 zakładach pracy mających siedzibę w mieście Gliwice:

- 3 przypadki ubytku słuchu,
- 1 przypadek pylicy krzemowej płuc,
- 1 przypadek choroby narządu głosu.

Najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową był ubytek słuchu, stanowiący 60 % ogółu stwierdzonych chorób.

Ubytki słuchu spowodowane działaniem hałasu zostały stwierdzone u pracowników:

- zakładu wydobycia węgla kamiennego PKD 05.10.Z,
- spółki zewnętrznej świadczącej specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego PKD 43.99.Z,
- przedsiębiorstwa zajmującym się robotami budowlanymi PKD 41.20.Z .

Pylica krzemowa płuc została stwierdzona u pracownika zakładu produkcji ceramicznych wyrobów sanitarnych PKD 23.42.Z

Choroba narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosi i trwałą dysfonią) u pracownika szkoły wyższej PKD 85.42.B.

Branżą, w której stwierdzono najwięcej chorób zawodowych jest górnictwo węgla kamiennego: 40 % stwierdzonych chorób zawodowych stanowiły ubytki stwierdzone u pracowników zakładów wydobywania węgla kamiennego lub spółek zewnętrznych świadczących specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego.

Zdrowie pracujących stało się w ostatnich latach bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej, z tego też powodu rola Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom zagrożeń zawodowych jest niezbędna w obecnej rzeczywistości.

**OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA GLIWICE
W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2017**

Poniższa ocena obrazuje stan sanitarny obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, nieruchomości, a także pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli w Gliwicach.

Tab.1. Stan sanitarny obiektów nadzorowanych na terenie m. Gliwice w zakresie higieny komunalnej w roku 2017

Lp.	Grupa obiektów	ilość obiektów wg ewidencji na dzień 31.12.2017 r.	ilość skontrolowanych urządzeń i obiektów ogółem / środków	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach		mandaty nałożone	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę
1.	ustępy - ogółem	19	17	17	0	0	0	0 zł
2.	pływalnie - ogółem	8	8	12	3	0	0	0 zł
3.	domy pomocy społecznej	1	1	3	0	0	0	0 zł
4.	inne jednostki organizacyjne pomocy	4	4	4	0	0	0	0 zł
5.	noclegownie i domy dla bezdomnych	2	2	2	0	0	0	0 zł
6.	hotele	11	8	13	3	0	0	0 zł
7.	inne obiekty, w których świadczą są usługi noclegowe	15	6	13	2	0	0	0 zł
8.	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne,	334	90	109	9	2	11	3000 zł
9.	dworce kolejowe	1	1	2	0	0	0	0 zł
10.	tereny rekreacyjne	14	2	3	0	0	0	0 zł
11.	cmentarze	12	1	1	0	0	0	0 zł
12.	zakłady pogrzebowe	6	0	0	0	0	0	0 zł
13.	zakłady karne i areszty śledcze	1	1	1	0	0	0	0 zł
14.	obiekty sportowe	26	4	4	1	0	0	0 zł
17.	inne obiekty użyteczności	112	16	16	2	1	0	0 zł
RAZEM		586	161	200	20	3	11	3000 zł

Łącznie w ramach prowadzonej działalności skontrolowano **161** (27,4%) obiektów użyteczności publicznej i przeprowadzono w nich **200** kontroli. Wydano łącznie **29** decyzji administracyjnych nakazujących stronom usunięcie nieprawidłowości oraz **3** decyzje prolongujące terminy wykonania nałożonych obowiązków. Nałożono **11** mandatów karnych na sumę **3 000 zł** w związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarnymi.

Kontrolą objęto m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, ustępy publiczne i ogólnodostępne, zakłady sektora „*beauty*”, hotele i inne jednostki świadczące usługi noclegowe, obiekty służące obsłudze podróżnych, zakłady pogrzebowe, cmentarze oraz obiekty kultury i wypoczynku.

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

Na terenie Gliwic funkcjonuje 19 obiektów, z czego 13 zlokalizowanych jest w centrach handlowych. Z pozostałych 3 toalety to toalety bezobsługowe przystosowane dla osób niepełnosprawnych, z czego 2 nowe, które zastąpiły wyeksploatowane toalety kontenerowe. Obiekty te zlokalizowane są przy ul. Jana Pawła II, ul. Poniatowskiego oraz przy ul. Tarnogórskiej (Radiostacja Gliwicka). Większość ustępów to obiekty dobre, wyposażone w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone do sieci wodnej oraz kanalizacyjnej. Obiekty te wyposażone są w pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych, które usuwane są na bieżąco przez firmy zewnętrzne, z którymi właściciele lub zarządcy podpisali stosowne umowy.

W sezonie sprawozdawczym stan sanitarno-porządkowy tej grupy obiektów nie budził zastrzeżeń.

Pływalnie

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem wody w 9 pływalniach, 2 z nich to baseny szkolne, 6 z nich to baseny całoroczne, a 1 sezonowy. Wydano 9 decyzji dotyczących zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalni, 3 decyzje nakazujące usunięcie uchybień w związku ze skażeniem bakteriami Legionella sp. instalacji ciepłej wody użytkowej oraz 3 decyzje umarzające postępowanie administracyjne.

Wszystkie pływalnie na terenie nadzorowanym ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Przeprowadzone kontrole sanitarne pływalni, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów nie wykazały uchybień. Mandatów nie nakładano.

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 806 próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w 98 próbkach wody.

Tabela 1. Pływalnie na terenie miasta Gliwice

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobran ych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Liczba próbek złych w niecce/ cyrkulacji (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PŁYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 32 ul. Wrzosowa 14, Gliwice	1 / 1	37 (3)	5 / 5 (1)	NIECKA: ogólna l. mikroorg. po 48h (5) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (5), mętność (1) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)
	Szkoła Podstawowa Nr 28 ul. Strzody 4, Gliwice	1 / 1	34 (3)	0 / 4 (1)	CYRKULACJA: chlor związany (1), ogólna l. mikroorg. po 48h (3), <i>Pseudomonasaeruginosa</i> (1), NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)

PŁYWALNIE KRYTE

<p>DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice</p>	5 / 2	170 (7)	4 / 13 (0)	<p>NIECKI: chlor związany (3) mętność (1)</p> <p>CYRKULACJA: chlor związany (10) mętność (1) ogólna I. mikroorg. po 48h (2)</p>
<p>MEWA ul. Mewy 36, Gliwice</p>	2 / 2	75 (5)	1 / 5 (0)	<p>NIECKA: mętność (1)</p> <p>CYRKULACJA: mętność (2) chlor związany (3)</p>
<p>OLIMPIJCZYK ul. Oriona 120, Gliwice</p>	1 / 1	38 (15)	0 / 4 (6)	<p>CYRKULACJA: ogólna I. mikroorg. po 48h (4) <i>Pseudomonasaeruginosa</i> (1)</p> <p>NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (6)</p>
<p>NEPTUN ul. Dzionkarzy, Gliwice</p>	5 / 3	159 (4)	3 / 5 (0)	<p>NIECKI: chlor związany (1) mętność (2)</p> <p>CYRKULACJA: chlor związany (5) ogólna I. mikroorg. po 48h (1)</p>
<p>Pływalnia JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice</p>	1 / 1	65 (3)	1 / 1 (2)	<p>CYRKULACJA: chlor związany (1), ogólna I. mikroorg. po 48h (1),</p> <p>NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (2)</p>
<p>Strefa Wellness JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice</p>	3 / 2	111 (10)	12 / 7 (4)	<p>NIECKI: chlor związany (8), utlenialność (7), pH(2),</p> <p>CYRKULACJA: chlor związany (4), ogólna I. mikroorg. po 48h (4), <i>Pseudomonasaeruginosa</i> (1), <i>Legionella</i> sp. (1)</p> <p>NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (4)</p>

PŁYWALNIA SEZONOWA	Kąpielisko Leśne ul. Toszecka, Gliwice	4 / 4	64 (3)	7 / 7 (0)	NIECKI: chloroform (7), THM (1) CYRKULACJA: chloroform (7), THM (1)
-------------------------------	---	-------	-----------	--------------	--

W 14 próbkach wody pobranych z natrysków badania wykazały ponadnormatywną obecność bakterii *Legionella sp.* (skażenie średnie –9 prób, skażenie wysokie –5 prób). Wśród najczęściej przekraczanych parametrów w próbkach wody pobieranych z pływalni krytych należy wymienić ogólną liczbę mikroorganizmów po 48 h (niecki - 5 próbek, cyrkulacje- 20 próbek), chlor związany (niecki - 12 próbek, cyrkulacje- 24 próbek), utlenialność (niecki - 7 próbek) i mętność (niecki - 4 próbki, cyrkulacje - 4 próbki). Na pływalni sezonowej największe problemy stanowił chloroform (niecki - 7 próbek, cyrkulacje- 7 próbek).

Standardowy system uzdatniania wody basenowej przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Chlor, którego celem jest eliminacja drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody na bazie amoniaku (pot, mocz) - tworząc chloroaminy oraz na bazie metanu - tworząc trichlorometan (THM). Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej tj. wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Są to drobnoustroje pochodzące z różnego rodzaju zanieczyszczeń, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu). Wartość tego parametru może świadczyć o czystości instalacji basenowej. Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów w większości przypadków pojawiała się w systemach cyrkulacji i była spowodowana prawdopodobnie stagnacją wody w kurkach czerpalnych służących do poboru wody. Bakterie *Pseudomonas aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych

etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów, nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wykrywanie obecności tych bakterii ma na celu ogólną ocenę jakości wody i pośrednio służy ocenie stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz ocenie skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *Pseudomonas aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Utlenialność jest wskaźnikiem stopnia zużycia wody basenowej i jej zanieczyszczenia przez kąpiących. Mętność może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Bakterie te występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C -45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody, możliwość przeniesienia przez inhalację i obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się w nieckach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Kryta Pływalnia Delfin ul. Warszawska 35, Gliwice posiada 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W okresie 21.08. - 04.09.2017 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której wszystkie niecki basenowe zostały opróżnione z wody, umyte, zdezynfekowane i napełnione świeżą wodą. Ponadto wymieniono deski na ławkach w szatni męskiej oraz odmalowano sufit nad brodzikiem. Przed udostępnieniem pływalni jakość wody została potwierdzona wynikiem badań.

W 2017 r. z Krytej Pływalni Delfin pobrano ogółem:

- 164 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 13 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W dwóch próbkach wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej ze wspólnej cyrkulacji brodzika i jacuzzi stwierdzono przekroczenia parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów po 48h (140 jtk/1ml, > 300jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej

wartości 20jtk/1ml). Zarządca podjął natychmiastowe działania naprawcze polegające na przechorowaniu obiegu wody przy użyciu podchlorynu sodu oraz przeprowadził badania kontrole, które potwierdziły skuteczność przeprowadzonej dezynfekcji.

Zaobserwowano również niewielkie przekroczenia dodatkowych wymagań fizykochemicznych (mętność - 2 próbki, chlor związany – 13 próbek). Podwyższona wartość mętności pojawiła się w dwóch próbkach wody pobranych z niecki basenowej (jacuzzi prawe) oraz systemu cyrkulacji niecki sportowej. Kolejne badania nie wykazały nieprawidłowości. Wartość chloru związanego wahała się w granicach 0,47-0,6 mg/l (najwyższe dopuszczalne stężenie 0,3 mg/l) dla niecek basenowych oraz 0,33-0,56 mg/l (najwyższe dopuszczalne stężenie 0,2 mg/l) dla wody wprowadzanej z systemu cyrkulacji. Zarządca w celu redukcji wartości chloru związanego zastosował zmiany w technologii uzdatniania wody polegające na zastosowaniu węgla aktywnego.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Kryta Pływalnia MEWA ul. Mewy 36, Gliwice posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W okresie 03.07. - 23.07.2017 r. trwała przerwa technologiczna.

W 2017 r. z Krytej Pływalni MEWA pobrano ogółem:

- 67 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W 3 próbkach wody pobranych z systemów cyrkulacji zaobserwowano podwyższone wartości chloru związanego (0,34-0,4 mg/l, przy najwyższym dopuszczalnym stężeniu 0,2 mg/l). Mętność została przekroczona w 3 próbkach wody. Kolejne badania nie wykazały nieprawidłowości.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Kryta Pływalnia Olimpijczyk ul. Oriona 120, Gliwice posiada 1 nieckę basenową wraz systemem cyrkulacji wody.

W okresie 31.07. - 20.08.2017 r. trwała przerwa technologiczna. Przed udostępnieniem pływalni jakość wody została potwierdzona wynikami badań.

W 2017 r. z Pływalni Olimpijczyk pobrano ogółem:

- 37 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 16 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Badania przeprowadzone w ramach kontroli wewnętrznej wykazały przekroczenia parametrów mikrobiologicznych w 4 próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji (ogólna liczba mikroorganizmów po 48h, *Pseudomonas aeruginosa*). Zarządca w ramach działań naprawczych przeprowadził chlorowanie szokowe obiegu wody. Kolejne badania nie wykazały nieprawidłowości.

Analiza laboratoryjna próbek wody ciepłej pobranej z natrysków na pływalni przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu instalacji.

Zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia wykonano ponowne badanie po 4 tygodniach, które nie potwierdziło skażenia. W związku z powyższym dn. 09.05.2017r. wydano **decyzję nr NS/HK-432-D-105/17 umarżającą** wszczęte postępowanie administracyjne.

W ramach wzmożonego nadzoru nad jakością ciepłej wody użytkowej pobrano próbki do badań laboratoryjnych na obecność bakterii *Legionella* sp. z natrysków. W badanych próbkach stwierdzono obecność bakterii w ilości świadczącej o skażeniu średnim.

Po upływie 4 tygodni przeprowadzono badania kontrole, które potwierdziło skażenie.

W związku z powyższym wydano decyzję nr NS/HK-432-D-175/17 z dnia 01.08.2017 r. nakazującą doprowadzić parametr mikrobiologiczny wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa. W dniu 04.09.2017 r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała wykonanie zarządzeń ujętych w ww. decyzji administracyjnej.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz wszystkie parametry fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Kryta Pływalnia Neptun ul. Dzionkarzy, Gliwice posiada 1 nieckę basenową, 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 systemy cyrkulacji.

W 2017 r. z Krytej Pływalni Neptun pobrano ogółem:

- 153 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 10 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W 1 próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej z systemu cyrkulacji stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów po 48h (35 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml). Zarządca podjął natychmiastowe działania naprawcze polegające na czyszczeniu filtrów i dopuszczeniu świeżej wody, a przeprowadzone badania kontrole potwierdziły skuteczność przeprowadzonych prac.

Zaobserwowano również niewielkie przekroczenia dodatkowych wymagań fizykochemicznych (mętność - 2 próbki, chlor związany – 6 próbek). Podwyższona wartość mętności pojawiła się w próbkach pobranych z niecki rekreacyjnej oraz jacuzzi nr 3 (okrągłe prawe). Kolejne badania nie wykazały nieprawidłowości. Wartość chloru związanego wahała się w granicach 0,36-0,47 mg/l (najwyższe dopuszczalne stężenie 0,3 mg/l) dla niecek basenowych oraz 0,34-0,36 mg/l (najwyższe dopuszczalne stężenie 0,2 mg/l) dla wody wprowadzanej z systemu cyrkulacji.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 32 ul. Wrzosowa 14, Gliwice posiada 1 nieckę basenową wraz systemem cyrkulacji wody.

W 2017 r. z Pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 36 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza próbek wody pobranych w br. wykazała powtarzające, ale nie utrzymujące się przekroczenia parametru mikrobiologicznego – ogólna liczba mikroorganizmów po 48h w niecce basenowej oraz systemie cyrkulacji. Zarządca podejmował szereg działań naprawczych polegających m.in. na czyszczeniu i dezynfekcji filtrów, szokowym chlorowaniu obiegu, dezynfekcji obrzeży niecki basenowej, zastosowaniu środka glonobójczego, częściowej wymianie wody oraz przeprowadzał badania kontrolne.

Analiza laboratoryjna próbki wody ciepłej pobranej z natrysku na pływalni przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej

wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu instalacji.

Zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia wykonano ponowne badanie po 4 tygodniach, które nie potwierdziło skażenia. W związku z powyższym w dniu 09.05.2017 r. wydano **decyzję nr NS/HK-432-D-106/17 umarzającą** postępowanie administracyjne.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Strzody 4, Gliwice posiada 1 nieckę basenową wraz systemem cyrkulacji wody.

W 2017 r. z Pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 32 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 5 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych z niecki basenowej wykazała, iż wszystkie badane parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

W 1 próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej z systemu cyrkulacji stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego – *Pseudomonas aeruginosa* (3 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 0 jtk/1ml). Zarządca podjął natychmiastowe środki zaradcze w postaci zwiększonego chlorowania wody w cyrkulacji oraz dezynfekcji niecki wyrównawczej, a przeprowadzone badania kontrole potwierdziły skuteczność działań.

Zaobserwowano również niewielkie przekroczenia ogólnej liczby mikroorganizmów po 48h oraz chloru związanego - 0,36mg/l, przy najwyższym dopuszczalnym stężeniu 0,2 mg/l (ogólna liczba mikroorg. - 3 próbki, chlor związany – 1 próbka). Wartość ogólnej liczby mikroorganizmów wahała się w granicach 115 - 296 jtk/1ml. Kolejne badania nie wykazały nieprawidłowości.

Pływalnia Jasna Sport i Rekreacja, ul. Jasna 31, Gliwice posiada 1 nieckę basenową udostępnianą do nauki pływania dla niemowląt i małych dzieci do lat 3 wraz systemem cyrkulacji wody.

W 2017 r. z Pływalni przy ul. Jasnej 31 pobrano ogółem:

- 63 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 7 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych z niecki basenowej wykazała, iż wszystkie badane parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

W 2 próbkach wody pobranych z systemu cyrkulacji stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów po 48h (43 jtk/1ml, przy najwyższej dopuszczalnej wartości 20 jtk/1ml) oraz chloru związanego - 0,39mg/l, przy najwyższym dopuszczalnym stężeniu 0,2 mg/l.

Analiza laboratoryjna próbek wody ciepłej pobranej z natrysków na pływalni przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej wykazała obecność bakterii *Legionella sp.*, w ilości świadczącej o średnim skażeniu instalacji.

Po upływie 4 tygodni przeprowadzono badania kontrole, które wykazało skażenie wysokie. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach w dniu 15.05.2017 r. wydał decyzję nr NS/HK-432-D-108/17 nakazującą w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia wytwarzające aerozol w instalacji ciepłej wody użytkowej na terenie Pływalni. Jasna Sport i Rekreacja; bezzwłocznie podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionella sp.* i doprowadzić jakość wody do obowiązujących przepisów oraz poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej.

Zarządca pismem poinformował o wyłączeniu sitek prysznicowych z eksploatacji oraz o przeprowadzonej dezynfekcji chemicznej (dwutlenek chloru) instalacji ciepłej wody użytkowej w obiekcie. Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń ujętych w ww. decyzji administracyjnej.

Strefa Wellness. Jasna Sport i Rekreacja, ul. Jasna 31, Gliwice posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 cyrkulacje. W 2017 r. ze Strefy Wellness przy ul. Jasnej 31 pobrano ogółem:

- 100 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 21 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Na początku br. zaobserwowano utrzymujący się problem z przekroczeniami dopuszczalnych norm dla parametrów fizykochemicznych - utlenialność oraz chlor związany zarówno w nieckach jacuzzi, jak i w wodzie z systemu cyrkulacji. Zarządca podejmował szereg działań naprawczych polegających na czyszczeniu i dezynfekcji

niecek basenowych, płukaniu filtrów oraz regulacji procesu koagulacji. W II połowie 2017r. ww. parametry fizykochemiczne spełniały wymagania obowiązujących norm. W przypadku pojedynczych przekroczeń mikrobiologicznych (ogólna liczba mikroorganizmów po 48h, *Pseudomonas aeruginosa*, *Legionella* sp.) strona przeprowadzała natychmiastową dezynfekcję obiegu wody. Badania kontrolne nie potwierdziły przekroczeń.

Analiza laboratoryjna próbek wody ciepłej pobranej z natrysków na pływalni przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu instalacji.

Po upływie 4 tygodni przeprowadzono badania kontrole, które wykazało skażenie wysokie. W związku z powyższym wydano decyzję nr NS/HK-432-D-107/17 z dn. 15.05.2017r. nakazującą w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia instalacji ciepłej wody użytkowej wytwarzające aerozol na terenie Strefy Wellness. Jasna Sport i Rekreacja; bezzwłocznie podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionella* sp. i doprowadzić jakość wody do obowiązujących przepisów oraz poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej.

Zarządca pismem poinformował o wyłączeniu sitek prysznicowych z eksploatacji oraz o przeprowadzonej dezynfekcji chemicznej (dwutlenek chloru) instalacji ciepłej wody użytkowej w obiekcie. Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzeń ujętych w ww. decyzji administracyjnej.

Kąpielisko Leśne (pływalnia sezonowa), ul. Toszecka 137, Gliwice posiada 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno - powietrzny oraz 4 systemy cyrkulacji.

W 2017 r. na Kąpielisku Leśnym pobrano ogółem:

- 51 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 16 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody pobranych z niecek basenowych i systemów cyrkulacji pływalni odkrytej stwierdzono przekroczenie parametrów fizykochemicznych – chloroformu oraz Σ THM. Wartości chloroformu wahały się w granicach 0,045 - 0,188 mg/l przy dopuszczalnej wartości 0,03 mg/l, Σ THM 0,188-0,194 mg/l przy dopuszczalnej wartości 0,1 mg/l. Kolejne badania przeprowadzone przez zarządcę nie wykazały nieprawidłowości, co było

wynikiem przeprowadzonych działań naprawczych polegających na zmianie dostawcy podchlorynu sodu oraz zastosowaniu nowego korektora pH.

Prekursorami czyli związkami, które prowadzą do powstania THM-ów (chloroformu) w wodach basenowych, jako ubocznego produktu dezynfekcji podchlorynem sodu są związki organiczne najczęściej pochodzenia antropogenicznego (pot, mocz, naskórek, włosy). W przypadku pływalni dodatkowy czynnik stanowią zanieczyszczenia środowiskowe wnoszone do niecek basenowych (pył, kurz, trawa, środki kosmetyczne z filtrami UV).

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ.

W roku 2017 bieżącym nadzorem PPIS w Gliwicach objęto 1 dom pomocy społecznej (na terenie Gliwic znajdują się także 2 domy pomocy społecznej będące pod nadzorem ŚPWIS) oraz 4 różnego typu inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Do grupy tej zaliczają się placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i w podeszłym wieku.

Domy Pomocy Społecznej świadczą szeroki wachlarz usług na rzecz mieszkańców, w tym opiekuńczych, terapeutycznych, socjalnych, pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i edukacyjnych.

W ramach terapii zajęciowych mieszkańcy tych obiektów mają do dyspozycji różne pracownie np. krawieckie, plastyczne, gospodarstwa domowego. W większości tych placówek mieszkańcy na co dzień korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne świadczone są przez całą dobę.

Domy Pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki, które są dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych lub łazienki ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Łazienki i toalety są wyposażone w krzesła kąpielowe i prysznice. W większości domów pomocy mieszkańcy mają do dyspozycji umeblowane pokoje, w innych mają możliwość urządzenia pokoi zgodnie z własnym gustem i koncepcją. Część domów pomocy posiada własne pralnie inne mają podpisane umowy z pralniami zewnętrznymi. Wszystkie obiekty mają podpisane umowy z firmami specjalistycznym na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych oraz umowy na odbiór odpadów komunalnych.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono badania próbek wody ciepłej na obecność bakterii *Legionella sp.*, które nie wykazały przekroczeń w obiektach :

- *DPS NAZARET ul. Odrowążów 124, Gliwice;*
- *DPS OPOKA ul. Pszczyńska 100, Gliwice (WSSE);*
- *DPS ul. Derkacza 10, Gliwice (WSSE);*

Przeprowadzone kontrole nie wykazały żadnych nieprawidłowości sanitarno-technicznych.

OBIEKTY HOTELARSKIE ORAZ INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

W ewidencji PSSE w Gliwicach figuruje **26** obiektów noclegowych, tj.: 11 hoteli skategoryzowanych oraz 15 innych obiektów świadczących usługi noclegowe (w tym 6 tzw. *Innych obiektów świadczących usługi hotelarskie tj. bez kategoryzacji, 1 hotel pracowniczy, 5 pokoi gościnnych i 3 sezonowe obiekty wczasowo-turystyczne*).

W okresie sprawozdawczym skontrolowano **14** obiektów, w których przeprowadzono **26** kontroli. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano **5** decyzji nakazujących.

Obiekty w tej grupie są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane oraz obiekty świadczące usługi noclegowe całoroczne tj. obiekty hotelarskie. Część obiektów tej grupy posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, natomiast pozostałe posiadają węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach. Obiekty te systematycznie podnoszą standard oferowanych usług. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy większości skontrolowanych obiektów oceniono jako dobry. Obiekty posiadały umowy na wywóz nieczystości stałych i płynnych z firmami posiadającymi zezwolenia na prowadzenia tego typu działalności. Obiekty te posiadają również umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. Posiadają wydzielone magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i czyszczące.

11 obiektów zostało przebadanych w zakresie jakości wody ciepłej, z których w 5 stwierdzono przekroczenia liczby Legionella sp. i wydano 5 decyzji nakazujących oraz 1 decyzję umarzającą postępowanie z uwagi na niezwłoczne doprowadzenie parametru wody ciepłej do właściwego poziomu określonego normą :

- Diament Economy, ul. Zwycięstwa 42;
- Diament Plaza, ul. Zwycięstwa 30;
- Hotel Łabędy, ul. Karola Marksa 11;

- Hotel Arsenał, ul. Zawadzkiego 68;
- Hotel Malinowski, ul. Chodkiewicza;
- Hotel Silvia, ul. Studzienna 8;
- Hotel Qubus, ul. Dworcowa;
- Hotel Mikulski, ul. Dąbrowskiego 24;
- Hotel AVA, ul. Pszczyńska 113;
- Pokoje gościnne, ul. Karpacka;
- Hostel Malinowski City, ul. Narutowicza 23.

W celu doprowadzenia parametrów mikrobiologicznych w wodzie ciepłej w zakresie obecności pałeczek *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa, wydano 5 decyzji w następujących obiektach (opis w rozdziale Jakość wody):

- *Diament Economy, ul. Zwycięstwa 42;*
- *Diament Plaza, ul. Zwycięstwa 30;*
- *Hotel Łabędy, ul. Karola Marksa 11;*
- *Hostel Malinowski City, ul. Narutowicza 23 (wydano łącznie 2 decyzje).*

Dodatkowo ww. obiektach wydano 1 upomnienie i 1 grzywnę.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU ORAZ SOLARIA

Jest to największa grupa nadzorowanych przez Sekcję Higieny Komunalnej obiektów, a jednocześnie ta, w której najczęściej wszczynano i prowadzono postępowanie administracyjne oraz wydawano decyzje nakazujące.

Większość zakładów zaliczanych do tej grupy (zwłaszcza zakłady nowopowstałe) posiada opinie sanitarne dopuszczające obiekty do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Z roku na rok podnosi się standard wyposażenia oraz ogólnej estetyki ww. zakładów ze względu na to, że następuje duża rotacja właścicieli. Nowi właściciele przejmując dany zakład modernizują go oraz wyposażają w nowe meble i urządzenia.

W wyniku przeprowadzonych **109** kontroli sanitarnych nieprawidłowości stwierdzono w **13** zakładach, nałożono **11** mandatów karnych oraz wydano **9** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości.

Stwierdzone nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:

- brak stanowiska do mycia i dezynfekcji sprzętu wielokrotnego użytku;
- zniszczone powierzchnie podłóg z ubytkami;
- ubytki płytek ceramicznych ściennych i podłogowych;
- zniszczone powierzchnie wyposażenia;
- brudne powłoki malarskie ścian i sufitów w pomieszczeniach;
- zagrzybione ściany z ubytkami tynku;
- brak opracowanych procedur w zakładzie zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

W 6 przypadkach zakończono postępowanie administracyjne – decyzje zostały wykonane w całości, natomiast w pozostałych 3 obiektach decyzje pozostają w trakcie realizacji (terminy wykonania zarządzeń ustalono na rok 2018). Dotyczą zakładów:

- *Zakład fryzjerski przy ul. Toszeckiej 59 w Gliwicach;*
- *Zakład Kosmetyczny z Solarium przy ul. Franciszka Zubrzyckiego 18 w Gliwicach;*
- *Zakład kosmetyczny – Salon Urody ABACOSUM przy ul. Bytomskiej 9;*

Za niezachowanie należytej czystości przy świadczeniu usług nałożono 11 mandatów karnych na łączną kwotę **3 000 zł.**:

- *Zakład Kosmetyczny przy ul. Chorzowska 14 w Gliwicach;*
- *Zakład Kosmetyczny przy ul. Dunikowskiego 10 w Gliwicach;*
- *Zakład Kosmetyczny przy ul. Sieronia 18 w Gliwicach;*
- *Zakład Kosmetyczny przy ul. Bytomskiej 9 w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Młodego Hutnika 1/2 w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Jana Pawła 10a w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Krótka 2 w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Jedności 34 w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Nowy Świat 5 lok 2 w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Rynek 3/2 w Gliwicach;*
- *Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Dworcowej 62 w Gliwicach.*

Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały wykonanie zaleceń znaczną poprawę stanu sanitarno-porządkowego.

Najczęściej występujące uchybienia, za które karano grzywną to:

- brudne narzędzia fryzjerskie (szczotki, grzebień);
- brudne ostrza w maszynkach elektrycznych do strzyżenia włosów;
- wielokrotne używanie narzędzi jednorazowego użytku;
- brak preparatu dezynfekcyjnego;
- nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku;
- nieprawidłowo prowadzone procesy sterylizacji;
- brudne stanowiska pracy;
- nieprawidłowo przechowywany zapas czystej bielizny;
- niestosowanie się do obowiązujących w zakładzie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi.

W roku sprawozdawczym zakończono również postępowanie administracyjne w 1 zakładzie w związku z wykonaniem zarządzeń decyzji wydanych w roku 2016, co wpłynęło korzystnie na jego stan sanitarny.

W 2017 roku kontynuowano Kampanię edukacyjną „*Mam świadomość jak być zdrowym*”, skierowaną do właścicieli i pracowników ww. zakładów. W kontrolowanych obiektach pozostawiano materiały edukacyjne w postaci poradnika „*Jak bezpiecznie i higienicznie pracować oraz świadczyć usługi*” oraz plakat informacyjny, opracowane specjalnie na potrzeby tejże Kampanii. Ponadto pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przy współpracy z Sekcją Epidemiologii uczestniczyli w realizacji unijnego projektu 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa z zakresu prewencji (HCV, HBV, HIV) i kampanii społecznej „HCV Jestem Świadom”. Podczas kontroli sanitarnych w zakładach sektora „Beauty” przedstawiciele PPISw Gliwicach edukowali osoby świadczące usługi, zwłaszcza przy których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich jak bezpiecznie i higienicznie pracować, by zapobiegać przenoszeniu zakażeń i chorób zakaźnych, w tym m. in. w zakresie zapewnienia skutecznej sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku (lub ich części). Informowali także o konieczności prowadzenia pełnej dokumentacji sterylizacji uwzględniającej wyniki kontrolowania skuteczności sterylizacji, co daje również możliwość odparcia zarzutów o zakażenie podczas świadczenia usług.

W ramach działań promocyjnych Kampanii „HCV Jestem Świadom” dystrybuowano materiały promocyjno – informacyjne w formie ulotek i Planów Higieny przeznaczone dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu, pozwalające na poszerzenie wiedzy na

temat zakażeń krwiopochodnych, przestrzegania zasad higieny oraz procedur dekontaminacji narzędzi i sprzętu.

OBIEKTY SŁUŻĄCE OBSŁUDZE PODRÓŻNYCH

Dworzec PKP w Gliwicach administrowany przez PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Katowicach, ul. Dworcowa 3, 40-012 Katowice. Na terenie obiektu zakończono modernizację pomieszczeń oraz holu głównego dworca. Hol oddzielony jest od tunelu drzwiami na fotokomórkę. Przy każdym wejściu na poszczególne perony zamontowane są schody ruchome. Wszystkie perony posiadają przeszklone zadaszenia. Perony wyposażone są w podświetlane tablice informacyjne, ławki, pojemniki na odpady, punkty czerpania wody oraz windy dla osób niepełnosprawnych. Na terenie dworca wydzielona jest toaleta ogólnodostępna administrowana przez odrębny podmiot zewnętrzny. Stan sanitarno - higieniczny nie budził zastrzeżeń.

Przystanki kolejowe Gliwice Łabędy i Kuźnica, wykazywane w grupie inne obiekty użyteczności publicznej nie prowadzą obsługi podróżnych i posiadają jedynie perony, na których usytuowane są ławki dla podróżnych. Obiekty wyposażone są w pojemniki na odpady. Wszystkie ww. obiekty zaopatrzone są w informacje o zakazie palenia tytoniu. Perony i międzytorza sprzątane są systematycznie. W czasie kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarno-porządkowych.

W ramach kontroli środków **transportu kolejowego** skontrolowano **1 pociąg** Kolei Śląskich sp. z o.o. typu Flirt EN 75-003 przygotowany do odjazdu w grupie odstawczej w Gliwicach. Stan sanitarno-porządkowy oceniono jako dobry. Wagony były zwodowane, śmietniczki opróżnione, wyłożone workami foliowymi, toalety wyposażone w środki sanitarne: mydło, ręczniki i papier toaletowy. Czystość bieżąca składu była utrzymana w odpowiednim stanie (szyby w oknach, ścianki, poręcze i siedziska oraz pomieszczenia i wyposażenie toalet czyste, a dezynfekcja toalet prawidłowa (używany środek dezynfekcyjny SanitDez). Odpady komunalne z wagonów zbierane są do worków i przenoszone do kontenerów, a następnie odbierane przez firmę REMONDIS Sp. z o. o.. Nieczystości płynne odbiera firma ECO-PRO sp. z o. o., 43-608 Jaworzno, ul. Zwycięstwa 16a.

W grupie **autobusów** komunikacji publicznej kontrolowano pojazdy należące do: **PKS SA Żary/O w Gliwicach (7 pojazdów)** oraz do **Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej sp. z o.o. (8 pojazdów)**. Ogólnie stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych autobusów był

zadowalający - podłogi zamiecione, szyby w oknach oraz poręcze i siedziska czyste. Większość autobusów PKS i PKM jest w dobrym stanie sanitarno- technicznym.

We wszystkich autobusach znajdują się znaki graficzne i słowne o zakazie palenia tytoniu. Autobusy PKM sp. z o.o. raz w miesiącu są czyszczone gruntownie zarówno wewnątrz i z zewnątrz oraz prana jest tapicerka (sucha para), a także w ramach przeglądu kwalifikuje się tapicerkę do wymiany, natomiast raz dziennie odkurzane jest wnętrze wraz z poręczami i myta jest podłoga oraz karoseria pojazdów.

Stan skontrolowanych **9 tramwajów** oceniono jako dobry w zakresie zarówno sanitarnym jak i technicznym. Tramwaje kontrolowano na terenie zajezdni tramwajowej przed odjazdem w trasę. Obecnie na terenie działania PPIS w Gliwicach tramwaje kursują jedynie w mieście Zabrze. Tramwaje sprzątane są przez firmę Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „JAWI” Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu, ul. Boranta 6. Gruntowne mycie całego wagonu odbywa się 2 razy w miesiącu, a raz w miesiącu czyszczenie i dezynfekcja tapicerki. Odpady komunalne odbierane są przez firmę MPGK EKO POLSKA Sp. z o. o., Zabrze, ul. Lecha 10. We wszystkich wagonach umieszczono znaki o zakazie palenia wyrobów tytoniowych.

W roku sprawozdawczym nie wnoszono do PPIS w Gliwicach wniosków o interwencję.

TERENY REKREACJI I WYPOCZYNKU

Podobnie jak w latach ubiegłych nadzorowano obiekty rekreacyjne takie jak piaskownice dla dzieci oraz kąpielisko zorganizowane przy zbiorniku wodnym w Czechowicach.

Zarządcą kąpieliska znajdującego się na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice był Miejski Zarząd Usług Komunalnych przy ul. Strzelców Bytomskich 25c w Gliwicach. Sezon kąpielowy określony został uchwałą Rady Miasta Gliwice z dnia 11 maja 2017, nr XXVI/640/2017 w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Miasta Gliwice na 2017 rok i obejmował okres od 15.06.2017 – 03.09.2017.

Przeprowadzono 2 kontrole stanu sanitarnego obiektu, zarówno przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego, jak i w trakcie jego trwania. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień sanitarno - technicznych. Wzdłuż plaż rozstawione były kosze i stelaże z workami foliowymi przeznaczone na odpady stałe. Na terenie Ośrodka znajdują się miejsca parkingowe, plac zabaw, boisko do siatkówki, boisko do piłki nożnej, punkty gastronomiczne, stadnina koni, WakePark oraz grillowisko. Zaplecze sanitarne – toalety

damskie, męskie i dla osób niepełnosprawnych zlokalizowane w budynku murowanym oraz teren plaż były sprzątane systematycznie. W roku sprawozdawczym nie odnotowano skarg.

Organizator kąpieliska zgodnie z wymogami zawartymi w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. z 2016r., poz. 2082) odpowiednio oznakował kąpielisko poprzez umieszczenie tablicy informacyjnej. Ponadto Miejski Zarząd Usług Komunalnych dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w § 6 ust.3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. z 2016r., poz. 1602) tj.:

- opracował harmonogram poboru próbek wody w porozumieniu z PPIS w Gliwicach,
- przestrzegał ustalonych w harmonogramie terminów poboru próbek wody,
- regularnie przekazywał sprawozdania z badań prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej, na podstawie których PPIS w Gliwicach wydawał bieżące oceny jakości wody,
- umieszczał bieżące informacje o jakości wody w kąpielisku na tablicy usytuowanej w obrębie kąpieliska, ponadto regularnie uaktualniał dane na temat temperatury wody oraz powietrza w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl),
- podjął czynności mające na celu zapobieganie narażeniu osób kąpiących się na działanie zanieczyszczeń poprzez systematyczną wizualną ocenę jakości wody prowadzoną przez pracowników MZUK.

Zgodnie z harmonogramem w ramach kontroli wewnętrznej pobrano w 2017r. 4 próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz każdorazowo dokonywano oceny wizualnej jakości wody w kąpielisku w trakcie trwania sezonu kąpielowego. Po przekazaniu przez organizatora wyników badania wody PPIS w Gliwicach dokonywał bieżącej oceny jakości wody i informował Prezydenta Miasta Gliwice o przydatności wody do kąpeli. Dane na temat jakości wody były na bieżąco uaktualnianie w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl). Dodatkowo w ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzone zostały przez Oddział Laboratoryjny, Sekcję Badań Środowiskowych PSSE w Gliwicach. W pobranych próbkach nie stwierdzono przekroczeń parametrów mikrobiologicznych, a woda w kąpielisku pod

względem wizualnym spełniała wymagania. Dane na temat temperatury wody oraz powietrza uaktualniał na bieżąco organizator kąpieliska w serwisie kąpieliskowym. Ponadto informacje o jakości wody zamieszczane były na tablicy w obrębie kąpieliska.

Woda w kąpielisku zlokalizowanym na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice w tegorocznym sezonie kąpieliskowym **spełniała** wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. z 2016 r., poz. 1602).

Analizując wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako **doskonałą**.

W sezonach kąpielowych 2014 – 2017 ogółem ze zbiornika w Gliwicach - Czechowicach pobrano 30 próbek wody do badań laboratoryjnych. Analizując wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako **doskonałą**.

W roku 2017 skontrolowano **10 piaskownic miejskich**. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień. Skontrolowane piaskownice cennie budziły zastrzeżeń pod względem sanitarno-porządkowym i technicznym. Piaskownice oraz otoczenie wokół nich utrzymane w należytej czystości – porozstawiane pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, które opróżniane są systematycznie. Dodatkowo na terenach, na których znajdują się piaskownice często ustawione są tablice z regulaminem korzystania z placów zabaw oraz znaki zakazujące wprowadzania psów. Piasek w piaskownicach wymieniany jest dwukrotnie w roku przez zarządcę – MZUK w Gliwicach. (na wiosnę oraz w trakcie trwania sezonu letniego).

Stan techniczny piaskownic był również zadowalający. Ujemną stroną jest to, iż większość piaskownic nie posiada zabezpieczeń piasku przed dostępem zwierząt, zwłaszcza psów i kotów. Tylko niektóre place zabaw są ogrodzone.

CMENTARZE

W 2017 r. wniesiono 1 interwencję w sprawie zanieczyszczonych toalet ogólnodostępnych typu TOI-TOI usytuowanych na terenie obiektu :

Cmentarz Komunalny przy ul. Kozielskiej 120 w Gliwicach - przeprowadzono kontrolę sanitarną, w czasie której stwierdzono, że na terenie w/w cmentarza znajduje się

5 przenośnych kabin ustępowych, w tym jedna przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Kierownik Cmentarzy Komunalnych w Gliwicach przedstawił do wglądu umowę zawartą w dniu 01.04.2016 r. pomiędzy Gminą Gliwice – Miejskim Zarządem Usług Komunalnych, a WC Serwis Śląsk Sp. z o.o. ul. Pod Borem 10 w Zabrze, według której kabiny ustępowe sprzątane są 2 razy w tygodniu (poniedziałki i czwartki), w okresie letnim od czerwca do sierpnia 3 razy w tygodniu (poniedziałki, środy i piątki), a w okresie Świąta Zmarłych na bieżąco według potrzeb. W dniu kontroli kabiny utrzymane były w należyтым stanie sanitarno-porządkowym. Interwencję uznano za niezasadną.

ZAKŁADY POGRZEBOWE I DOMY PRZEDPOGRZEBOWE

Na terenie Gliwic funkcjonuje 5 zakładów pogrzebowych i 1 dom przedpogrzebowy funkcjonujący poza terenem cmentarza. W związku z wydaniem opinii przeprowadzono kontrolę samochodu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, który to pojazd należy do firmy pogrzebowej „JASEK”. Skontrolowany pojazd spełniał wymogi higieniczno-sanitarne i techniczne. Kabina kierowcy odizolowana jest od przestrzeni przeznaczonej do umieszczenia zwłok. Samochód posiadał zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu. Pojazd oznakowany jest w sposób trwały wskazujący na ich przeznaczenie. Na wyposażeniu samochodu znajdują się worki na zwłoki, pojemniki na odpady, środki ochrony osobistej (rękawiczki jednorazowe, maseczki, odzież oraz preparaty dezynfekcyjne w opakowaniach jednostkowych).

Zużyte worki i rękawice są oddawane do utylizacji.

ARESZT ŚLED CZY

W ramach interwencji wpłynęły dwa pisma dotyczące zagrzybienia w celach oraz użycia w sposób niewłaściwy preparatu do odgrzybiania ścian w **Areszcie Śledczym przy ul. Wieczorka 10**. Przeprowadzono kontrolę sanitarną dotyczącą zagrzybienia jednej z cel, która wykazała niezasadność wniesionej interwencji. W kwestii dotyczącej stosowania preparatów do odgrzybiania ścian skierowano pismo do Dyrekcji Aresztu.

OBIEKTY SPORTOWE

W 2017 roku przeprowadzono 4 kontrole w obiektach tej grupy. Po przeprowadzonej kontroli na terenie **Boiska Sportowego MZUK przy ul. Radomskiej** została wydana decyzja administracyjna nakazująca usunięcie w terminie do 30.06.2018r. uchybień sanitarno-technicznych dotyczących m.in. brudnych ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach, ubytków tynku oraz skorodowanych futryn drzwi wejściowych do toalet.

INNE OBIEKTY

W roku 2017 skontrolowano **16** obiektów z tej grupy. Pod względem technicznym oceniono negatywnie **1** obiekt- **Punkt przyjęć odzieży przy ul. Czapli 7 w Gliwicach**.

W powyższej grupie obiektów w minionym roku wydano **2**decyzje nakazujące stronom usunięcie nieprawidłowości technicznych. Nie stwierdzano natomiast uchybień sanitarno-porządkowych.

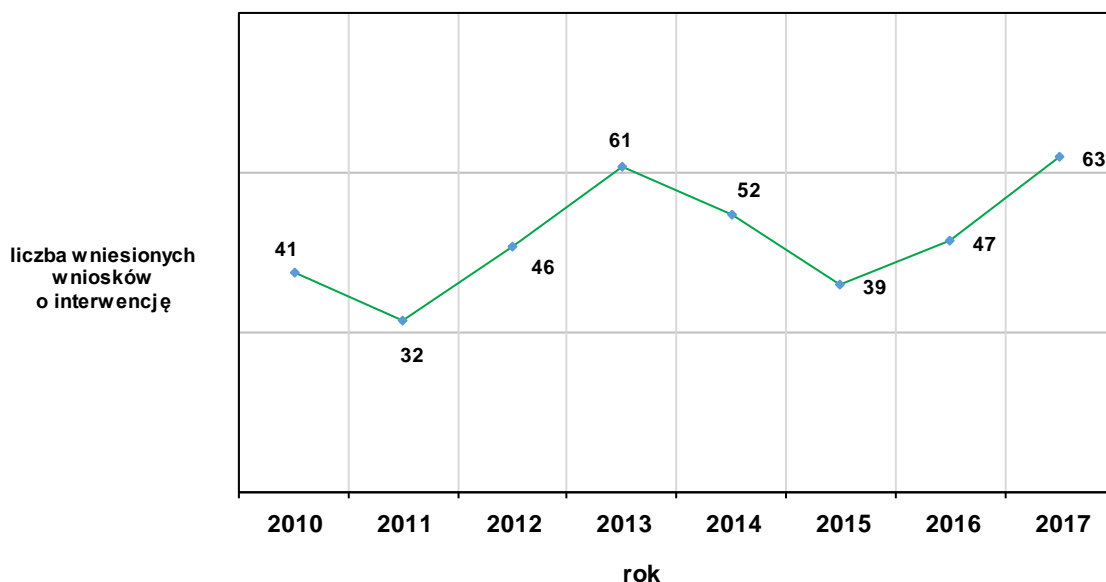
Zarządzenia decyzji dla **Punktu przyjęć odzieży przy ul. Czapli 7 w Gliwicach** dotyczyły usunięcia śladów po zalaniu oraz odnowienia powłok malarskich sufitów w pomieszczeniu do przechowywania czystych ubrań i wyrobów włókienniczych oraz w toalecie dla personelu, z terminem realizacji do dnia 31.05.2018 r.

W 2017 r. wydano również decyzję administracyjną w **Izbie Wytrzeźwień przy ul. Okopowej 6** nakazującą odnowienie powłok malarskich we wszystkich pomieszczeniach obiektu do dnia 20.09.2017 r. Kontrola sanitarna sprawdzająca wykazała wykonanie zarządzenia w/w decyzji.

W związku z powyższym stan sanitarno-techniczny obiektu uległ znacznej poprawie.

STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY NIERUCHOMOŚCI, HIGIENY POMIESZCZEŃ PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI NA PODSTAWIE WNIESIONYCH INTERWENCJI

W roku 2017 wpłynęły **63** interwencje zgłaszane przez mieszkańców miasta, z których rozpatrzono **49**. W ramach interwencji przeprowadzono **41** kontroli, natomiast pozostałe, których załatwienie nie należało do kompetencji Inspekcji Sanitarnej, przekazano po wstępnym rozpatrzeniu zgodnie z kompetencjami innym organom lub informowano strony o innym sposobie rozpatrzenia sprawy. Liczba wniesionych wniosków o interwencję zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego co ilustruje poniższa rycina.

Rys. nr 1. Liczba wniesionych skarg przez mieszkańców m. Gliwice w latach 2010-2017

Interwencje dotyczyły między innymi:

- zalanych pomieszczeń piwnicznych przy ul. Bat. Kosynierów 7 – zarządcy podejmowali działania mające na celu usunięcie przyczyny awarii oraz zlecali specjalistycznym firmom DDD przeprowadzanie dezynfekcji piwnic;
- zagrzybionych i zawilgoconych ścian i sufitów w mieszkaniach przy ul. Toszeckiej 56/9, Pszczyńskiej 65/9 i ul. Chełmońskiego 9/9 po przeprowadzonych kontrolach potwierdzających słuszność wniesionych interwencji, sprawy przekazywano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gliwicach;
- zaniedbanych lokali mieszkalnych i pomieszczeń piwnicznych w budynkach przy ul. Pszczyńskiej 92/13, ul. Bł. Czesława 62, ul. Chorzowska 59– zarządcy podejmowali działania mające na celu poprawę istniejącego stanu polegające na obligowaniu lokatorów do uporządkowania lokali mieszkalnych, pomieszczeń piwnicznych oraz organizowali wizje lokalne mieszkań z udziałem przedstawicieli tut. Stacji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji lub Straży Miejskiej;
- występowania gryzoni i insektów w budynkach przy ul. Zwycięstwa 56, ul. Związkowej 9, ul. Świętojańskiej 31 – zarządcy budynków zlecali specjalistycznym firmom DDD przeprowadzanie zabiegów deratyzacyjnych i dezynsekcyjnych, co potwierdzali protokołami z wykonanych prac.

W przypadku wniosków klientów dotyczących obiektów użyteczności publicznej przeprowadzano kontrole tych obiektów i w uzasadnionych przypadkach wszczynano postępowanie administracyjne – wydawano decyzje nakazujące i karano mandatami. Wydano 4 decyzje administracyjne i nałożono 4 mandaty na sumę 1 200 zł.

Obiekty użyteczności publicznej, w których prowadzono postępowanie administracyjne:

- Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy Placu Inwalidów Wojennych 5a-7 w Gliwicach;
- Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Dworcowej 62 w Gliwicach;
- Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny przy ul. Nowy Świat 5 lok. II w Gliwicach;
- Zakład kosmetyczny – Salon Urody ABACOSUM przy ul. Bytomskiej 9 w Gliwicach.

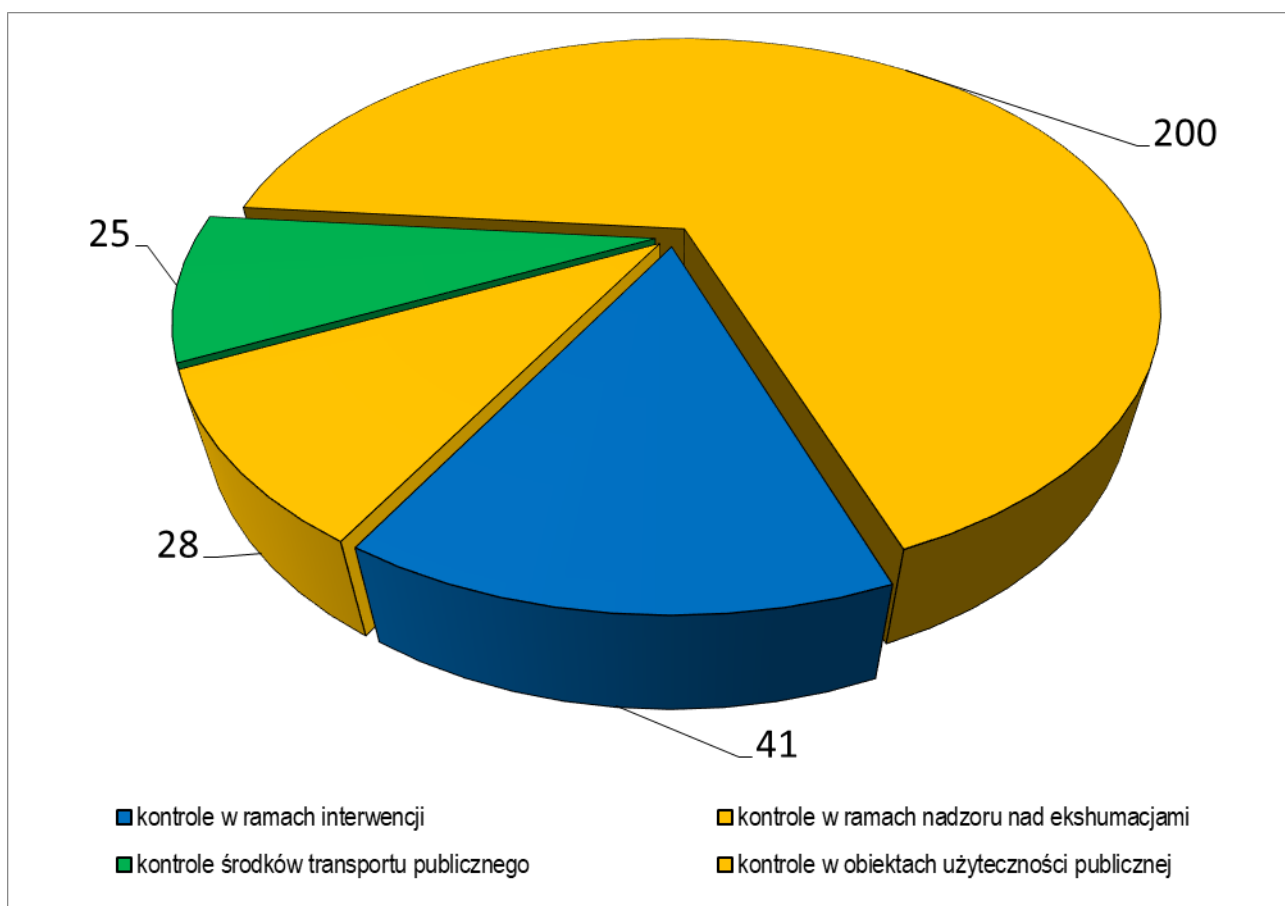
W roku 2017 kontynuowano rozpatrywanie interwencji złożonych w roku 2016:

Gabinet Odnowy Biologicznej „DUBLET” przy ul. Warszawskiej 35 w Gliwicach

W dalszym ciągu trwa realizacja decyzji z 2016r., która nakazywała zlikwidować zawilgocenia i zagrzybienia powierzchni ścian oraz odnowić powłoki malarskie we wszystkich pomieszczeniach zakładu. Na wniosek strony wydano **decyzję prolongującą** z terminem realizacji do **30.05.2018r.**

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

W bieżącym sezonie sprawozdawczym wydano **33** decyzje ekshumacyjne i nadzorowano **28** ekshumacji oraz **3**decyzje na wywóz zwłok za granicę. Ponadto wystawiono **55** opinii w formie postanowienia dotyczących przywozu zwłok z zagranicy oraz **12** opinii w sprawie organizowania imprez masowych w mieście.

Rys. 2. Działalność kontrolna w zakresie higieny komunalnej prowadzona w roku 2017 na terenie miasta Gliwice.

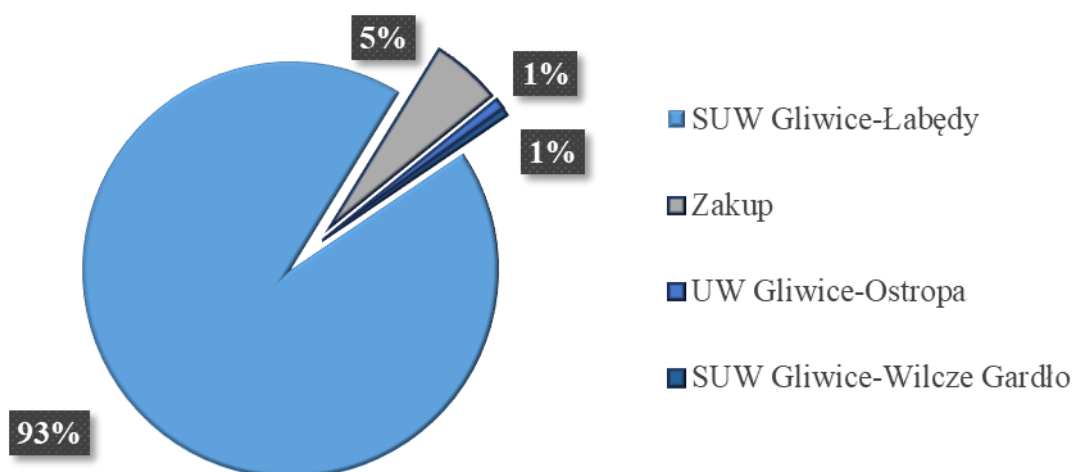
JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA

- Ludności zaopatrywana w wodę ok. 170 986 osób
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – 27113,7 m³/d
- Za dystrybucję wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach posiadające własne ujęcia głębinowe, które również kupuje wodę od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągowego S.A. Katowice.

Mieszkańcy miasta Gliwice zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Rybnickiej 47 w Gliwicach. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych tj. ujęcia Gliwice-Łabędy, Wilcze Gardło i Ostropa. Niedobory uzupełniane są wodą pochodzącą z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu napływa do Gliwic z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i Goczałkowic (ujęcie powierzchniowe).

Tab.2. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta Gliwice

Lp.	Ujęćewody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Zaopatrywanestrefy
1	SUW Gliwice-Łabędy	25276,7	Gliwice
2	SUW Gliwice-WilczeGardło	142,5	DzielnicaOstropa
3	UW Gliwice-Ostropa	230,1	DzielnicaWilczeGardło
4	Zakup	1464,4	DzielnicaSośnica

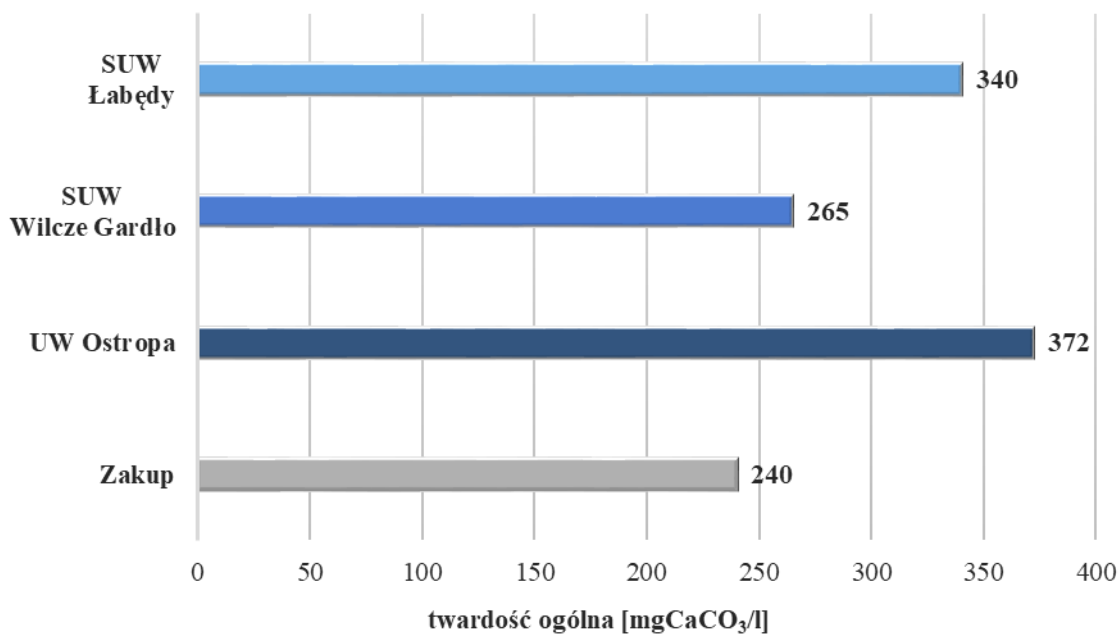

Rys. 1. Procentowy udział wody produkowanej oraz pochodzącej z zakupu na terenie Miasta Gliwice

Gliwickie ujęcia obejmują 17 studni głębinowych. Studnia nr 16 przy ul. Granicznej w Gliwicach pozostaje wyłączona od 2016r. ze względu na ponadnormatywną zawartość manganu i planowaną budowę stacji uzdatniania. Woda z 4 studni głębinowych zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice (studnia nr 8 przy ul. Dworskiej, nr 11 i nr 12 przy ul. Toszeckiej, nr 13 przy ul. Jałowcowej) spełnia warunki aktualnego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dzięki czemu może być włączana bezpośrednio do sieci. Studnia nr 10 przy ul. Tarnogórskiej posiada kontenerową stację uzdatniania wody ze względu na ponadnormatywną wartość manganu.

Dwie studnie zlokalizowane przy Ujęciu Ostropa (ul. Daszyńskiego) również podają wodę bezpośrednio do sieci miejskiej z pominięciem stacji uzdatniania. Stacja Uzdatniania Wody w Wilczym Gardle (ul. Konwalii) obejmuje dwie studnie i wyposażona jest w filtry węglowe, które mają na celu poprawę właściwości organoleptycznych wody oraz w przypadku pojawienia się fenoli ich eliminację.

W miejscowościach Rzeczyce oraz Kleszczów (gmina Rudziniec) znajdują się dwie studnie głębinowe posiadające lokalne stacje uzdatniania, których zadaniem jest redukcja żelaza. Obecnie prowadzona jest modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Kleszczowie.

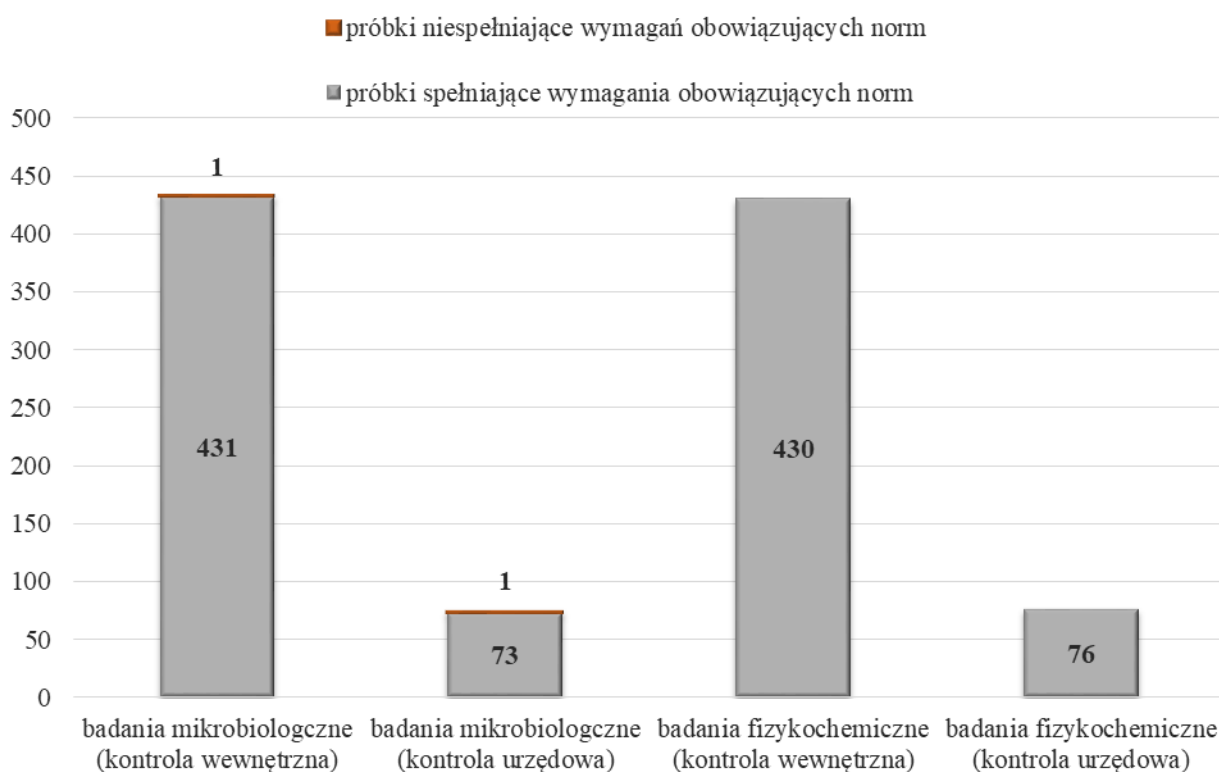
Rys.2. Średnia twardość wody [mgCaCO₃/l] na terenie Miasta Gliwice

Nadwyżka wody z tych 2 studni oraz woda z pozostałych 6 (studnia nr 4, nr 5, nr 5a w Ligocie Łabędzkiej, nr 1CZ przy ul. Ziemięcickiej, nr 2CZ przy ul. Strzelców Bytomskich, nr 4CZ przy ul. Borówkowej) są kierowane do Stacji Uzdatniania Wody Łabędy zlokalizowanej przy ul. Kanałowej w Gliwicach, gdzie prowadzony jest proces uzdatniania. Woda tłoczona jest na aeratory o średnicy 2400mm w celu utlenienia związków żelaza oraz usunięcia rozpuszczalnych gazów poprzez napowietrzenie. Następnie poddawana jest procesowi filtracji (odżelaziacze) na filtrach piaskowo-żwirowych. Woda uzdatniona po pierwszym stopniu filtracji mieszana jest z wodą ozonowaną w mieszaczu statycznym i podawana na kolumny kontaktowe. Ozonator zapewnia wymaganą dawkę ozonu, niezbędną do utlenienia zawartych w wodzie zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych. Z kolumn kontaktowych woda kierowana jest na II°filtracji w celu usunięcia manganu. Woda uzdatniona poddawana jest dezynfekcji końcowej przy użyciu lamp UV. W celu zabezpieczenia wody przed skażeniem wtórnym istnieje możliwość chlorowania końcowego. Podchloryn sodu stosowany do dezynfekcji wytwarzany jest na miejscu. Woda uzdatniona magazynowana jest w 4 zbiornikach po 3000m³ pojemności każdy. Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których

dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego urządzeń wodociągowych nie wykazały uchybień.

W ramach kontroli urzędowej zgodnie z planem działania na 2017 r. upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrali ogółem 74 próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz 76 próbek do badań fizykochemicznych.

Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach pobrało 432 próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz 430 do badań fizykochemicznych na terenie Gliwic. Badania wody prowadzone były m. in. w 33 stałych punktach monitoringowych.

Rys.3. Porównanie ilości przebadanych próbek wody pod względem parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych do ilości próbek niespełniających obowiązujących norm na terenie Miasta Gliwice.

Badania laboratoryjne wody przeznaczonej do spożycia pobranej w 2017 r. wykazały przekroczenie parametru mikrobiologicznego ogólnej w 1 próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej oraz 1 w ramach kontroli urzędowej. Ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h w ilości 157 jtk/1ml i 290 jtk/1ml świadczy o wykrytych nieprawidłowych

zmianach. W obu przypadkach Przedsiębiorstwo podejmowało natychmiastowe działania naprawcze w postaci płukania i chlorowania sieci wodociągowej, których skuteczność potwierdziły przeprowadzone badania kontrolne.

Ogólna liczba mikroorganizmów należy do wskaźników mikrobiologicznych nie mających bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, może natomiast świadczyć o dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową, nieprawidłowym procesie uzdatniania (awarii) lub złym stanie instalacji.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne, fizykochemiczne, chemiczne i organoleptyczne spełniały wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2017 r. na terenie Miasta Gliwice wniesiono 1 interwencję dotyczącą złej jakości fizykochemicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w lokalu mieszkalnym przy ul. Waliszewskiego.

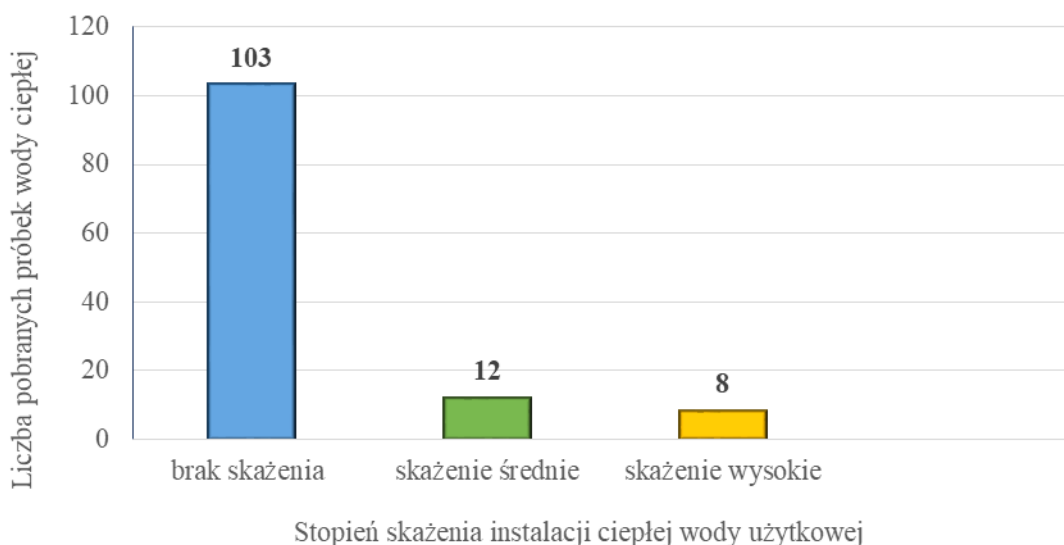
W związku z interwencją upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach w obecności osoby skarżącej się pobrali próbki wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych z kranu w kuchni oraz z kranu w łazience lokalu mieszkalnego przy ul. Waliszewskiego. Wyniki badań ww. próbek wody wykazały, że wartości wszystkich badanych parametrów mikrobiologicznych (*Escherichia coli*, bakterie grupy coli, enterokoki kałowe,) oraz organoleptycznych i fizykochemicznych (mętność, barwa, zapach, pH, przewodność właściwa, twardość ogólna, jon amonowy, azotany, azotyny, chlorki, żelazo, mangan, glin, siarczany, chlor wolny) spełniają wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1989).

Ponadto na prośbę Spółdzielni Mieszkaniowej skontrolowano jakość wody przy ul. Ratowników Górniczych w Gliwicach w związku ze skargami lokatorów na dolegliwości jelitowe. Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach pobrali próbki wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych z wytypowanych punktów poboru w strefie zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu przy ul. Pszczyńskiej w Gliwicach oraz przyłącza Pszczyńska 98-100 tj. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Pszczyńskiej, Budynek Administracji – Spółdzielnia Mieszkaniowa DONATA przy ul. Ratowników Górniczych oraz lokalu mieszkalnym przy ul. Ratowników Górniczych. Wyniki badań ww. próbek wody wykazały, że wartości wszystkich badanych

parametrów mikrobiologicznych (*Escherichia coli*, bakterie grupy coli, enterokoki kałowe) spełniają wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r., poz. 1989).

Po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych w 2017r. PPIS w Gliwicach w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015r, poz. 1989), wydał ocenę o przydatności wody do spożycia na terenie Miasta Gliwice w 2017 r.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W 2017r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w 20 obiektach. Analiza wyników badań wody ciepłej pobranej w obiektach: Dom Pomocy Społecznej OPOKA ul. Pszczyńska 100; DPS ul. Derkacza 10; DPS NAZARET ul. Odrowążów 124; Hotel Silvia, ul. Studzienna 8; Hotel Malinowski, ul. Chodkiewicza; Hotel Qubus, ul. Dworcowa; Hotel Mikulski, ul. Dąbrowskiego 24; Hotel AVA, ul. Pszczyńska 113; Pokoje Gościnne ul. Karpacka; Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o., ul. Kościuszki 1; Gliwickie Centrum Medyczne, ul. Kościuszki 29; Centrum Onkologii Instytut Im. M.C. Skłodowskiej Oddział w Gliwicach, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 13-15; Vito-MED. Sp. z o.o., ul. Radiowa 2; Szpital Miejski nr 4 Sp. z o.o., ul. Z. Starego 20 (14 obiektów) nie wykazała nieprawidłowości.

Rycina 4. Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie Miasta Gliwice pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* w zależności od oceny skażenia.

Ponadnormatywną obecność bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w instalacji ciepłej wody użytkowej sześciu obiektów. Analiza laboratoryjna 4 próbek wody pobranych z **Hotelu Łabędy przy ul. K. Marksa 11 w Gliwicach** wykazała skażenie wysokie bakteriami *Legionella sp.*, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej nr: NS/HK-4563L-16/D-102/17 z dnia 05.05.2017 r. nakazującej stronie w trybie natychmiastowym: 1. Wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badania wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny. 2. Bezzwłocznie podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionella sp.* 3. Poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Skuteczność działań naprawczych polegających m.in. na dezynfekcji termicznej i przepłukaniu instalacji wody ciepłej została potwierdzona podczas kontroli sprawdzającej. Ponowne badanie przeprowadzone po 3 miesiącach również nie wykazało nieprawidłowości.

Skażenie ciepłej wody użytkowej w 1 punkcie w stopniu wysokim oraz w 1 punkcie w stopniu średnim w **Hostelu Malinowski City przy ul. Narutowicza 23 w Gliwicach** skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej nr NS/HK-4563L-17/D-103/17 z dnia 05.05.2017r. z terminem natychmiastowego wyłączenia z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatorów przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badań wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie

warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny oraz decyzji administracyjnej nr NS/HK-4563 L-17/D-111/17 w celu doprowadzenia parametru mikrobiologicznego w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa z terminem wykonania do dnia 05.06.2017r.. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała niewykonanie zarządzeń ww. decyzji terminowej. W związku z powyższym wystosowano upomnienie (NS/HK-4563L-17/D-111/17/3360/RP/U-24/0413/2017 z dn.27.06.2017r.). Ponowna kontrola wykazała utrzymujące się skażenie instalacji. Dnia 02.08.2017r. wydano postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia w wysokości 300zł. Po podjęciu przez zarządcę skutecznych działań naprawczych polegających na dezynfekcji termicznej oraz płukaniu instalacji ciepłej wody użytkowej przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* z wymaganiami określonymi w przepisach prawa. Po upływie 3 miesięcy przeprowadzono badania kontrolne, które wykazały niewielkie przekroczenie (skażenie średnie w 1 punkcie) bakteriami *Legionella sp.*, co będzie skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej w 2018r.

Analiza próbek wody ciepłej pobranych w **Hotelu Diament Economy przy ul. Zwycięstwa 42** w Gliwicach wykazała przekroczenie dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella sp.* w 1 próbce wody w stopniu wysokim oraz w 2 próbkach w stopniu średnim, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej nr: NS/HK-4563L-44/D-238/17 z dnia 21.12.2017r. nakazującej stronie: 1.Wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazience i perlatory przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badania wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny; 2.Bezzwłocznie podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionellasp.*; 3. Poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej.

Takie samo skażenie stwierdzono w próbkach wody ciepłej pobranych w **Hotelu Diament Plaza przy ul. Zwycięstwa 30 w Gliwicach**, czego konsekwencją było wydanie decyzji administracyjnej nr: NS/HK-4563L-43/D-237/17 z dnia 21.12.2017r. z tymi samymi zarządzeniami. Zgodnie z pismem zarządcy obiektów wyłączono z eksploatacji urządzenia prysznicowe i perlatory oraz podjęto natychmiastowe działania naprawcze r. Termin kontroli sprawdzającej ustalono na początek stycznia 2018 r.

W 3 próbkach wody pobranych z instalacji ciepłej wody użytkowej **Hotelu Arsenał przy ul. Zawadzkiego 68 w Gliwicach** stwierdzono średnie skażenie bakteriami *Legionella sp.*

Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych na wniosek strony wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego *Legionella* sp. z wymaganiami określonymi w przepisach prawa. W związku z powyższym w dniu 06.07.2017 r. wydano decyzję nr NS/HK-432-D-141/17 umarzającą postępowanie administracyjne wszczęte zawiadomieniem w części dotyczącej wydania decyzji administracyjnej nakazującej stronie wykonanie obowiązków.

Badanie wody ciepłej przeprowadzone w **Hospicjum Miłosierdzia Bożego przy ul. Daszyńskiego 31** w Gliwicach wykazało skażenie bakteriami *Legionella* sp.

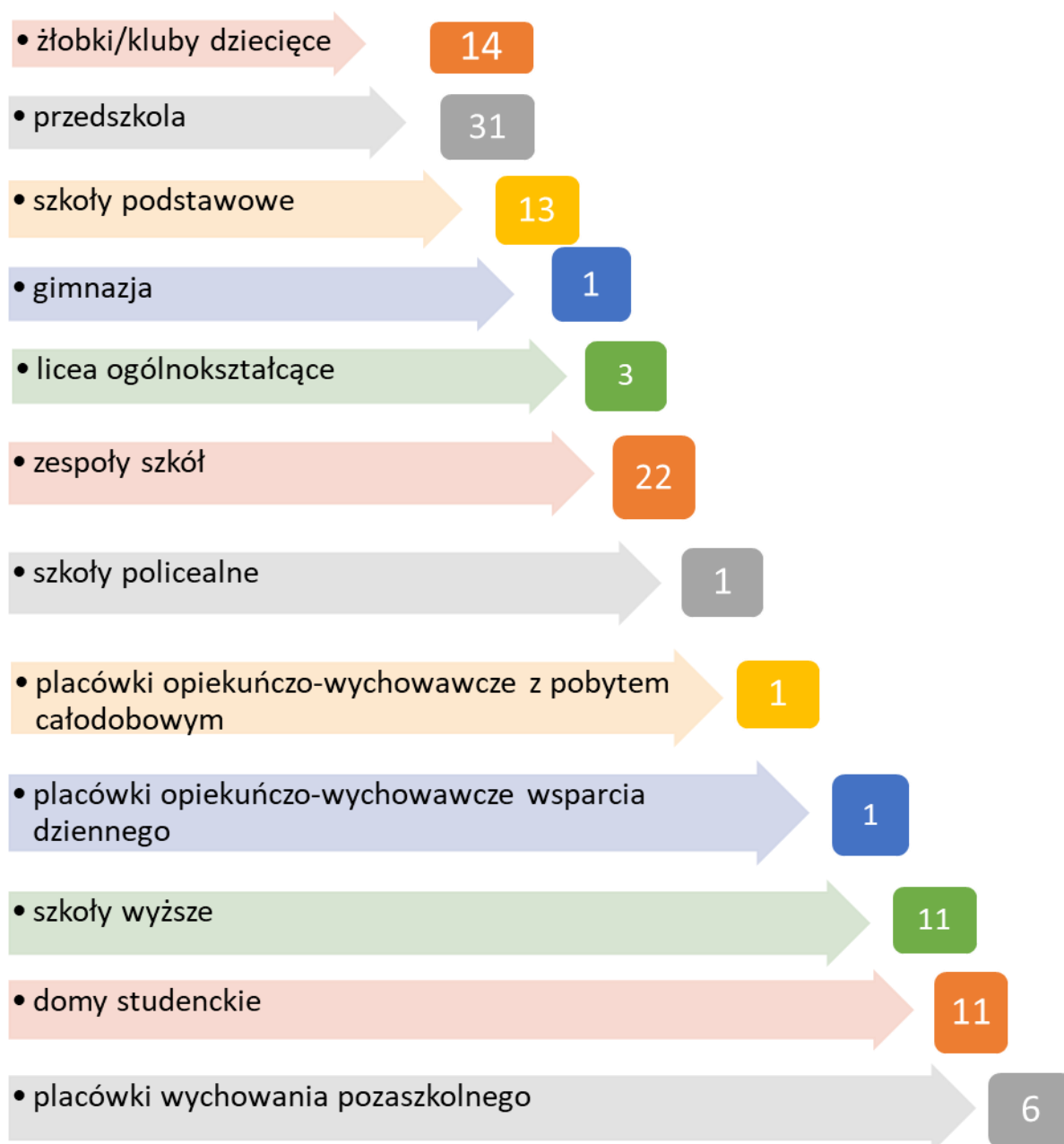
W 1 próbce w stopniu wysokim oraz w 1 próbce w stopniu średnim. W związku z powyższym w dniu 25.07.2017r. PPIS w Gliwicach wydał decyzję administracyjną nr NS/HK-4563L-27/D-149/17 z terminem natychmiastowym wyłączenia z eksploatacji urządzeń prysznicowych do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań wody ciepłej, przy zapewnieniu odpowiednich warunków osobom korzystającym w zakresie utrzymania higieny. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych na wniosek strony wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego *Legionella* sp. z wymaganiami określonymi w przepisach prawa. W związku z powyższym w dniu 04.09.2017 r. wydano decyzję nr NS/HK-4563L-27/D-185/17 umarzającą postępowanie administracyjne wszczęte zawiadomieniem w części dotyczącej wydania decyzji administracyjnej nakazującej stronie wykonanie obowiązków.

WNIOSKI ORAZ INNE INFORMACJE OBRAZUJĄCE STAN SANITARNY OBSZARU NADZOROWANEGO PRZEZ PPIS W GLIWICACH

1. W ramach realizacji II edycji Kampanii edukacyjnej „*Mam świadomość, jak być zdrowym*” oraz unijnego Projektu 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych i ogółu społeczeństwa z zakresu prewencji (HCV, HBV, HIV) i kampanii społecznej „HCV Jestem Świadom” przedstawiciele PPIS w Gliwicach rozpowszechniali materiały edukacyjne wśród właścicieli zakładów strefy „beauty”, co wpłynęło na poprawę warunków higienicznych przy świadczeniu usług w tych zakładach.
2. Mieszkańcy miasta Gliwice są zaopatrywani w wodę do spożycia o odpowiedniej jakości.

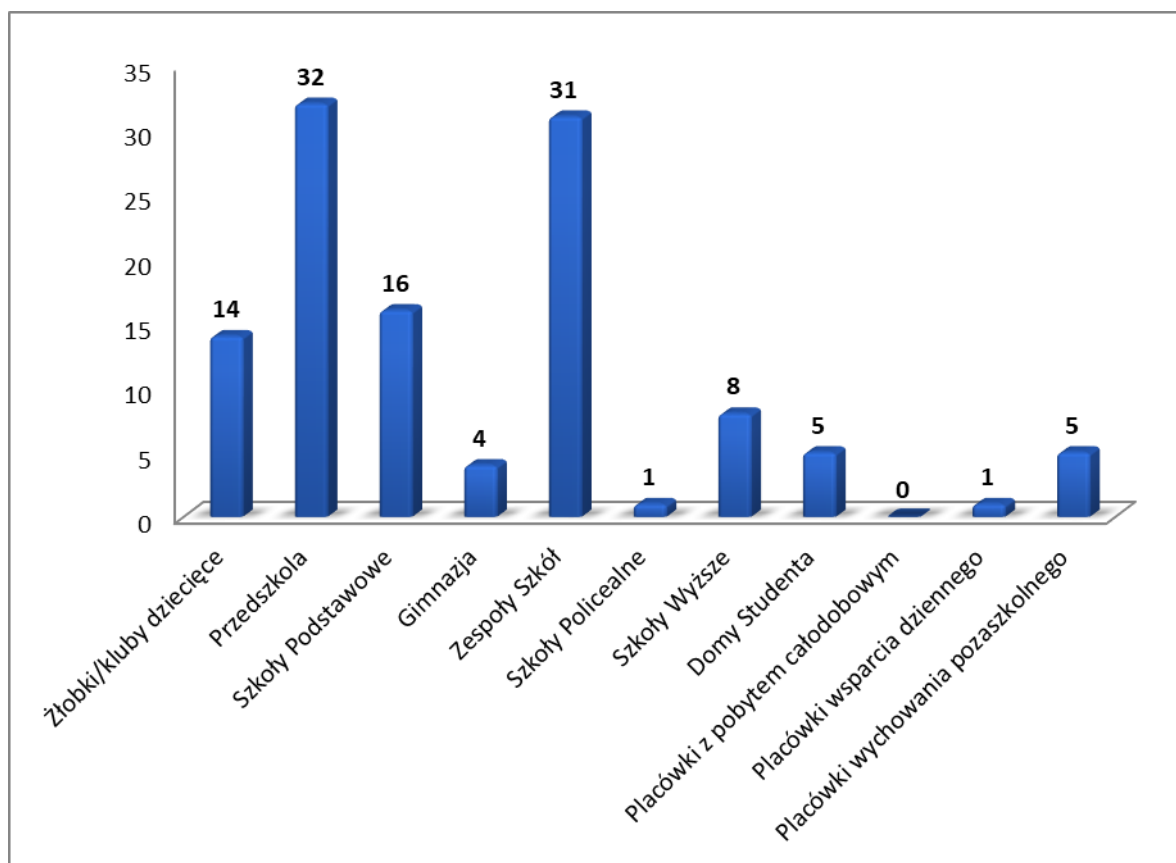
OCENA STANU SANITARNEGO w zakładach nauczania i wychowania miasta Gliwice za rok 2017

W roku 2017 Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorowała 115 placówek nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Rys. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Gliwice.

W roku sprawozdawczym 2017 Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadziła 117 kontroli w zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Rys.2. Placówki skontrolowane na terenie miasta Gliwice.

W roku sprawozdawczym przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. nadzór nad pracowniami chemicznymi,
4. ocena dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do wzrostu dzieci,
5. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
6. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
7. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
8. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
9. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,

10.nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego w 3 obiektach:

1. Przedszkole Nr 28 wchodzące w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Nr 4 Gliwice, ul. Obrońców Pokoju 4 – mandat na kwotę 100 złotych za nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli tj.
- niezachowanie zasad higieny podczas leżakowania.
2. Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko” Gliwice, ul. Magnolii 1 a – mandat na kwotę 200 złotych za nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli tj.
- nie zapewniono bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu dzieci w placówce (w pomieszczeniach sanitarnych przechowywane zabawki, zły stan urządzeń sanitarnych).
3. Punkt Przedszkolny „Akademia Malucha” Gliwice, ul. Wiejska 30 – mandat na kwotę 100 złotych za nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli tj.
- brak wyraźnego oznakowania leżaków w sposób umożliwiający identyfikację dzieci, które z nich korzystają.

Ponadto w celu poprawy stanu technicznego wydano 3 decyzje administracyjne w placówkach:

1. Szkoła Podstawowa Nr 2 Gliwie, ul. Goździkowa 2,
2. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 8 Gliwice, ul. Okrzei 16,
3. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 7 Gliwice, ul. Ligonias 36.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2017 r. wydano 4 decyzje administracyjne zmieniające termin:

1. Politechnika Śląska Wydział Chemiczny Gliwice, ul. Strzody 5-9 (2016 r.),
2. Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Pol. Śląskiej, Gliwice, ul. Akademicka 16 (2012 r.),

3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 8 im. Olimpijczyków Polskich, Gliwice, ul. Syriusza 30 (2013r.),
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4 Gliwice, ul. Orłąt Śląskich 25 (2008 r.).

Obiekty, w których toczy się postępowanie administracyjne z lat ubiegłych:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 Gliwice, ul. Płocka 16 (2011 r.),
2. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 8 Gliwice, ul. Okrzei 16 (2017 r.),
3. Szkoła Podstawowa Nr 9 Gliwice, ul. Sobieskiego 14 (2016 r.),
4. Szkoła Podstawowa Nr 29 Gliwice, ul. Staromiejska 24 (2015 r.)

W bieżącym roku kalendarzowym PPIS w Gliwicach zakończył postępowanie administracyjne w 4 placówkach oświatowych. Są to:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 13 Gliwice, ul. Gomułki 16 a (2009 r.),
2. Gimnazjum Nr 1 Gliwice, ul. Ks. Ziemowita 12 (2013 r.),
3. Szkoła Podstawowa Nr 11 Gliwice, ul. Poczтовая 31 (2014 r.),
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3 Gliwice, ul. Wróblewskiego 9 (2013 r.).

Ponadto w 2017 r. zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Gliwice z dnia 30.03.2017 r. Gimnazjum Nr 4 im. J. Pukowca w Gliwicach, ul. Asnyka 36 zostało włączone do Zespołu Szkolno - Przedszkolnego Nr 3 w Gliwicach ul. Żwirki i Wigury 85. W tej sytuacji decyzja stała się bezprzedmiotowa.

CIEPŁA BIEŻĄCA WODA W POMIĘSZCZENIACH SANITARNYCH DLA UCZNIÓW

Na terenie miasta Gliwice we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz środki higieny osobistej.

Ponadto prawidłowo przechowywano środków czystości i dezynfekujące.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej (Dz.U. Nr 6 z 2003r. poz. 69 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników

i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że na 30 szkół skontrolowanych:

- 29 szkół zapewniło warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN,
- 1 szkoła nie zapewniła warunków uczniom na pozostawienie w szkole części podręczników
i przyborów tj. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 3, Gliwice, ul. Wróblewskiego 9 (obecnie II Liceum Ogólnokształcące).

W związku z powyższym zobligowano dyrekcję szkoły do zapewnienia prawidłowych warunków pozostawienia w szkole podręczników i przyborów szkolnych.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Gliwic stwierdzono, że na 31 skontrolowanych obiektów, 30 placówek posiada gabinety do własnej dyspozycji.

W 1 szkole opieka medyczna jest świadczona poza terenem placówki tj.: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego, Gliwice, ul. Chudoby 10.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2017 Sekcja NS/HDM podczas kontroli planowych w żłobkach i przedszkolach zwracała w dalszym ciągu szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI PRZEDSZKOLNYCH I SZKOLNYCH DO WZROSTU DZIECI

W roku 2017 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli przedszkolnych w 8 przedszkolach, tj.:

1. Przedszkole Miejskie Nr 3 Gliwice, ul. Grottgera 23a,
2. Przedszkole Miejskie Nr 18 Gliwice, ul. Brzozowa 50,
3. Przedszkole Miejskie z Oddziałami Integracyjnymi Nr 21 Gliwice, ul. Górnych Wałów 19,
4. Przedszkole Miejskie Nr 22 Gliwice, ul. Żeromskiego 26,
5. Przedszkole Miejskie Nr 33 Gliwice, ul. Wiślana 12 (Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 1 Gliwice ul. Młodopolska 4),
6. Przedszkole Niepubliczne „Chatka Puchatka” Gliwice, ul. Ossowskiego 8,
7. Przedszkole „Animator” Gliwice, ul. Sikorskiego 132,
8. Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka” Gliwice ul. Studzienna 1.

Na 26 przebadanych oddziałów nieprawidłowości stwierdzono w 12 oddziałach.

Na ogólną liczbę 471 przebadanych przedszkolaków stwierdzono, że 62 siedzi nieprawidłowo (co stanowi 13,16 %).

Natomiast ocenę dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii przeprowadzono w 2 szkołach podstawowych:

1. Szkoła Podstawowa Nr 9 Gliwice, ul. Sobieskiego 14,
2. Szkoła Podstawowa Nr 11 Gliwice, ul. Poczтова 31.

Na ogólną liczbę 87 przebadanych uczniów (5 oddziałów) stwierdzono, że w 3 oddziałach 39 uczniów siedzi nieprawidłowo (co stanowi 44,83 %).

Ocenę dostosowania mebli przedszkolnych i szkolnych do zasad ergonomii przeprowadzono w 8 Zespołach Szkolno – Przedszkolnych:

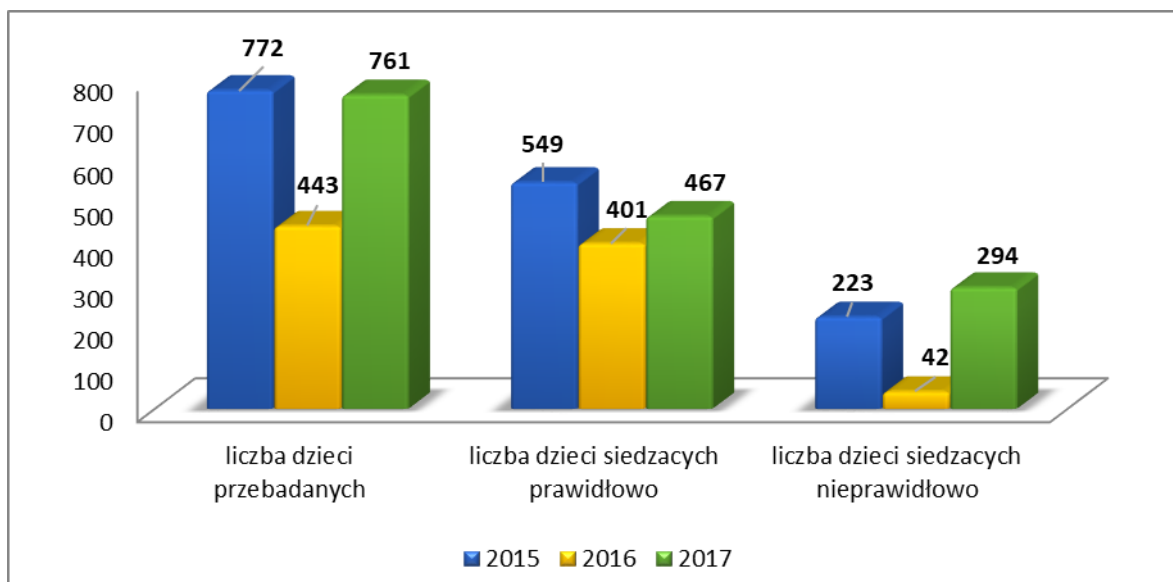
1. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 2 Gliwice, ul. Kopernika 63,
2. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 3 Gliwice, ul. Żwirki i Wigury 85,
3. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 5 Gliwice, ul. Kozielska 39,
4. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 6 Gliwice, ul. Robotnicza 6,
5. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 7 Gliwice, ul. Ligonia 36,

6. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 8 Gliwice, ul. Okrzei 16,
7. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 9 Gliwice, ul. Wrzosowa 14,
8. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 10 Gliwice, ul. J. Śliwki 8.

Na ogólną liczbę 761 przebadanych dzieci (40 oddziałów) stwierdzono, że w 28 oddziałach 294 uczniów siedzi nieprawidłowo (co stanowi 38,63 %).

Cykliczne badania wykazują, iż sytuacja ulega znacznej poprawie, ale w dalszym ciągu nie jest satysfakcjonująca. Placówki są sukcesywnie doposażone w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach, dostosowane do zasad ergonomii i posiadające stosowne certyfikaty.

Analizę porównawczą za lata 2015-2016-2017 obrazuje poniższy wykres.

Rys. 3 Ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych na terenie Gliwic w szkołach funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach.

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w:

- 10 szkołach podstawowych w 163 oddziałach,
- 3 gimnazjach w 38 oddziałach,
- 17 zespołach szkół w 326 oddziałach.

Nieprawidłowości stwierdzono w 3 szkołach podstawowych oraz w 1 zespole szkół.

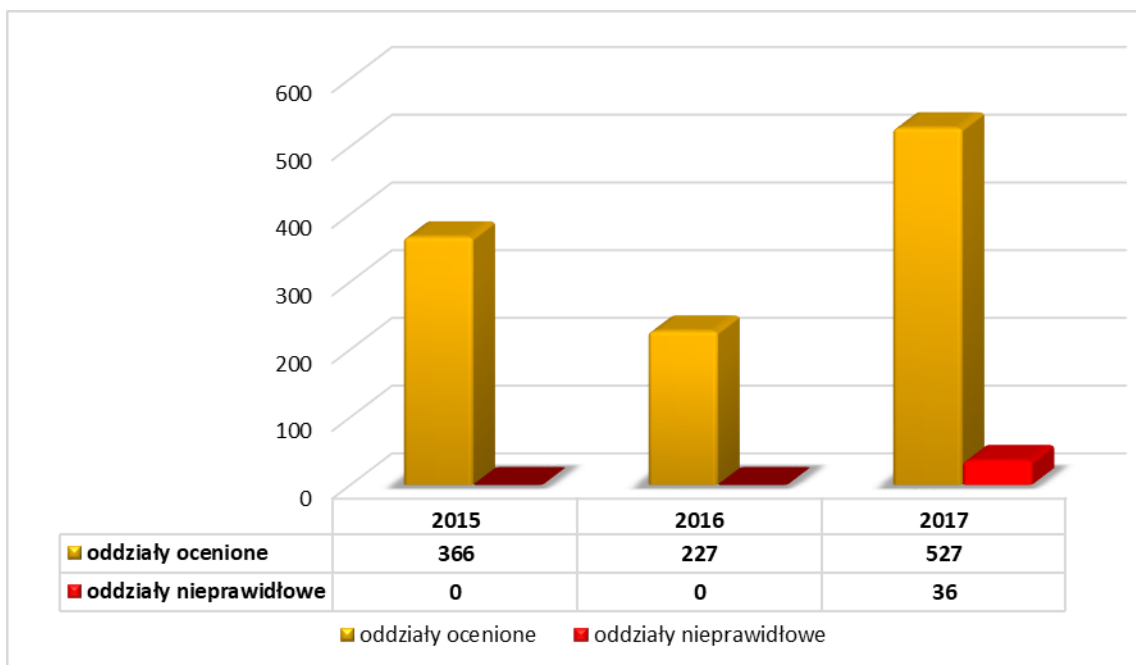
Analiza wykazała, że na 163 skontrolowane oddziały w szkołach podstawowych w 32 stwierdzono nieprawidłowości.

Higieniczna ocena wykazała, że w 326 skontrolowanych oddziałach zespołów szkół stwierdzono nieprawidłowości w 4 oddziałach.

Higieniczna ocena wykazała, że w 38 skontrolowanych oddziałach gimnazjum nie stwierdzono nieprawidłowości.

Rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny.

Podane dane obrazuje poniższy wykres:

Rys. 4 Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych.

NADZÓR NAD STOSOWANIEM NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że w 11 szkołach znajduje się 309,91 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach.

W niewielkiej liczbie dawnych szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zajęcia z chemii prowadzi się wyłącznie teoretycznie lub w formie pokazu.

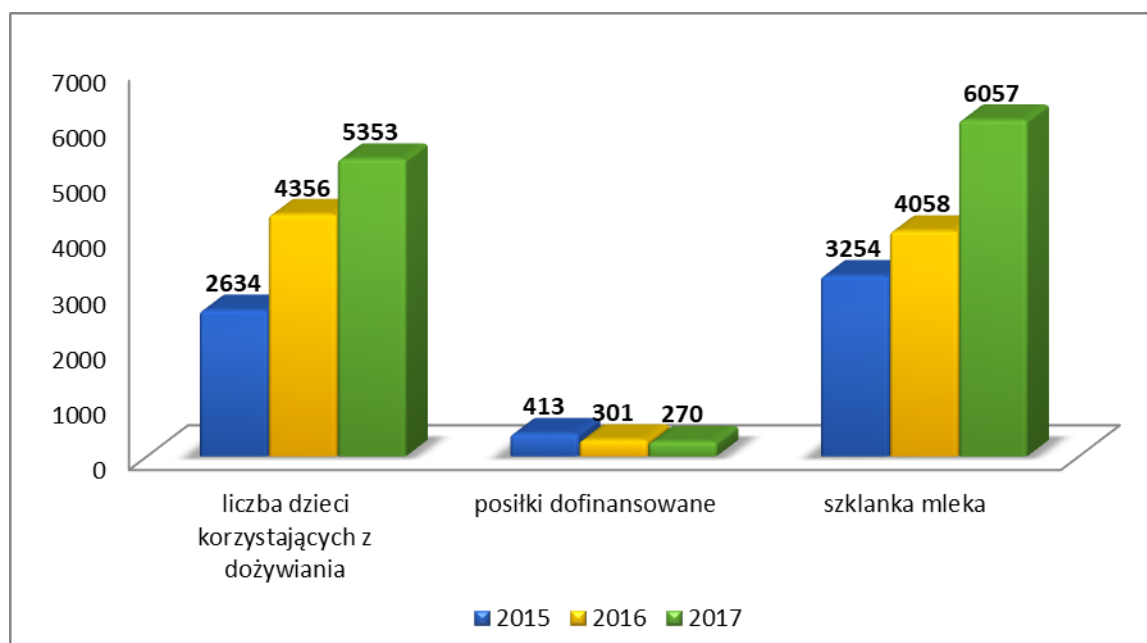
DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic 30 szkół prowadziło dożywianie. Z obiadów dwudaniowych w 30 placówkach korzystało ogółem 5353 uczniów. Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych wyniosła 270. W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się liczba posiłków dotowanych.

Akcję „Szkłanka mleka” w roku 2017 prowadziło 21 placówek i skorzystało z niej 6057 uczniów.

W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił wzrost liczby dzieci biorących udział w tej akcji, co świadczy o tym, że cieszyła się ona większym zainteresowaniem.

Podane dane obrazuje poniższy wykres (Rys.5).

Rys. 5 Liczba dzieci korzystających z dożywiania.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA

W 2017 roku na terenie Gliwic przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 2 placówkach.

Wzorem lat ubiegłych do pomiarów oświetlenia wytypowano szkoły, w których problem nieprawidłowego oświetlenia był już zauważalny podczas kontroli bieżących, a także sygnalizowany przez dyrekcje placówek. Zakres prac obejmował wykonanie pomiarów natężenia oświetlenia światłem elektrycznym oraz wyznaczenie równomierności oświetlenia na powierzchni blatu ławek.

Pomiary zostały wykonane przez Laboratorium Akredytowane - Oddział Laboratoryjny tutejszej Stacji, Sekcja Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Zabrze, ul. 3-go Maja 64 w niżej wymienionych obiektach:

Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 13 (obecnie Szkoła Podstawowa Nr 27, Gliwice Gomułki 16 a).

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia oraz równomierności oświetlenia w 23 salach zajęć w tym w 1 pracowni komputerowej.

Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 3 salach zajęć w tym w 1 sali komputerowej.

Równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy we wszystkich salach zajęć.

Gliwickie Towarzystwo Szkolne Gliwice, ul. Robotnicza 4.

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia oraz równomierności oświetlenia w 17 salach zajęć w tym w 1 pracowni komputerowej.

Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 16 salach zajęć w tym w 1 sali komputerowej.

Równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy we wszystkich salach zajęć.

INTERWENCJE

W 2017 roku na terenie Gliwic przeprowadzono 2 kontrole doraźne w związku ze zgłoszonymi do PPIS interwencjami dotyczącymi:

1. Bawialnia dla dzieci - FORUM Gliwice, ul. Lipowa 1.

W 2017r. wpłynęła do Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Gliwicach petycja dotycząca wszawicy w pomieszczeniach sali zabaw dla dzieci w Centrum Handlowym Forum w Gliwicach. Przez upoważnionych pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach, Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży została przeprowadzona kontrola doraźna, która wykazała, iż w pomieszczeniach sanitarnych nie zapewniono bieżącej ciepłej wody. Wg oświadczenia właściciela brak ciepłej wody spowodowany jest awarią bojlera, która była zgłaszana do administratora obiektu tj. Forum. PPIS zobowiązał właściciela do pisemnego poinformowania o usunięciu awarii.

W dniu kontroli pomieszczenia oraz urządzenia sanitarne utrzymane były w należytej czystości i porządku. Środki higieny osobistej dostępne. Sprzęt i wyposażenie sali zabaw w dobrym stanie technicznym. Okazano certyfikaty na zabawki. Badania lekarskie pracowników sali zabaw aktualne. Właściciel obiektu przedstawił protokół wykonania prac porządkowych i dezynfekcji wyposażenia sali zabaw.

Interwencję uznano za bezzasadną.

2. Przedszkole Miejskie Nr 17 Gliwice, ul. Andromedy 36 wchodzące w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Nr 2 Gliwice, ul. Kopernika 63.

W 2017 r. przeprowadzono kontrolę doraźną, w związku z wpłynięciem do PSSE w Gliwicach interwencji na nieprawidłowości (grzyb na ścianie) w sali zajęć na parterze w pawilonie B ww. przedszkola. Kontrola wykazała zacieki na ścianie i suficie o powierzchni

ok. 1 m². Ww. nieprawidłowość została wykazana już podczas kontroli planowej w kwietniu 2017 r., a dyrekcja została zobowiązana do jej usunięcia. W/w miesiącu bieżącego roku do PPIS w Gliwicach wpłynęło pismo wyjaśniające informujące, iż zacieki zostaną usunięte w czasie remontu w okresie wakacyjnym (natomiast nie wpłynęło pismo informujące o wykonaniu zalecenia).

Według oświadczenia dyrektora zalecenie zostało wykonane, natomiast podczas obfitych opadów deszczu pod koniec września ponownie powstał zacieki.

Aktualnie trwa remont mający na celu zabezpieczenie tarasu na okres jesienno – zimowy natomiast kapitalny remont planowany jest na rok 2018. Dzieci odizolowano od frontu robót. Stan sanitarny pomieszczeń przedszkolnych w dniu kontroli – prawidłowy.

Zobowiązano dyrekcję do poinformowania PPIS w Gliwicach o wykonaniu zalecenia.

W związku z powyższym interwencję uznano za zasadną.

ZAMIERZENIA PRZEPROWADZONE ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GIS

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

Na terenie miasta Gliwice w okresie ferii zimowych zostały skontrolowane 24 turnusy półkolonii,

w których udział wzięło 1232 uczestników. Z posiłków skorzystało 1157 dzieci.

Natomiast w czasie wakacji skontrolowano 20 turnusów wypoczynku dla dzieci i młodzieży,

w których udział wzięło 749 dzieci. Z posiłków skorzystało 660 dzieci.

Przeprowadzone na terenie Gliwic kontrole wypoczynku zimowego i letniego nie wykazały nieprawidłowości.

W porównaniu do roku ubiegłego z posiłków podczas trwania wypoczynku letniego skorzystała większa liczba dzieci.

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2017/2018

Pracownicy Sekcji NS/HDM na terenie miasta Gliwice przeprowadzili 6 kontroli planowych

z przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

1. Szkoła Podstawowa Nr 14 Gliwice, ul. Jedności 35,
2. Szkoła Podstawowa „Filomata” Gliwice, ul. Pszczyńska 22,
3. Zespół Szkolno - Przedszkolny Nr 1 Gliwice, ul. Kilińskiego 1,
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 Gliwice, ul. Kozielska 1 a,
5. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 Gliwice, ul. Płocka 16,
6. Zespół Szkół Ewangelickiego Towarzystwa Edukacyjnego Gliwice, ul. Franciszkańska 5.

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2017 / 2018 obejmował:

- malowanie ścian w salach zajęć,
- malowanie pomieszczeń sanitarnych,
- malowanie korytarzy,
- wymianę instalacji elektrycznej,
- utwardzenie nawierzchni placu zabaw.

Z informacji uzyskanych drogą elektroniczną w jednej placówce prace przygotowawczo – remontowe przedłużyły się tj.:

- Gimnazjum Nr 10 Gliwice, ul. Lipowa 29 (od dnia 01.09.2017 r. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 12),
(remont pomieszczeń sanitarnych - termin zakończenia prac 30.09.2017 r.).

Placówki oświatowe na terenie miasta Gliwice zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2017 / 2018.

DODATKOWE INFORMACJE

W 2017 roku w obiektach na terenie Gliwic PPIS w Gliwicach uruchomił na prośbę stron, na okres jednego roku bądź dwóch lat dodatkowe oddziały przedszkolne, ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne występujące na naszym terenie tj.:

1. Przedszkole Niepubliczne „Niezapominajka” Gliwice, ul. Damrota 10 B,

2. Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 1 (budynek Szkoły Podstawowej Nr 14 Gliwice, ul. Jedności 35 wchodzącej w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 14 Gliwice),
3. Zespół Przedszkoli Miejskich Nr 1 (Przedszkole Miejskie Nr 42) Gliwice, ul. Młodopolska 4 (dalsze funkcjonowanie),
4. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 5 Gliwice, ul. Kozielska 39 (dalsze funkcjonowanie),
5. Przedszkole Miejskie Nr 34 Gliwice wchodzące w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Nr 9 Gliwice, ul. Wrzosowa 14 (dalsze funkcjonowanie),
6. Szkoła Podstawowa Nr 32 Gliwice wchodząca w skład Zespołu Szkolno – Przedszkolnego Nr 9 Gliwice, ul. Wrzosowa 14,
7. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 10 (Przedszkole Miejskie Nr 36) Gliwice, ul. Sztabu Powstańczego 56 c (dalsze funkcjonowanie).

W 2017 r. powstały 3 nowe obiekty:

1. Żłobek „Gwiazdolandia” Gliwice, ul. Paderewskiego 56,
2. Żłobek Gliwice, ul. Fornalska 10,
3. Politechnika Śląska Dom Studenta „Sezam” Gliwice, ul. Pszczyńska 89 A.

W związku z reformą systemu oświaty od września 2017 roku na terenie miasta Gliwice zaszły zmiany w ewidencji placówek :

1. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi Nr 6 Gliwice, ul. Jasnogórska 15-17 (powstała z Gimnazjum Nr 3 Gliwice),
2. Szkoła Podstawowa Nr 27 Gliwice, ul. Gomułki 16 a (powstała z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 13),
3. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 11 Gliwice, ul. Tarnogórska 59 (powstał z Przedszkola Miejskiego Nr 3 Gliwice, ul. Grottgiera 23 a i Szkoły Podstawowej Nr 7 Gliwice, ul. Tarnogórska 59),
4. Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 12 Gliwice, ul. Lipowa 29 (powstał z Gimnazjum Nr 10, a w skład wchodzi Przedszkole Miejskie Nr 7 Gliwice, ul. Tarnogórska 107 i Szkoła Podstawowa Nr 15 Gliwice, ul. Lipowa 29),
5. I Liceum Ogólnokształcące Dwujęzyczne Gliwice, ul. Zimnej Wody 8 (powstało z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 10),

6. II Liceum Ogólnokształcące Gliwice, ul. Wróblewskiego 9 (powstało z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 3),
7. V Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi Gliwice, ul. Górnych Wałów 29 (powstało z Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 11),
8. Politechnika Śląska Kolegium Nauk Społecznych i Filologii Obcych Gliwice, ul. Hutnicza 9 – 9 A (powstała po połączeniu Politechnika Śląska Kolegium Języków Obcych Gliwice oraz Politechnika Śląska Kolegium Pedagogiczne Gliwice).

Ponadto:

1. Szkoła Podstawowa Nr 14 Gliwice, ul. Jedności 35 weszła w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 14 Gliwice, ul. Przedwiośnie 2,
2. Szkoła Podstawowa Nr 7 Gliwice, ul. Tarnogórska Nr 7 weszła w skład Zespołu Szkolno- Przedszkolnego Nr 11, ul. Tarnogórska 59,
3. Szkoła Podstawowa Nr 23 Gliwice , ul. Sikornik 1 weszła w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 5, ul. Sikornik 34.

W 2017 roku PPIS nie wyraził zgody na dalsze funkcjonowanie dodatkowego oddziału w Przedszkolu Nr 34 ul. Chatka Puchatka 9 wchodzącego w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 9, ul. Wrzosowa 14.

PODSUMOWANIE

Na terenie Gliwic stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych przez PPISw Gliwicach oraz kolejnymi etapami termomodernizacji budynków.

Ponadto przeprowadzane są remonty kapitalne bloków sportowych, pomieszczeń zajęć lekcyjnych, pomieszczeń sanitarnych, boisk szkolnych.

Jednak w dalszym ciągu na terenie placówek oświatowo – wychowawczych Gliwic nie można wyegzekwować toczących się z lat poprzednich postępowań administracyjnych (w 4 obiektach toczy się postępowanie administracyjne). Trudności, jakie odnotowano

w roku 2017 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi na terenie Gliwic to przede wszystkim opieszałość w realizacji postępowań administracyjnych, dotyczące remontów szatni przy blokach sportowych, pomieszczeń sanitarnych, korytarzy, sal lekcyjnych oraz terenu wokół szkoły.

PPIS w Gliwicach tylko w części obiektów przedszkolnych wyraził czasową zgodę na prośbę stron na utworzenie dodatkowych oddziałów przedszkolnych. Tworzące się nowe oddziały przedszkolne nie mogą wpływać na pogorszenie warunków bytowych dzieci przebywających w przedszkolu i być przyczyną zwiększonej zachorowalności i wypadkowości wśród dzieci.

Problemem, który utrudnia pracę Inspekcji Sanitarnej jest brak zapewnienia dzieciom właściwych zgodnych z Polską Normą higienicznych warunków dotyczących dostosowania mebli edukacyjnych (krzesel, stolików) do zasad ergonomii. W części placówek w dalszym ciągu meble są niedostosowane do wzrostu dzieci mimo, iż placówki nabywają nowe ergonomiczne wyposażenie do sal lekcyjnych.

Ponadto w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w placówkach w zakresie przeciwdziałania chorobom (wszawica, świerzb), z uwagi na częste zgłaszanie problemu w tym zakresie.

Powtarzającym się problemem w placówkach oświatowych na terenie Gliwic, jest również nieprawidłowe oświetlenie w pomieszczeniach lekcyjnych.

W 2017 r. odnotowano, że natężenie oświetlenia we wszystkich pomieszczeniach lekcyjnych poddanych badaniom w 47,5 % jest niezgodne z normą.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY NA OBSZARZE MIASTA GLIWICE

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W mieście Gliwice w roku 2017 wydano 4 opinie sanitarne dla projektu dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W Gliwicach niemalże w 99 % powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 13400 ha. Wydane 4 opinie dotyczyły łącznej powierzchni 607,27 ha co stanowi 4,53% ogólnej powierzchni miasta. Powyższe opinie dotyczyły następujących zagadnień:

- Dla obszaru położonego w rejonie ul. Pszczyńskiej, Pocztowej, Płażyńskiego tj. w części zabudowy przemysłowej miasta ustalono uzupełniające funkcje tj. tereny zabudowy usługowej, tereny usługowo - produkcyjne, dróg publicznych z zakazem sytuowania obiektów zawsze znacząco oddziałujących na środowisko.
- Dla obszaru położonego w środkowo - zachodniej części miasta w projekcie planu dla już zagospodarowanego terenu ustalono uzupełniające funkcje dla mieszkalnictwa, usług i komunikacji.
- W związku z realizacją uchwały Rady Miasta Gliwice z 18 grudnia 2014r sporządzony został plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru „dzielnicy Stare Gliwice” na terenach przemysłowych w otoczeniu fabryki OPLA na obszarze ok. 267,00 ha tworzone są warunki dla uporządkowania i uzupełnienia zagospodarowania terenu dzielnicy Stare Gliwice.
- Dla ponownie rozpatrywanego planu w obszarze między ul. Portową, Aleją Jana Nowaka Jeziorańskiego i Starogliwicką obejmującym obszar ok 290,00 ha w północnej części Gliwic ustala się ponowne przeznaczenie tego terenu dla rozmieszczenia inwestycji celu publicznego, terenów aktywności gospodarczej, obiektów produkcyjnych i rozbudowy układu komunikacyjnego.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla miasta Gliwice wydano **17** opinii dotyczących uzgodnień obiektów przemysłowych tj. budynki przemysłowe, hale magazynowe, budynki produkcyjne itp., **2** - opinie dla inwestycji związanych z gospodarką odpadami, dla składowisk odpadów - **2** opinie, dla lądowisk i lotnisk - **2**, dla inwestycji drogowych - **2**, zabezpieczenia p - powodziowego - **1** opinia, dla modernizacji i rozbudowy sieci ciepłowniczej - **1**, dla rozbudowy osiedla mieszkaniowego -**1** opinia.

Jedną z ciekawszych ww. inwestycji jest przystosowanie istniejącego lotniska trawiastego w Gliwicach na potrzeby lądowiska dla małych samolotów biznesowych z uwzględnieniem utwardzonego pasa i zmianą zaplecza.

Pewnych zmian dokonuje się na terenie składowiska odpadów wyodrębniając strefę kompostowni.

Stwierdza się, że wpływające wnioski dot. budynków i hal przemysłowych usytuowanych na terenie KSSE Gliwice w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo.

W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych. Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2017 dla miasta Gliwice uzgodniono **13** projektów przedłożonych przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła głównie:

- zmian sposobu użytkowania lokali mieszkalnych na lokale usługowo-handlowe,
- obiekty niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej,
- obiektów zamkniętej służby zdrowia-modernizacje
- zakładów fryzjersko kosmetycznych,
- sklepów,
- lokale gastronomiczne.

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wentylacji, wodnej i kanalizacyjnej. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2017 wydano dla miasta Gliwice **172** opinie dopuszczeniowe. Wszystkie obiekty odebrane były za pierwszym razem. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw. PPIS w Gliwicach przyjął **1** zgłoszenie interwencyjne na działalność bawialni dla dzieci przy ul. Świętojańskiej, gdzie miał miejsce wypadek. Po dokonaniu oględzin z sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży sprawę przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gliwicach. Zgłoszenia dokonali rodzice dla stanu urządzeń bawialni mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo uczestników zabawy.

VII. Wnioski

Procentowa powierzchnia miasta Gliwice objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego pozostała bez zmiany. Teren miasta Gliwice objęty już jest w 99 % obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Tereny nie objęte planem to tereny leśne, kolejowe i były wojskowe.

W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe, magazynowe i drogowe.

Wnioski Prezydenta Miasta Gliwice przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją wykonana na podstawie dokumentacji projektowej uzgodnionej w zakresie sanitarnym. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej obiektów gastronomicznych z konsumpcją na miejscu żąda się wc dla klientów.

Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa i stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego. Dużą część lokali gastronomicznych i placówek handlowych modernizuje się, usprawniając swoją funkcję. Dużą uwagę także zwraca się na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.